

www.qbz.gov.al

FLETORJA ZYRTARE E REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Botim i Qendrës së Botimeve Zyrtare

Viti: 2025 – Numri: 247

Tiranë – E martë, 30 dhjetor 2025

PËRMBAJTJA

	Faqe
Urdhër i ministrit të Ekonomisë dhe Inovacionit nr. 178, datë 30.12.2025	Për miratimin e planit të veprimit për përmirësimin e renditjes së Shqipërisë në indeksin e OECD-së për politikën e NMV-ve..... 31211
Urdhër i ministrit të Ekonomisë dhe Inovacionit nr. 179, datë 30.12.2025	“Për miratimin e planit të veprimit me masa për të siguruar progres që Shqipëria të klasifikohet si një inovator mesatar në tabelën Evropiane të Rezultateve të Inovacionit, me rezultat në përmirësimin e raportimit të Shqipërisë për treguesit TEI”..... 31244
Urdhër i ministrit të Ekonomisë dhe Inovacionit nr. 180, datë 30.12.2025	Për miratimin e programit për nxitjen dhe lehtësimin e eksporteve 2026-2030..... 31257

URDHËR**Nr. 178, datë 30.12.2025****PËR MIRATIMIN E PLANIT TË
VEPRIMIT PËR PËRMIRËSIMIN E
RENDITJES SË SHQIPËRISË NË
INDEKSIN E OECD-SË PËR POLITIKAT
E NMV-VE**

Në mbështetje të pikës 4, të nenit 102 të Kushtetutës dhe të VKM Nr. 621, datë 10.10.2024 “Për miratimin e dokumentit të politikës “Agjenda Kombëtare e Reformave 2024–2027”, në kuadër të instrumentit të Bashkimit Evropian “Faciliteti për reforma dhe rritje për Ballkanin Perëndimor”,

URDHËROJ:

1. Miratimin e Planit të Veprimit për Përmirësimin e Renditjes së Shqipërisë në Indeksin

e OECD-së për Politikën e NMV-ve (Ndërmarrjeve të Vogla dhe të Mesme), bazuar në rekomandimet e Raportit për Shqipërinë në raportin e vitit 2022: “Indeksi i Politikave për NVM-të në Ballkanin Perëndimor dhe Turqinë”.

2. Ngarkohet Drejtoria e Politikave të Nxitjes së Biznesit në Ministrinë e Ekonomisë dhe Inovacionit për zbatimin e urdhrit dhe monitorimin e zbatimit të Planit të Veprimit.

Ky urdhër hyn në fuqi menjëherë dhe publikohet në Fletoren Zyrtare.

**MINISTËR I EKONOMISË DHE
INOVACIONIT
Delina Ibrahimaj**

DHJETOR 2025**PLANI I VEPRIMIT PËR PËRMIRËSIMIN E
RENDITJES SË SHQIPËRISË NË INDEKSIN E
OECD-SË PËR POLITIKAT E NMV-VE
2026-2027**

MINISTRIA E EKONOMISË DHE INOVACIONIT

Përmbajtja

PLANI I VEPRIMIT PËR PËRMIRËSIMIN E RENDITJES SË SHQIPËRISË NË INDEKSIN E OECD-SË PËR POLITIKAT E NMV-VE

2026-2027

Hyrje

Lidhja me strategjitë kombëtare dhe dokumentat politikë

Metodologjia

Monitorimi

Grupi i Punës përgjegjës për hartimin e Planit të Veprimit

Institucionet Përgjegjëse për masat në Planin e Veprimit

Plani i Veprimit

Dimensioni 1 – Të mësuarit rreth sipërmarrjes dhe sipërmarrja e grave

Dimensioni 2 – Falimenti dhe mundësitë e dyta

Dimensioni 3 – Kuadri institucional dhe rregullator për politikëbërjen e NVM-ve

Dimensioni 4 – Mjedisi operacional i NVM-ve

Dimensioni 5a – Shërbimet mbështetëse për SME-të

Dimensioni 5b – Prokurimi publik

Dimensioni 6 – Aksesimi në financë

Dimensioni 7 – Standardet dhe rregulloret teknike

Dimensioni 8a – Aftësitë e sipërmarrjes

Dimensioni 8b – Politikat e inovacionit

Dimensioni 9 – SME-të në një ekonomi të gjelbër

Dimensioni 10 – Ndërkombëtarizimi i SME-ve

Dimensioni 11: Transformimi Digjital i NMV-ve

PLANI I VEPRIMIT PËR PËRMIRËSIMIN E RENDITJES SË SHQIPËRISË NË INDEKsin E OECD-SË PËR POLITIKAT E NVM-VE

2026-2027

Hyrje

Plani i Veprimit për përmirësimin e renditjes së Shqipërisë në Indeksin e OECD për Politikën e NVM-ve përfaqëson dokumentin udhëzues kryesor institucional që orienton ndërhyrjet prioritare të administratës publike për periudhën 2025–2027, me synim rritjen e performancës së politikave kombëtare për NVM-të dhe përshtetjen e përafërimit me standardet e Bashkimit Europian. Ky Plan është hartuar në vijimësi të punës paraprake analitike dhe orientuese të kryer me *Brief Paper* dhe *Policy Orientation Paper*, të cilat shërbyen si bazë themelore për vlerësimin e situatës aktuale dhe përcaktimin e fushave prioritare të ndërhyrjes.

Brief Paper – Raporti OECD SME Policy Index përmbledh gjetjet kryesore të raportit të OECD-së për vitin 2022, duke ofruar një analizë të shkurtër të performancës së Shqipërisë në secilin nga 10 dimensionet e vlerësimit, si dhe rekomandimet konkrete për përmirësimin e tyre. Dokumenti evidenton fushat ku Shqipëria ka shënuar progres – përfshirë dixhitalizimin e shërbimeve publike, përmirësimin e mjedisit operacional, avancimin në prokurimin publik dhe nxitjen e ndërkombëtarizimit – si dhe zonat ku kërkohen ndërhyrje të menjëhershme, si inovacioni, aksesimi i financave, aftësitë e NVM-ve, ekonomia e gjelbër dhe harmonizimi i mëtejshëm me standardet europiane. Brief Paper identifikon gjithashtu nevojën për forcimin e instrumenteve të politikëbërjes, reduktimin e barrës administrative dhe rritjen e instrumenteve të mbështetjes, duke kërkuar masa të qarta institucionale dhe të matshme për të siguruar përmirësim të renditjes në raportin e ardhshëm.

Ndërkohë, **Policy Orientation Paper** paraqet një kornizë të detajuar orientuese për hartimin e Planit të Veprimit, duke përfshirë analizën e dobësive të identifikuar nga OECD, rekomandimet tematike dhe qasjen e re metodologjike të indeksit. Ky dokument përcakton elementet që duhet të përmbajë Plani i Veprimit, përfshirë: përcaktimin e masave të nevojshme të ndarë sipas dimensioneve, identifikimin e institucioneve përgjegjëse, hartimin e objektivave të matshme, definimin e indikatorëve të performancës, vendosjen e afateve kohore, si dhe ndërtimin e mekanizmave të qëndrueshëm të monitorimit dhe raportimit. Gjithashtu, Policy Orientation Paper thekson rëndësinë e harmonizimit të ndërhyrjeve të Planit të Veprimit me Strategjinë e re të NVM-ve 2026–2030 dhe me praktikën më të mira të vendeve europiane, duke siguruar koherencë dhe kontinuitet politikash.

Në këtë kontekst, Plani i Veprimit synon të ofrojë një qasje të integruar dhe të bazuar në evidencë për të përshtetur transformimin e ekosistemit të NVM-ve në Shqipëri. Çdo masë e propozuar është lidhur drejtpërdrejt me rekomandimet specifike të OECD-së, duke reflektuar qartësisht nevojat për ndërhyrje në nivel rregullator, institucional, dixhital, financiar dhe zhvillimor. Plani merr në konsideratë rezultatet e dobëta të identifikuar në indeks dhe i adreson ato përmes ndërhyrjeve të synuara që përfshijnë arsimin sipërmarrës, sipërmarrjen e grave, përmirësimin e procedurave të falimentimit, forcimin e politikëbërjes, rritjen e aksesit në financë, nxitjen e

inovacionit, tranzicionin e gjelbër, përkrahjen e aftësive, transformimin dixhital dhe ndërkombëtarizimin e NVM-ve.

Hartimi i këtij Plani përfaqëson një angazhim institucional për të garantuar zbatim më efikas të politikave të NVM-ve dhe rritjen e konkurrueshmërisë së tyre në tregun vendas dhe atë ndërkombëtar. Dokumenti siguron bazën për koordinim të qëndrueshëm ndërinstitutional, përmirësim të cilësisë së legjislacionit dhe procesit rregullator, si dhe për ndërtimin e një sistemi efektiv monitorimi dhe vlerësimi, në përputhje me metodologjinë e përditësuar të OECD-së. Zbatimi i Planit të Veprimit pritet të kontribuojë në përmirësimin e dukshëm të renditjes së Shqipërisë në raportin e ardhshëm të OECD SME Policy Index dhe në përparimin e mëtejshëm të vendit në procesin e integritit evropian.

Lidhja me strategjitë kombëtare dhe dokumentat politikë

Plani i Veprimit për përmirësimin e renditjes së Shqipërisë në Indeksin e OECD-së për politikën e SME-ve është pjesë integrale e një arkitekture më të gjerë strategjike që po udhëheq transformimin ekonomik të vendit. Së pari, ai harmonizohet me Strategjinë Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim Evropian 2022–2030 (SKZHIE), e cila e identifikon rritjen e produktivitetit, forcimin e konkurrueshmërisë së sektorit privat dhe modernizimin e institucioneve si kushte të nevojshme për integrimin në BE. Përmirësimi i indikatorëve të OECD-së shërben si mekanizëm konkret monitorimi për këto objektiva, duke fuqizuar llogaridhënien institucionale dhe eficiencën e politikave publike që ndikojnë në zhvillimin e Ndërmarrjeve Mikro, të Vogla dhe të Mesme.

Në të njëjtën linjë, plani lidhet drejtpërdrejt me Strategjinë për Zhvillimin e Biznesit dhe Investimeve 2021–2027, e cila vendos SME-të në qendër të politikave të zhvillimit të sipërmarrjes, përfshirë digjitalizimin, ndërkombëtarizimin, përmirësimin e klimës së biznesit, dhe rritjen e kapaciteteve menaxheriale. Strategjia e Zhvillimit të Biznesit dhe Investimeve (BIDS 2021–2027) është një nga strategjitë kryesore të Ministrisë së Ekonomisë dhe Inovacionit që mbështet sektorin privat dhe orienton politikën për rritjen ekonomike të vendit. Në vitin 2025, strategjia BIDS 2021–2027 u rishikua dhe vizioni i saj u përditësua për t'u përshtatur me procesin dhe objektivat në kuadër të integritit evropian. Vizioni i ri synon një ekonomi shqiptare konkurruese, më të orientuar drejt inovacionit dhe të bazuar në njohuri, të integruar në Bashkimin Evropian dhe rajon, që krijon vende pune të reja e cilësore për gratë dhe burrat, duke shfrytëzuar potencialet e tranzicionit digjital dhe të gjelbër si dhe transformimet e zinxhirit ndërkombëtar të vlerës, duke theksuar zhvillimin e qëndrueshëm dhe të barabartë. Masat e parashikuara në planin e veprimit — si përmirësimi i shërbimeve publike për biznesin, rritja e aksesit në financa, forcimi i infrastrukturës së inovacionit dhe lehtësimi i procedurave administrative — janë plotësisht të sinkronizuara me çka parashikon kjo strategji.

Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit është institucioni lider në ndjekjen dhe zbatimin e Kapitullit 20 “Ndërmarrjet dhe Politikën Industriale” i cili është i fokusuar në konkurrencën dhe rritjen gjithëpërfshirëse në strukturën e negociatave të Shqipërisë për integrimin në Bashkimin Evropian. Në kuadër të detyrimeve që i kanë lindur Shqipërisë për piketat mbyllëse të këtij kapitulli, do të hartohet dhe miratohet një dokument politik për NMV-të 2026–2030, i cili do të jetë në linjë me objektivin dhe masat e parashikuara në planin e veprimit për përmirësimin e renditjes së vendit tonë në indeksin e OECD-së për NMV-të.

Një shtyllë e rëndësishme e politikave të zhvillimit është Strategjia e Specializimit Inteligjent (S3) 2025-2030, e cila synon të orientojë Shqipërinë drejt sektorëve me potencial të lartë inovativ dhe eksportues. S3 jo vetëm identifikon prioritetet teknologjike dhe industriale ku vendi mund të ndërtojë avantazh konkurrues (si agro-përpunimi, turizmi i qëndrueshëm, teknologjitë dixhitale, energjitë e gjelbra), por edhe thekson rolin qendror të SME-ve si bartëse të proceseve të transformimit teknologjik. Përputhshmëria me Indeksin e OECD-së ndihmon në forcimin e ekosistemit të inovacionit që S3 kërkon të ndërtojë — përmes praktikave më të mira, financimit të inovacionit, rritjes së kapaciteteve dhe mbështetjes së ndërmarrjeve të reja novatore.

Për më tepër, plani lidhet në mënyrë organike me proceset kombëtare të reformave në kuadër të Integritimit Evropian, duke u mbështetur te parimet e Small Business Act for Europe (SBA) dhe te prioritetet e *acquis communautaire* në fushën e konkurrencës, prokurimeve publike, ndihmës shtetërore, politikave industriale dhe digjitalizimit. Këto reforma janë të domosdoshme jo vetëm për afrimin me standardet e BE-së, por edhe për rritjen e vlerësimit të Shqipërisë në Indeksin e OECD-së, i cili në thelb është një instrument matës i pjekurisë institucionale dhe efektivitetit të politikave publike për SME-të.

Në këtë kuadër, plani i veprimit nuk është thjesht një dokument teknik, por një mekanizëm kohezioni midis strategji kombëtare, duke shërbyer si ura lidhëse midis objektivave afatgjata të zhvillimit, prioritetëve të reformave strukturore dhe kërkesave konkrete të vlerësimit ndërkombëtar. Ai siguron që politikat për SME-të të mos trajtohen si masa të fragmentuara, por si pjesë e një vizioni të unifikuar ekonomik që synon transformim produktiv, rritje të qëndrueshme dhe të përshpejtuar në procesin e integritimit evropian të Shqipërisë.

Metodologjia

Metodologjia e hartimit të Planit të Veprimit është bazuar në një proces të strukturuar dhe analitik, në përputhje me qasjen e përditësuar të OECD SME Policy Index, i cili vlerëson politikat sipas dimensioneve dhe nën-dimensioneve tematikë. Procesi ka përfshirë shqyrtimin e gjetjeve dhe rekomandimeve të raportit të OECD 2022, analizën e dobësive të identifikuara në dokumentet paraprake Brief Paper dhe Policy Orientation Paper, si dhe vlerësimin e programeve dhe politikave ekzistuese në nivel kombëtar. Për secilin dimension janë përcaktuar masat prioritare duke u udhëhequr nga parimi i relevancës së ndikimit dhe nevojës për ndërhyrje të menjëhershme ose afatmesme. Çdo masë është formuluar duke përcaktuar qëllimin kryesor, institucionin përgjegjës dhe afatin orientues të zbatimit, si dhe përshkrimin përmbledhës të veprimeve që do të ndërmerren. Progresi në zbatimin e masave do të ndiqet përmes raportimit vjetor nga institucionet përgjegjëse tek Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit, e cila do të përmbledhë ecurinë e përgjithshme të Planit. Kjo qasje siguron koherencë të ndërhyrjeve dhe mundëson ndjekjen e rregullt të progresit në përmirësimin e mjedisit të politikëbërjes për NVM-të.

Monitorimi

Monitorimi i zbatimit të Planit të Veprimit do të kryhet nga Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit (MEI), e cila ka rolin e institucionit përgjegjës për ndjekjen e ecurisë së masave të parashikuara. Çdo institucion përgjegjës për zbatimin e masave do të raportojë **një herë në vit** tek MEI mbi statusin e realizimit të tyre, duke përshkruar shkurtimisht hapat e ndërmarrë dhe nivelin e përmbushjes së detyrimeve të përcaktuara në Plan. Në bazë të këtyre raportimeve vjetore, MEI do

të përmbledhë situatën e përgjithshme të zbatimit të Planit të Veprimit dhe, nëse është e nevojshme, do të propozojë masa shtesë ose rishikime të caktuara për të siguruar vijimësinë dhe efektivitetin e ndërhyrjeve në mbështetje të NVM-ve.

Grupi i Punës përgjegjës për hartimin e Planit të Veprimit

Bazuar në VKM Nr. 621, datë 10.10.2024 “Për miratimin e dokumentit të politikës “Agjenda Kombëtare e Reformave 2024–2027”, në kuadër të instrumentit të Bashkimit Evropian “Faciliteti për reforma dhe rritje për Ballkanin Perëndimor”, lidhur me reformën 1.1.4, Hapi 5 - Miratimi i një plani veprimi për përmirësimin e renditjes së Shqipërisë në Indeksin e OECD-së për politikën e SME-ve, është ngritur grupi i punës ndërinstitucional për hartimin e Planit të Veprimit, nëpërmjet Urdhrit të ish Ministrisë së Ekonomisë, Kulturës dhe Inovacionit nr. 258, datë 26.02.2025, për “Krijimin e Grupit të Punës për Hartimin e Planit të Veprimit për Përmirësimin e Renditjes së Shqipërisë në Indeksin e Politikave për NVM-të të OECD-së”.

Janë zhvilluar 5 takime fizike dhe disa takime online përgjatë vitit me anëtarët e grupit të punës.

Paralelisht punës për hartimin e Planit të Veprimit me përfaqësuesit e grupit të punës ngritur me Urdhër Minisri, vijoi puna për hartimin e Urdhërit të KM i cili u miratua në Nëntor 2025 bazuar në Urdhër të Kryeministrit nr. 211, datë 10.11.2025. Dokumenti i Planit të Veprimit është hartuar nga secili anëtar i grupit të punës, sipas fushës së përgjegjësisë institucionale. Ky proces është udhëhequr dhe koordinuar nga Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit.

Në nëntor 2025 janë zhvilluar disa takime teknike për detajimin e masave sipas rekomandimeve të OECD, insitucioneve përgjegjëse dhe afateve, me përfaqësuesit e grupit të punës për finalizimin e masave që do të përfshihen në Planin e Veprimit.

Institucionet Përgjegjëse për masat në Planin e Veprimit

Dimensioni 1 “Të mësuarit sipërmarrës dhe sipërmarrja e grave”: Ministria e Arsimit; Banka e Shqipërisë; Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit; Agjencia e Sigurimit të Cilësisë së Arsimit Parauniversitar; Agjencia Kombëtare e Arsimit, Formimit Profesional dhe Kualifikimeve;; Agjencia Kombëtare e Punësimit dhe Aftësive.

Dimensioni 2 “Falimentimi dhe shansi i dytë”: Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit, Agjencia e Falimentit.

Dimensioni 3 “Kuahri institucional dhe rregullator për politikëbërjen e NVM”: Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit; Komisioneri për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale;

Dimensioni 4 “Mjedisi operacional për NVM-të”: Ministria e Financave, Agjencia Kombëtare e Shoqërisë së Informacionit; Drejtoria e Përgjithshme e Tatimeve;

Dimensioni 5a “Shërbimet mbështetëse për NVM-të”: Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit; Agjencia Shqiptare e Zhvillimit të Investimeve.

Dimensioni 5b “Prokurimi Publik” ka rekomandime të realizuara nga Agjencia e Prokurimit Publik.

Dimensioni 6 “Aksesi në financë për NVM”: Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit; Agjencia Shqiptare e Zhvillimit të Investimeve; Banka e Shqipërisë; Ministria e Financave.

Dimensioni 7 “Standardet dhe rregulloret teknike”: Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit, Inspektorati Shtetëror i Mbikqyrjes së Tregut; Drejtoria e Përgjithshme e Metrologjisë; Drejtoria e Përgjithshme e Akreditimit; Drejtoria e Përgjithshme e Standardizimit.

Dimensioni 8a “Aftësitë e sipërmarrjes”: Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit, Agjencia Kombëtare për Aftësimin Formimin, Profesional dhe Kualifikimet; Agjencia Kombëtare e Punësimit dhe Aftësive.

Dimensioni 8b “Politikat e inovacionit për NVM-të”: Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit; Agjencia Shqiptare e Zhvillimit të Investimeve; Komisioneri për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale.

Dimensioni 9 “NVM-të në një ekonomi të gjelbër”: Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit; Banka e Shqipërisë; Ministria e Turizmit, Kulturës dhe Sportit;

Dimensioni 10 “Ndërkombëtarizimi i NVM-ve”: Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit; Agjencia Shqiptare e Zhvillimit të Investimeve; Komisioneri për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale.

Dimensioni 11 “Transformimi digjital i NVM-ve” është dimension i ri dhe nuk ka rekomandime nga OECD-ja, por janë parashikuar disa masa me institucionet përgjegjëse që janë: Ministria e Infstrukturës dhe Energjisë; Autoriteti Kombëtar i Sigurisë Kiberntike; Agjencia Kombëtare e Shoqërisë së Informacionit.

Afatet e masave të parashikuara: 2026-2027

Plani i Veprimit

Indeksi i OECD-së për Politikën e NMV-ve ofron një vlerësim gjithëpërfshirës të mjedisit të politikëbërjes për ndërmarrjet e vogla dhe të mesme në Shqipëri, duke analizuar dhjetë dimensionet kyçe që shtrihen nga edukimi sipërmarrës dhe sipërmarrja e grave, të falimentit, mjedisi operacional, inovacioni dhe ndërkombëtarizimi.

Rekomandimet e OECD-së theksojnë modernizimin institucional, digjitalizimin e shërbimeve, forcimin e kapaciteteve administrative, zgjerimin e instrumenteve financiare, nxitjen e inovacionit, tranzicionin e gjelbër dhe rritjen e konkurrueshmërisë ndërkombëtare.

Rezultatet tregojnë se Shqipëria ka shënuar progres në të gjitha dimensionet: nga rishikimi i kurrikulave dhe mbështetja e sipërmarrjes së grave, të vendosja e mekanizmave të paralajmërimit të hershëm në faliment, përmirësimi i kuadrit rregullator, digjitalizimi i procedurave tatimore, fuqizimi i shërbimeve mbështetëse të AIDA-s, avancimet në prokurimin publik, rritja e aksesit në financë dhe krijimi i instrumenteve të reja për inovacion. Po ashtu janë hedhur hapat drejt zbatimit të standardeve ndërkombëtare, forcimit të aftësive sektoriale, zhvillimit të politikave të gjelbërimit dhe nxitjes së eksporteve përmes platformave digjitale dhe programeve të dedikuara. Ky progres reflekton angazhim institucional të qëndrueshëm, por kërkon vazhdimësi dhe thellim të reformave për t'u përafruar plotësisht me praktikën më të mira evropiane.

Dimensioni 1 – Të mësuarit rreth sipërmarrjes dhe sipërmarrja e grave

Rekomandime : OECD rekomandon forcimin e partneriteteve kombëtare për edukimin sipërmarrës, harmonizimin me kornizën evropiane EntreComp dhe rritjen e mbështetjes për sipërmarrjen e grave.

1. Forcimi i koordinimit kombëtar për mësimin sipërmarrës dhe sipërmarrjen e grave

- Krijimi i një partneriteti kombëtar ose caktimi i një organi shumëpalësh që të marrë drejtimin për koordinimin, zbatimin, monitorimin dhe vlerësimin e:
 - (1) mësimin sipërmarrës në të gjitha nivelet e arsimit dhe trajnimit;
 - (2) nismave për zhvillimin e **sipërmarrjes së grave**.
- Për mësimin sipërmarrës, konsiderimi i përfshirjes së këtij dimension si temë specifike brenda partneriteteve që mbështesin **Strategjinë Kombëtare të Arsimit (2021–2026)**, ose brenda një grupi tematik të lidhur me **Grupin Ndërmnistror të Menaxhimit të Politikave të Integruara**.
- Për sipërmarrjen e grave, sigurimi i një përfaqësim të plotë të organizatave me fokus gjinor në një grup pune qeveritar ekzistues—si **Grupi i Integruar i Menaxhimit të Politikave** (ose një grup tematik i lidhur me të)—ose krijimi i një strukture shtesë bashkëpunimi që përfshin si aktorë qeveritarë ashtu edhe joqeveritarë.

2. Rritja e kapaciteteve të mësuesve për kompetencat sipërmarrëse

- Dhënia prioritet harmonizimit të programeve të formimit të mësuesve universitarë me përmbajtjen bashkëkohore të trajnimit që nxit ndërgjegjësimin, kuptimin dhe aftësinë e mësuesve për të integruar kompetencat kyçe të sipërmarrjes në proceset mësimore.
- Sigurimi që këto programe të mbështeten dhe të jenë në përputhje të plotë me kornizën evropiane **EntreComp**¹.

3. Hartimi i udhëzimeve kombëtare për integrimin e kompetencave sipërmarrëse

- Hartimi i udhëzimeve kombëtare për mësuesit që shpjegojnë mënyrat e integrimit të zhvillimit të sipërmarrjes si kompetencë kyçe ndërkurrikulare në të gjitha fushat e kurrikulës.
- Sigurimi që këto udhëzime:
 - Të jenë të përputhshme me **EntreComp**;
 - Të aplikohen në të gjitha nivelet e arsimit të detyrueshëm;
 - Të mund të përfshihen si pjesë e udhëzimeve më të gjera për zhvillimin e kompetencave kyçe të mësuesve.

Rezultate : Statusi aktual tregon përparim përmes rishikimit të kurrikulave, programeve mbështetëse për gratë sipërmarrëse, zhvillimit të trajnimeve kombëtare për mësuesit dhe

¹ EntreComp (Entrepreneurship Competence Framework) është Korniza Evropiane e Kompetencave Sipërmarrëse, e zhvilluar nga Bashkimi Evropian (Joint Research Centre – JRC) për të përcaktuar aftësitë thelbësore që nxisin sipërmarrjen, kreativitetin, inovacionin dhe marrjen e iniciativës në çdo kontekst — jo vetëm në biznes.

publikimit të statistikave mbi pjesëmarrjen e grave në programet profesionale. Institucionet kanë ndërmarrë edhe nisma për partneritete me sektorin privat dhe inkubatorët.

Masa të planifikuara për përmirësimin e renditjes:

1. Mbështetja për programe pilot në universitete

Planifikohet zhvillimi i një sërë programesh pilot brenda universiteteve, me synim forcimin e lidhjes midis arsimit të lartë, aftësive të kërkuara në treg dhe sipërmarrjes. Këto programe do të përfshijnë module trajnimi për pedagogët dhe sipërmarrësit, si dhe komponentë praktikë që nxisin mësimin përmes përvojës. Qëllimi kryesor është të testohen modele të reja bashkëpunimi dhe të rritet roli i universiteteve në zhvillimin e aftësive të studentëve.

Institucioni përgjegjës : Ministria e Arsimit, Agjencia e Sigurimit të Cilësisë së Arsimit

Parauniversitar Afati : 2026 - 2027

2. Bashkëpunimi me donatorët dhe lidhja me EntreComp

Planifikohet harmonizimi i metodologjive dhe indikatorëve të raportimit me kornizën europiane EntreComp për aftësitë sipërmarrëse. Kjo do të mundësojë standardizim të qasjes, krahasueshmëri të rezultateve dhe forcim të bashkëpunimit me donatorët ndërkombëtarë në zhvillimin e programeve të aftësive dhe sipërmarrjes.

Institucioni përgjegjës : Ministria e Arsimit

Afati : 2026 - 2027

3. Krijimi i një rrjeti kontakti me donatorët për mbështetjen e kërkimit shkencor

Do të krijohet një rrjet komunikimi që lidh donatorët me projektet kërkimore të institucioneve vendase, duke synuar identifikimin e sinergjive sipas fushave të interesit. Një fokus i rëndësishëm i këtij rrjeti do të jetë fuqizimi i grave dhe vajzave në kërkim shkencor, përmes organizimit të workshop-eve dhe thirrjeve të hapura (Open MA Call) me tema prioritare në fushën e biznesit dhe akademisë.

Institucioni përgjegjës : Ministria e Arsimit

Afati : 2026 - 2027

4. Rishikimi i kurrikulave me fokus në praktikën

Planifikohet rishikimi dhe modernizimi i programeve mësimore për të shtuar peshën e aktiviteteve praktike në procesin e nxënies të cilat synojnë zhvillimin e aftësisë për të përdorur njohuritë dhe aftësitë për të marrë vendime të mirinformuara në çdo fushë të jetës, pra edhe në atë të sipërmarrjes. Po kështu, në arsimin parauniversitar do të rritet pesha e edukimit për karrierën duke filluar që në arsimin fillor me përfshirjen e njohurive për profesionet dhe aftësitë që kërkohen për to.

Modeli “learning-by-doing”, do të zërë vend gjithnjë e më të madh në procesin e të mësuarit, duke forcuar lidhjen midis teorisë dhe praktikës.

Institucioni përgjegjës : Agjencia e Sigurimit të Cilësisë së Arsimit Parauniversitar

Afati : 2026 - 2027

5. Trajnim kombëtar për mësuesit e arsimit profesional mbi modulën e sipërmarrjes

Do të organizohet një program kombëtar trajnimi për mësuesit e arsimit profesional, me qëllim rritjen e cilësisë së zbatimit të modulit të sipërmarrjes. Ky trajnim do të përqendrohet në metodologjitë moderne të mësimdhënies, integrimin e praktikave të biznesit dhe përdorimin e mjeteve interaktive.

Institucioni përgjegjës : Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit

Afati : 2026 - 2027

6. Workshop-e dhe Open Call për përfshirjen e vajzave dhe grave në kërkim

Do të organizohen workshop-e dhe thirrje të hapura për hartimin e projekteve kërkimore, duke e orientuar fokusin drejt rritjes së pjesëmarrjes së vajzave dhe grave në shkencë, inovacion dhe sipërmarrje akademike.

Institucioni përgjegjës : Ministria e Arsimit

Afati : 2026 - 2027

6. Anëtarësimi i Bankës së Shqipërisë në WE-FI Code

Parashikohet përfshirja në iniciativën ndërkombëtare WE-FI (Women Entrepreneur Finance Inclusion), e cila synon rritjen e aksesit të grave në financa, investime dhe mundësi sipërmarrjeje. Kjo do të sjellë mjete, fonde dhe praktika të mira ndërkombëtare për mbështetjen e grave sipërmarrëse.

Institucioni përgjegjës : Banka e Shqipërisë

Afati : 2026 - 2027

10. Publikimi i statistikave dhe rasteve të suksesit për gratë në trajnim dhe vetëpunësim

Do të përgatiten dhe publikohen raporte periodike mbi numrin e vajzave dhe grave të përfshira në trajnimet profesionale për aftësitë sipërmarrëse, si dhe shembujt e suksesit të grave të mbështetura

nga programet e vetëpunësimit. Synimi është rritja e transparencës, promovimi i rezultateve pozitive dhe inkurajimi i pjesëmarrjes më të gjerë.

Institucioni përgjegjës : AKPA

Afati : 2026 - 2027

11. Rritja e vlerës së financimit për programin e vetëpunësimit

Planifikohet rritja e vlerës së financimit për programin e vetëpunësimit, me qëllim rritjen e mbulimit, ofrimin e granteve më të mëdha duke përfshirë më shumë gra dhe të rinj.

Institucioni përgjegjës : AKPA

Afati : 2026 - 2027

12. Nxitja e investimeve private në kërkim shkencor dhe inovacion

Synohet rritja e ndërgjegjësimit tek bizneset për rëndësinë e investimeve private në kërkim shkencor dhe fusha inovative. Do të ofrohen stimuj për kandidatët, përfshirë certifikata stazhi ose dëshmi pjesëmarrjeje në projekte kërkimore, për të rritur atraktivitetin e përfshirjes së tyre në iniciativa shkencore.

Institucioni përgjegjës : Ministria e Arsimit

Afati : 2026 - 2027

Dimensionimi 2 – Falimentimi dhe mundësitë e dyta

Rekomandimet kërkojnë vendosjen e sistemit të paralajmërimit të hershëm, modernizimin e procedurave të falimentimit dhe promovimin e një qasjeje që lejon sipërmarrësit e ndershëm të nisnin nga e para.

Rezultate: Shqipëria ka avancuar me përgatitjen e Sistemit të Paralajmërimit të Hershëm, digjitalizimin e ankandëve dhe procedurave, përmirësimin e rregulloreve për riorganizimin jashtëgjyqësor dhe nisjen e fushatave të ndërgjegjësimit. Janë propozuar skema mbështetëse për bizneset në vështirësi dhe struktura ndër-institucionale për monitorim.

Masa të planifikuara për përmirësimin e renditjes:

1. Zbatimi i Sistemit Kombëtar të Paralajmërimit të Hershëm (Early Earning System)

Krijimi i një sistemi kombëtar që identifikon herët shenjat e vështirësive financiare synon të ulë numrin e falimentimeve përmes ndërhyrjeve të shpejta. Ky sistem është në përputhje me standardet e BE-së dhe rrit besueshmërinë e vendit në raport me Direktivën 2019/1023.

Institucioni përgjegjës : Drejtoria e Përgjithshme e Tatimeve, Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit, Agjencia e Falimentit

Afati : 2026 - 2027

2. Hartimi i udhëzuesve për menaxhimin e krizës financiare për NVM-të

Udhëzuesit do të shërbejnë si manuale praktike që u tregojnë bizneseve si të diagnostikojnë rreziqet financiare dhe si të ndërhyjnë për t'i adresuar ato. Masa forcon kapacitetet e brendshme të NVM-ve dhe rrit qëndrueshmërinë e tyre në treg.

Institucioni përgjegjës : Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit, Agjencia e Falimentit

Afati : 2026 - 2027

3. Krijimi i Qendrave të Këshillimit për Parandalimin e Falimentimit

Këto qendra ofrojnë shërbime profesionale të këshillimit financiar, juridik dhe organizativ. Ato pritet të shërbejnë si pika ndërhyrjeje të hershme, duke ulur barrën e sistemit gjyqësor dhe duke reduktuar falimentimet e panevojshme.

Institucioni përgjegjës : Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit, Agjencia e Falimentit

Afati : 2026 - 2027

4. Fushatë kombëtare për ndërgjegjësim financiar

Fushata synon rritjen e kulturës financiare në biznes dhe shoqëri përmes informimit mbi menaxhimin e borxheve dhe parandalimin e riskut financiar. Ndikon direkt në zvogëlimin e borxheve të këqija dhe sjell sjellje më të përgjegjshme financiare.

Institucioni përgjegjës : Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit, Banka e Shqipërisë; Agjencia e Falimentit

Afati : 2026 - 2027

5. Digjitalizimi i procesit të falimentimit

Përfshin ankandet elektronike. Masë që rrit transparencën, shpejtësinë dhe ul korrupsionin potencial në procedurat e falimentimit.

Institucioni përgjegjës : Agjencia e Falimentit,

QKB, Drejtoria e Përgjithshme e Tatimeve

Afati : 2026 - 2027

7. Rishikimi i rregullores për marrëveshjet jashtëgjyqësore

Kjo masë lejon riorganizimin e bizneseve në vështirësi pa kaluar domosdoshmërisht përmes gjykatës. Ul ngarkesën gjyqësore dhe u jep NVM-ve një rrugë më të lehtë për rimëkëmbje.

Institucioni përgjegjës : Agjencia e Falimentit

Afati : 2026 - 2027

9. Përmirësimi i kuadrit ligjor për falimentimin personal

Reduktimi i periudhës së fshirjes së borxhit në 3 vite për forcimin e mekanizmit të "shansit të dytë". Nxit sipërmarrësit të rihapen në treg dhe ul stigmatizimin e falimentimit.

Institucioni përgjegjës : Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit, Agjencia e Falimentit

Afati : 2026 - 2027

11. Fushata “Një shans i dytë për sipërmarrësit e ndershëm”

Rrit ndërgjegjësimin publik për falimentimin si proces normal ekonomik dhe ul stigmatizimin. Mbron sipërmarrësit nga paragjykimet dhe inkurajon rikthimin e tyre në treg.

Institucioni përgjegjës : Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit, Agjencia e Falimentit

Afati : 2026 - 2027

12. Programi i rikthimit në treg (Re-entry Programme)

Ofron trajnime, mentorim dhe mbështetje për sipërmarrësit që kanë kaluar një proces falimentimi. Ndihmon në rritjen e shkallës së mbijetesës së bizneseve të reja dhe përmirëson klimën e sipërmarrjes.

Institucioni përgjegjës : Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit, Agjencia e Falimentit

Afati : 2026 - 2027

13. Krijimi i Komitetit Ndërinstitucional për Falimentimin

Ky komitet koordinon institucionet kryesore për zbatimin efektiv të reformave. Siguron harmonizimin e politikave dhe shmang mbivendosjet institucionale.

Institucioni përgjegjës : Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit, Agjencia e Falimentit

Afati : 2026 - 2027

14. Hartimi i treguesve të performancës (KPI)

Përgatitja e indikatorëve matës lejon vlerësimin objektiv të impaktit të çdo mase dhe ndihmon në marrjen e vendimeve të bazuara në evidencë.

Institucioni përgjegjës : Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit, Agjencia e Falimentit

Afati : 2026 - 2027

15. Raportimi vjetor ndaj OECD dhe BE

Rrit llogaridhënien dhe transparencën ndërkombëtare. Ndihmon në përmirësimin e renditjes së vendit në raport me standardet evropiane dhe praktikatat më të mira.

Institucioni përgjegjës : Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit, Agjencia e Falimentit

Afati : 2026 - 2027

Dimensioni 3 – Kuadri institucional dhe rregullator për politikëbërjen e NVM-ve

Rekomandime : OECD nënvizon nevojën për thjeshtim ligjor, reduktim të barrës administrative dhe forcim të analizës së ndikimit rregullator.

Rezultate: Institucionet shqiptare kanë ndërmarrë trajnime të administratës publike për respektimin e kornizave ligjore dhe standardeve të transparencës, duke përfshirë të drejtën e informimit dhe mbrojtjen e të dhënave personale.

Ndër rekomandimet e lëna në kuadër të kuadrit institucional dhe rregullator për politikëbërjen e NVM-ve, është **promovimi i përdorimit të nënshkrimit elektronik nga NVM-të**. Promovimi i dobishmërisë së nënshkrimeve elektronike midis bizneseve duhet të ndihmojë në rritjen e përdorimit të tyre dhe të inkurajojë më shumë biznese të përdorin shërbimet dixhitale. Qeveria dhe AKSHI duhet të shikojnë gjithashtu uljen e kostove dhe barrierave teknologjike për miratimin e nënshkrimit elektronik (si p.sh. pajisjet e nevojshme). Kjo mund të bëhet duke adoptuar zgjidhje celulare, të tilla si nënshkrimi elektronik përmes celularit përmes teknologjisë cloud.

Për sa më lart, që nga viti 2020, AKSHI ka ndryshuar dhe përmirësuar teknologjinë me të cilën ofron shërbime të kualifikuara dhe të besuara, siç është edhe nënshkrimi elektronik. Konkreisht, është kaluar nga teknologjia e vjetër me USB në teknologjinë me nënshkrimin elektronik në remote nëpërmjet platformës së nënshkrimit elektronik, e cila është funksionale 24/7. Gjithashtu, ky shërbim është i integruar në 42 sisteme informatike, ku mund të përdoret pa pasur nevojë që përdoruesit të logohen më parë në platformën e nënshkrimit elektronik. Ky përmirësim i teknologjisë ka bërë që numri i nënshkrimeve elektronike për nëpunësit privatë të rritej nga 8,900 përpara vitit 2020 në 49,000 që janë aktualisht.

Zëvendësimi i teknologjisë ka mundësuar që të zvogëlohet kostoja e ofrimit të këtij shërbimi nga 6,400 lekë në vit që ofrohej më parë nëpërmjet pajisjes USB token në 4,800 lekë në vit nëpërmjet nënshkrimit elektronik remote. Gjithashtu, të gjithë nëpunësit e subjekteve private mund ta përdorin këtë shërbim nëpërmjet aplikacionit SQSign, të zhvilluar nga AKSHI dhe të disponueshëm në versionet iOS dhe Android.

Masa të planifikuara për përmirësimin e renditjes:

1. Trajnimi i administratës publike për respektimin e të drejtës së informimit dhe mbrojtjes së të dhënave

Kjo masë synon forcimin e kapaciteteve të administratës publike gjatë procesit të hartimit të akteve nënligjore dhe përcaktimit të kuadrit ligjor përkatës. Trajnimet janë thelbësore për garantimin e përputhshmërisë me standardet kombëtare dhe ndërkombëtare në fushën e të drejtës së informimit dhe mbrojtjes së të dhënave personale.

Masa ndikon drejtpërdrejt në rritjen e cilësisë së legjislacionit të hartuar nga institucionet publike, uljen e pasaktësive juridike dhe rritjen e transparencës dhe besimit të publikut. Po ashtu, ajo siguron që administrata të jetë në përputhje me kërkesat e BE-së, duke shmangur shkeljet procedurale dhe rreziqet e mosrespektimit të standardeve të privatësisë.

Institucioni përgjegjës : IDP (Komisioneri për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale)

Afati : 2026 - 2027

2. Kapitulli 6 – Përafrimi i legjislacionit për shoqëritë tregtare me Direktivën (BE) 2017/1132

Ky proces konsiston në harmonizimin e kuadrit ligjor kombëtar për shoqëritë tregtare me kërkesat e Direktivës 2017/1132 të BE-së, e cila rregullon aspektet thelbësore të funksionimit të kompanive, përfshirë themelimin, qeverisjen, transparencën dhe mbrojtjen e aksionarëve.

Përafrimi i kësaj direktive synon modernizimin e kuadrit ligjor, rritjen e sigurisë juridike për investitorët, lehtësimin e operimit të biznesit dhe nxitjen e konkurrueshmërisë. Zbatimi i kësaj mase kontribuon në afrimin e Shqipërisë me *acquis communautaire* dhe përmirëson klimën e biznesit, duke e bërë atë më të parashikueshme dhe të sinkronizuar me standardet evropiane.

Institucioni përgjegjës : Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit

Afati : 2026 - 2027

Dimensioni 4 – Mjedisi operacional i NVM-ve

Rekomandime : Rekomandimet fokusohen në digjitalizimin e shërbimeve, lehtësimin e proceseve tatimore dhe vlerësimin e barrës fiskale për SME-të.

Rezultate : Statusi aktual përfshin miratimin e reformave mbi tatimin e të ardhurave, zgjatjen e periudhës së mbartjes së humbjeve tatimore për nxitjen e inovacionit dhe ndërtimin e mekanizmave monitorues. Përmes bashkëpunimit me AKSHI, po zhvillohen shërbime të personalizuar në e-Albania për bizneset, ndërsa janë zgjeruar publikimet me të dhëna të hapura që mbështesin transparencën dhe ripërdorimin nga SME-të.

Për sa më lart, në përputhje me angazhimin e Shqipërisë për rritjen e transparencës, llogaridhënies dhe pjesëmarrjes së qytetarëve në vendimmarrje, vendi ynë ka ndërmarrë hapa të rëndësishëm për

përmirësimin e shërbimeve publike dhe zgjerimin e aksesit ndaj të dhënave të hapura. Si anëtare e Partneritetit për Qeverisje të Hapur (OGP) që nga viti 2011, Shqipëria ka punuar vazhdimisht drejt këtyre synimeve. Një nga zhvillimet më të fundit në këtë drejtim është krijimi i një portali të ri të të dhënave të hapura, i cili prezanton disa risi dhe përmirësime të rëndësishme. Projektuar në përputhje me standardet e Bashkimit Evropian për platforma të ngjashme, ky portal ofron funksionalitete të avancuara, duke përfshirë një sistem kërkimi të përmirësuar, meta-data me cilësi të lartë për çdo grup të dhënash dhe përputhshmëri me standardin ndërkombëtar DCAT-AP. Për të lehtësuar përdorimin e të dhënave për qytetarët dhe profesionistët në fusha të ndryshme, portali mbështet formate të shumta të lexueshme nga makineritë si JSON, CSV, XML dhe RDF. Për më tepër, platforma sjell performancë të shpejtë dhe një dizajn miqësor për përdoruesit, duke e bërë më të lehtë dhe më efektiv për publikun përdorimin e burimeve të të dhënave të hapura. Agjencia Kombëtare e Shoqërisë së Informacionit (AKSHI) është autoriteti përgjegjës për portalin e të dhënave të hapura. AKSHI, në bashkëpunim me Bankën Botërore në kuadër të programit "Përmirësimi i aksesit të barabartë në shërbimet publike të standardit të lartë nëpërmjet operacionit Govtech", ka angazhuar një kompani për të vlerësuar Gatishmërinë e Shqipërisë për të Dhëna të Hapura. Ky angazhim synon të kryejë një vlerësim të gatishmërisë për të dhënat e hapura për ministritë e identifikuar dhe organet e tyre të varësisë, të prodhojë një Inventar të seteve të të dhënave nga të gjitha ministritë e linjës në gjendje të mbështesin publikimin e të dhënave në Portalin e të Dhënave të Hapura, si dhe të hartojë një plan veprimi dhe strategji për publikimin dhe ripërdorimin e tyre. Ky hap do të kontribuojë drejtpërdrejt në rritjen e numrit dhe cilësisë së të dhënave të publikuara nga institucionet publike, duke krijuar një bazë më të gjerë dhe më të aksesueshme për ripërdorim. Me identifikimin e seteve të reja të të dhënave, udhëzimet për publikim dhe zgjedhjen e licencave të përshtatshme, do të mundësohet një qasje më e hapur dhe e qëndrueshme ndaj informacionit publik. Kjo rritje në disponueshmëri do të përkthehet në më shumë mundësi për NVM-të që të shfrytëzojnë të dhënat për zhvillimin e produkteve, shërbimeve dhe zgjidhjeve inovative, duke nxitur kështu një ekonomi më dinamike të bazuar në të dhëna.

Gjithashtu, sipas raportimit të Ministrisë së Financave, me miratimin e ligjit nr. 29/2023 "Për tatimin mbi të ardhurat", i ndryshuar, është parashikuar se duke filluar nga data 1 Janar 2030, të gjitha bizneset do të jenë subjekt i një norme të unifikuar tatimore lidhur me tatimin mbi të ardhurat, pavarësisht kategorisë apo madhësisë së biznesit. Kjo reformë adreson ndikimin shtrembërues të tavanit tatimor të tatimit mbi të ardhurat, duke reduktuar hapësirat për shmangie tatimore.

Administrata tatimore në sajë të analizave të riskut dhe të dhënave nga sistemet tatimore, analizon tatimpaguesit që priren të qëndrojnë pranë pragut prej 14 mln lekë. Këto analiza do të shërbejnë si bazë për monitorim të vazhdueshëm deri në hyrjen në fuqi të normës së unifikuar tatimore më 1 Janar 2030, dhe për vlerësimin e ndikimit të reformës në barrën tatimore dhe në sjelljen e biznesit.

Me hyrjen në fuqi të ligjit nr. 29/2023 "Për tatimin mbi të ardhurat", të ndryshuar, është parashikuar zgjatja e afatit të mbartjes së humbjeve tatimore nga 3 në 5 vite, duke filluar nga data 1 Janar 2024. Ky ndryshim zbatohet sipas parimit "humbja e parë mbartet më parë se humbja e fundit" dhe synon të ofrojë një mekanizëm më efektiv për përthithjen e humbjeve në vitet pasuese.

Masa është ndërmarrë për të nxitur ndërmarrjet, veçanërisht ato të reja dhe novatore, të rrisin kapacitetet e tyre konkurruese përmes investimeve më të guximshme dhe planeve afatgjata të zhvillimit

Masa të planifikuara për përmirësimin e renditjes:

1. Evidentimi dhe ekspozimi i të dhënave sipas tipologjisë së bizneseve / ndërmarrjeve dhe shërbimeve publike përkatëse nga DPT dhe QKB.

Kjo masë synon evidentimin dhe përfshirjen në mënyre të standardizuar të attributeve që lidhen me madhësinë dhe tipologjinë e bizneseve / ndërmarrjeve (mikro, të vogla, të mesme, të medha) në bazat e të dhënave shtetërore të QKB-së dhe DPT-së, si edhe ekspozimin e këtyre të dhënave për ndërveprim. Paralelisht, institucionet ofruese të shërbimeve do të identifikojnë dhe kategorizojnë shërbimet për bizneset sipas të njëjtave tipologji.

Evidentimi dhe ekspozimi i këtyre të dhënave dhe shërbimeve do mund të bëjë të mundur dhe ofrimin e shërbimeve publike online proaktive dhe të personalizuara përmes e-Albania, për secilin biznes / ndërmarrje. Kjo qasje kontribuon drejtpërdrejt në:

- rritjen e cilësisë së shërbimeve publike për bizneset;
- përmirësimin e përvojës së përdoruesit;
- përafrimin me modelet më të avancuara të qeverisjes digjitale në BE.

Institucionet përgjegjëse: DPT (Drejtoria e Përgjithshme e Tatimeve), QKB (Qendra Kombëtare e Biznesit) dhe institucion suportues: AKSHI (Agjencia Kombëtare e Shoqërisë së Informacionit).

Afati : 2026 - 2027

1. Zgjerimi i publikimit të të dhënave të hapura në portalin Open Data Albania

Kjo masë synon forcimin e transparencës dhe inovacionit duke rritur numrin dhe cilësinë e dataset-eve të publikuara në portalin kombëtar Open Data Albania. Përfshirja e dataset-eve me potencial ekonomik dhe social krijon mundësi për analizë, zhvillimin e aplikacioneve, shërbimeve dhe produkteve inovative.

Promovimi i ripërdorimit të të dhënave të hapura nga bizneset, akademja dhe shoqëria civile nxit transformimin digjital dhe krijon vlera të reja ekonomike. Kjo masë është në harmoni me standardet ndërkombëtare të qeverisjes së hapur dhe praktikat e BE-së për transparencë dhe llogaridhënie.

Institucioni përgjegjës : AKSHI (Agjencia Kombëtare e Shoqërisë së Informacionit)

Afati : 2026 - 2027

Dimensioni 5a – Shërbimet mbështetëse për SME-të

Rekomandime : OECD thekson nevojën për përmirësimin e aksesit të SME-ve në trajnime, informim dhe mbështetje teknike.

Rezultate : Ministria dhe AIDA kanë realizuar analiza të barrierave, kanë ngritur platforma informuese, kanë pasuruar portalet e aplikimeve dhe ofrojnë mentorime, puntori dhe SME Poëer Hours në fushën e digjitalizimit dhe inovacionit.

Masa të planifikuara për përmirësimin e renditjes:

1. Ulja e barrierave administrative dhe kohore për përfitimin e programeve publike të mbështetjes së biznesit

- Analizimi i procedurave ekzistuese të aplikimit dhe identifikimi i hapave që krijojnë vonesa ose kompleksitet të panevojshëm.
- Propozimi i reformave që reduktojnë dokumentacionin, kohën e shqyrtimit dhe kostot administrative për NVM-të.

Institucioni përgjegjës MEI

Afati : 2026 - 2027

2. Përmirësimi i aksesit në informacion mbi programet e mbështetjes, trajnimeve dhe mundësive të zhvillimit nga AIDA

- Zgjerimi i përmbajtjes së faqes zyrtare të institucionit me informacione të përditësuara, të strukturuar dhe të lehtësisht të aksesueshme.
- Pasurimi i platformës “Aksesi në Financë” me të dhëna për programet, afatet, kriteret dhe udhëzuesit e aplikimit.
- Krijimi i kanaleve të komunikimit interaktiv (FAQ, video shpjeguese, ëebinare orientuese).

Institucioni përgjegjës : AIDA

Afati : 2026 - 2027

3. Rritja e kapaciteteve të NVM-ve përmes mentorship-it, ëorkshop-eve dhe trajnimeve praktike

- Organizimi i aktiviteteve tematike në fushat e digjitalizimit, ekonomisë së gjelbër,
- Realizimi i ditëve informuese, punëtorive praktike dhe aktiviteteve të rrjetëzimit (p.sh. SME Poëer Hours) në kuadër të projekteve zbatuese.
- Mbështetja e ndërmarrjeve me programe ndërtimi kapacitetesh që lidhen drejtpërdrejt me përmirësimin e performancës së tyre digjitale dhe të gjelbër.

Institucioni përgjegjës : AIDA

Afati : 2026 - 2027

Dimensioni 5b – Prokurimi publik

Rekomandime : Rekomandimet kërkojnë përputhje më të madhe me standardet e BE-së dhe monitorim të pjesëmarrjes së NMV-ve.

Rezultate : Statusi tregon se ligji i ri i prokurimit publik përfshin lehtësira konkrete për SME-të, ndërsa raportet vjetore të APP-së tashmë përfshijnë seksione të dedikuara me statistika të detajuara për pjesëmarrjen e tyre. Po kërkohet bashkërendim me DPT për kategorizimin e operatorëve ekonomikë si SME.

Për sa më lart, Agjencia e Prokurimit Publik ka ndërmarrë hapa të qartë dhe të matshëm për zbatimin e rekomandimeve që lidhen me nxitjen e pjesëmarrjes së NVM-ve në procedurat e prokurimit publik. Ligji nr. 162/2020, i ndryshuar, inkorporon dispozita specifike që synojnë lehtësimin e aksesit të NVM-ve në prokurim, duke reflektuar në mënyrë të plotë kërkesat e legjislacionit të Bashkimit Europian. Amendimet ligjore të miratuara gjatë vitit 2024 përafruan më tej kuadrin rregullator me direktivat europiane, veçanërisht në aspektet që forcojnë mbështetjen për operatorët ekonomikë të vegjël dhe të mesëm, duke krijuar kushte më të favorshme për pjesëmarrjen e tyre.

Që prej vitit 2022, APP ka integruar në Analizat e saj Vjetore një seksion të dedikuar për monitorimin e performancës së NVM-ve në prokurime, ku raportohen në mënyrë sistematike përqindjet e procedurave të fituara nga këto ndërmarrje, si në numër, ashtu edhe në vlerë. Kjo praktikë ka kontribuar në rritjen e transparencës, në monitorimin e trendëve dhe në vlerësimin e impaktit të reformave të ndërmarra.

Në kuadër të raportimit më të fundit të SME Policy Index, APP ka ofruar të dhëna të detajuara mbi përqindjen në vlerë të kontratave të dhëna NVM-ve, si dhe mbi pjesëmarrjen dhe procedurat e fituara prej tyre, duke reflektuar kështu një angazhim të qëndrueshëm për sigurimin e një panorame të qartë dhe të matshme të përfshirjes së NVM-ve në sistemin e prokurimit publik.

Megjithatë, për të siguruar vërtetësinë dhe plotësinë e të dhënave, APP vijon të mbështetet te informacioni i siguruar nga Drejtoria e Përgjithshme e Tatimeve lidhur me kategorizimin e operatorëve ekonomikë sipas kriterëve ligjore të përcaktuara për NVM-të. Kjo varësi nënvizon nevojën për rritjen e shkëmbimit ndër-institucional të të dhënave dhe për krijimin e mekanizmave më të automatizuar të verifikimit.

Në këtë drejtim, një hap i rëndësishëm është nënshkrimi i Memorandumit të Bashkëpunimit me QKB, ku një nga fushat kryesore të zbatimit lidhet me matjen e indikatorëve për monitorimin e pjesëmarrjes së NVM-ve në prokurim. Ky instrument institucional synon të forcojë shkëmbimin e informacionit dhe të përmirësojë bazën e të dhënave të APP-së, duke krijuar mundësi për analiza më të thelluara dhe politika më të targetuara në mbështetje të NVM-ve.

Dimensioni 6 – Akses në financë

Rekomandime : OECD synon forcimin e instrumenteve financiare, rritjen e fondeve dhe promovimin e burimeve alternative të financimit.

Rezultate : Shqipëria ka ndërmarrë masa për rritjen e fondeve të granteve, përmirësimin e platformës “Access to Finance”, krijimin e skemave për start-up dhe inovatorë dhe ofrimin e udhëzuesve të posaçëm. Është miratuar Strategjia Kombëtare për Edukimin Financiar 2024-2026, ndërsa mbështetet nisma për ligjin e crowdfunding.

Për sa më lart, Përgjatë vitit 2025, Banka e Shqipërisë ka vënë në dispozicion një fond prej 25 miliardë ALL për të mbështetur financimin e ndërmarrjeve mikro, të vogla dhe të mesme. Ky program, i cili do të zbatohet përmes bankave tregtare, ofron mundësinë e uljes së ndjeshme të kostos së kreditit për këto ndërmarrje, e cila mund të arrijë deri në 2%, por në çdo rast nuk do të tejkalojë nivelin e 3.5%, duke u mundësuar atyre të investojnë në pasuri të paluajtshme, pajisje kapitale ose platforma teknologjike që shërbejnë për rritjen e produktivitetit.

Gjate vitit 2025 u miratua nga KM projektligji për krijimin e Bankës Shqiptare të Zhvillimit.

Objektivat kryesorë të këtij institucioni, janë mbështetja me hua e ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme dhe startup-et, veçanërisht ato që operojnë në sektorë që përballen me vështirësi në financim.

Sa i përket rritjes së ndërgjegjësimit për instrumentet financiare jobanka dhe mbështetjes së përdorimit të tyre, Banka e Shqipërisë ka intensifikuar licensimet në aktivitetet që i përkasin në leasing-ut, factoring-ut, kompanitë fintech dhe institucionet e parasë elektronike, si dhe ka transpozuar direktivën evropiane PSD2. Banka e Shqipërisë ka licensuar deri tani dy Institucione Pagesash të cilat mund të shfrytëzojnë Open Banking dhe të ofrojnë shërbime të Inicimit të Pagesave apo shërbime të Informimit të Llogarisë së Pagesave, gjithashtu tashmë janë bërë dhe transaksionet e para live në kanalet Open Banking midis këtyre institucioneve dhe bankave.

Masa të planifikuara për përmirësimin e renditjes:

1. Grantet për NVM për vitin 2026, të parashikuara në kuadër të alokimit të fondit PBA 2026, synojnë hartimin dhe zbatimin nga MEI dhe AIDA të një skeme të strukturuar mbështetëse që përcakton kriteret e përzgjedhjes, mekanizmat e monitorimit dhe shpërndarjen efikase të fondeve për të nxitur zhvillimin e bizneseve të vogla dhe të mesme.

Institucioni përgjegjës : MEI/AIDA

Afati : 2026

2. MEI ka hartuar një guide–Udhëzues për të informuar lidhur me aplikimet e entiteteve shqiptare për propozimet për projekte me objekt ndërkombëtarizimin e tyre. Qëllimi i guidës është të shërbejë si një burim informacioni për palët e interesuara në Shqipëri – veçanërisht autoritetet publike kombëtare dhe lokale, institucionet, bizneset, OJQ-të, akademinë dhe profesionistët – se si të aksesojnë fonde për projektet e tyre nga një numër programesh financimi të BE-së, si dhe mundësi të tjera të ndryshme financimi ku Shqipëria është e kualifikuar/potencialisht e kualifikuar për të aplikuar. Gjithashtu, gjatë vitit 2025 janë organizuar sesione informuese dhe seminare trajnimi për të mundësuar rritjen e ndërgjegjësimit dhe aplikimet në projekte, duke përfshirë këtu edhe thirrjet për aplikime në kuadër të Single Market.
3. Skemë financiare për “Start-up dhe Inovatorë”.

Institucioni përgjegjës : MEI/Agjencia Start Up Albania

Afati : 2026 - 2027

4. AIDA: Përmirësimi i platformës “Access to Finance” me funksionalitete të reja për filtrimin e instrumenteve financiare (bankare, jo-bankare, croëdfunding, grante, kapital sipërmarrës). (ëëbsite aksesi në finance)

Institucioni përgjegjës : AIDA

Afati : 2026 - 2027

5. Organizimi i fushatave informuese për përdorimin e instrumenteve alternative të financimit për NVM-të.

Institucioni përgjegjës : MEI

Afati : 2026 - 2027

6. Monitorimi i kreditimit të Microfinancës. Rritja e aktiviteteve të leasing, factoring. Licensimi i kompanive fintech dhe Electronic Money Institutions dhe rritja e aktivitetit të tyre. Transpozimi i direktivës evropiane PSD2.

Institucioni përgjegjës :Banka e Shqipërisë

Afati : 2026 - 2027

7. Hartimi i FAS Survey Pilot për 2026 duke implementuar indikatorët e rinj për shpërndarjen gjinore, grupmoshave dhe vendndodhjes. Mbledhja e informacioneve të detajuara për institucionet banka, jobanka dhe fintech.

Institucioni përgjegjës :Banka e Shqipërisë

Afati : 2026

8. Hartimi i ligjit për financim – Ligji për Croëdfunding dhe Ligji për Byrotë e Kredive.

Institucioni përgjegjës : Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit, Ministria e Financave dhe Banka e Shqipërisë

Afati : 2026 - 2027

Dimensioni 7 – Standardet dhe rregulloret teknike

Rekomandime : Rekomandimet synojnë ofrimin e informacionit në një faqe të vetme dhe zgjerimin e marrëveshjeve ndërkombëtare të akreditimit.

Rezultate : Statusi në Shqipëri përfshin rritjen e transparencës për SME-të, zgjerimin e fushës së akreditimit, aplikimin për marrëveshjet EA-MLA dhe përmirësimin e kuadrit të metrologjisë. Janë hedhur hapat drejt krijimit të regjistrit elektronik të etaloneve dhe shërbimeve digjitale për bizneset.

Masa të planifikuara për përmirësimin e renditjes:

1. Krijta e ofritit të informacionit publik për NVM-të, duke publikuar rregullisht kërkesat ligjore, standardet e sigurisë dhe informacionet e lidhura me mbikëqyrjen e tregut, me qëllim rritjen e transparencës dhe përmirësimin e përputhshmërisë së bizneseve.

Institucioni përgjegjës : ISHMT

Afati : 2026

2. Ofrimi i shërbimeve institucionale për NVM-të në mënyrë elektronike përmes faqes zyrtare, duke digjitalizuar procedurat dhe reduktuar barrën administrative për bizneset.

Institucioni përgjegjës : ISHMT

Afati : 2026

3. Nënshkrimi i marrëveshjes së bashkëpunimit ndërmjet DPS dhe AIDA, përmes së cilës faqja e DPS lidhet me faqen e AIDA-s, DPS ofron informacion për çdo standard të kërkuar nga bizneset dhe AIDA përfshihet në listën e grupeve të interesit për marrjen periodike të Buletinëve informativë të DPS.

Institucioni përgjegjës : Drejtoria e Përgjithshme e Standardizimit

Afati : 2026

4. Fillimi i aktivitetit të ri të akreditimit në fushën e certifikimit të produktit, duke aplikuar për anëtarësimin e Shqipërisë në Agjencinë Europiane të Akreditimit (EA) dhe nënshkruar tre marrëveshjet EA-MLA për laboratorët kalibruar, laboratorët mjekësorë dhe certifikimin e produktit, si dhe sigurimi i mbajtjes së statusit pas nënshkrimit.

Institucioni përgjegjës : Drejtoria e Përgjithshme e Akreditimit

Afati : 2025 - 2028

5. Rishikimi i paketës ligjore për metrologjinë me qëllim harmonizimin e plotë me acquis communautaire të Bashkimit Europian dhe modernizimin e kornizës rregullatore të matjeve.

Institucioni përgjegjës : Drejtoria e Përgjithshme e Metrologjisë

Afati : 2026 - 2027

6. Krijimi i një regjistri elektronik për instrumentet matëse në të gjithë vendin, i cili do të përfshijë statusin e verifikimit, subjektet e autorizuar për inspektim dhe të dhëna relevante për konsumatorët, institucionet publike dhe operatorët ekonomikë.

Institucioni përgjegjës : Drejtoria e Përgjithshme e Metrologjisë

Afati : 2026 - 2027

7. Akreditimi i shërbimeve të kalibrimit në fushat e matjeve të temperaturës, madhësive elektrike, matjeve dimensionale dhe kategori të tjera, për të garantuar gjurmueshmëri metrologjike dhe për të mbështetur konkurrueshmërinë teknike të NVM-ve.

Institucioni përgjegjës : Drejtoria e Përgjithshme e Metrologjisë

Afati : 2026 - 2027

8. Pjesëmarrja në krahasime ndër-laboratorike rajonale (EURAMET) dhe ndërkombëtare (BIPM) për të validuar kompetencën teknike të laboratorëve të standardeve kombëtare të matjes dhe për të siguruar krahasueshmëri ndërkombëtare.

Institucioni përgjegjës : Drejtoria e Përgjithshme e Metrologjisë

Afati : 2026 - 2027

9. Ratifikimi i Marrëveshjes së anëtarësimit të Shqipërisë në Konventën Ndërkombëtare të Metrit (BIPM), për të përmbushur objektivat institucionale dhe kriteret teknike të kërkuara për institucionet metrologjike kombëtare.

Institucioni përgjegjës : Drejtoria e Përgjithshme e Metrologjisë

Afati : 2026 - 2027

Dimensioni 8a – Aftësitë e sipërmarrjes

Rekomandime : OECD kërkon një qasje gjithëpërfshirëse mbi inteligjencën e aftësive dhe ngritjen e komiteteve sektoriale.

Rezultate : Në Shqipëri ka filluar hartimi i programeve të aftësive për SME-të dhe është themeluar Komiteti Sektorial i Energjisë, me planifikimin për krijimin e komiteteve të tjera në vitet në vijim.

Masa të planifikuara për përmirësimin e renditjes:

Identifikimi përmes analizave të nevojave për aftësi, i nevojave për fuqi punëtore dhe llojit të aftësive të nevojshme për përmbushjen e funksioneve të sipërmarrjeve.

Institucioni përgjegjës : AKPA

Afati : 2026

1. Dhënia e prioritetit për krijimin e Komiteteve sektoriale të aftësive, siç përshkruhet në Strategjinë Kombëtare të Punësimit dhe Aftësive, si një rrugë për të mbështetur kuptimin më të madh të nevojave për aftësi të tregut të punës dhe për të inkurajuar bashkëpunimin ndërmjet arsimit dhe biznesit. Krijimi i Komitetit të IV Sektorial në vitin 2026

Institucioni përgjegjës : AKAFPK

Afati : 2026

Dimensioni 8b – Politikat e inovacionit

Rekomandime : Rekomandimet synojnë përmirësimin e mbledhjes së të dhënave, rritjen e mbështetjes financiare dhe krijimin e një ekosistemi të inovacionit.

Rezultate : Aktualisht po ngrihen hapësira inovative (Innovation Hub), një Regjistër Kombëtar i Inovacionit, fonde kombëtare për inovacionin dhe platforma të bashkëpunimit biznes–akademi. Janë ndërmarrë edhe masa për standardet e përdorimit të teknologjive si AI dhe për përditësimin e ligjit për Start-Up-et.

Masa të planifikuara për përmirësimin e renditjes:

1. Amendimi i Ligjit Nr. 25/2022 “Për Mbështetjen dhe Zhvillimin e Start-up-eve”, me qëllim përditësimin e kornizës ligjore sipas praktikave më të mira europiane dhe nevojave të ekosistemit të inovacionit dhe të sektorit privat.

Institucioni përgjegjës : MEI

Afati : 2026

2. Krijimi i hapësirave inovative (Innovation Hub) për rritjen e kapaciteteve të SME-ve dhe start-up-eve në përdorimin e teknologjive të avancuara, duke ofruar laboratorë testimi, trajnime digjitale dhe mundësi bashkëpunimi ndërmjet aktorëve ekonomikë, akademikë dhe komunitetit të inovacionit.

Institucioni përgjegjës : MEI

Afati : 2027

3. Krijimi i Platformës për Bashkëpunim Biznes–Kërkim (Innovation Match Platform), me synim forcimin e lidhjeve ndërmjet sektorit privat dhe institucioneve akademike për projekte kërkimore, inovative dhe teknologjike.

Institucioni përgjegjës : MEI

Afati : 2026/7

4. Integrimi dhe përdorimi i mjetit të vetëvlerësimit të inovacionit (IRS Toolkit) për NMV-të dhe aktorët e ekosistemit, me qëllim identifikimin e nivelit të gatishmërisë inovative dhe planifikimin e ndërhyrjeve për përmirësim.

Institucioni përgjegjës : AIDA

Afati : 2026

5. Organizimi i “Green Innovation Labs”, ëorkshop-e praktike që ndërthurin inovacionin digjital dhe të gjelbër për SME-të në sektorët e turizmit, agropërpunimit dhe prodhimit, duke përfshirë krijimin e modulit për “Green Innovation Lab” dhe përdorimin e IRS Toolkit. Ofrimi i këshillimit për zhvillimin e teknologjive të sigurta të inovacionit, përfshirë AI, big data dhe cloud computing, në përputhje me standardet europiane të sigurisë dhe mbrojtjes së të dhënave.

Institucioni përgjegjës : AIDA

Afati : 2026

6. Ofrimi i këshillimit për zhvillimin dhe adoptimin e teknologjive të sigurta të inovacionit (Fokus te teknologjitë si intelijenca artificiale, big data dhe cloud computing. Sigurimi që zgjidhjet teknologjike të jenë në përputhje me standardet kombëtare dhe evropiane të mbrojtjes së të dhënave).

Institucioni përgjegjës : IDP (Komisioneri për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale)

Afati : 2026

7. Hartimi i udhëzimeve për përputhshmëri etike dhe ligjore në përdorimin e AI nga SME-të (Përfshirja e kërkesave për privatësinë, mbrojtjen e të dhënave, transparencën dhe përdorimin e përgjegjshëm të teknologjive të automatizuara. Trajnime praktike për zbatimin e standardeve etike dhe rregullatore).

Institucioni përgjegjës : IDP (Komisioneri për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale)

Afati : 2026

8. Mbështetja e projekteve të teknologjisë dhe inovacionit në bashkëpunim universitet–biznes

- Nxitja e projekteve të përbashkëta kërkimore, transferimit të dijes dhe zhvillimit të produkteve apo proceseve të reja teknologjike. Krijimi i skemave specifike që favorizojnë partneritetet industriale me institucionet akademike.
- Hartimi dhe publikimi i thirrjeve për aplikime për projekte të teknologjisë dhe inovacionit
- Përgatitja e kriterëve, dokumentacionit orientues dhe procedurave të aplikimit.
- Sigurimi i transparencës dhe aksesit të barabartë për të gjithë aplikantët.
- Organizimi i sesioneve informuese për aplikantët potencialë
- Sesione informuese online dhe fizike për të shpjeguar kërkesat, prioritetet dhe fazat e procesit të aplikimit.

- Mbështetje teknike për hartimin e projekteve konkurruese.
- Vlerësimi, përzgjedhja dhe financimi i projekteve të teknologjisë dhe inovacionit
- Krijimi i komisioneve të vlerësimit me ekspertizë teknike dhe akademike.
- Proces transparent për përzgjedhjen e projekteve fituese.
- Ofrimi i financimit dhe monitorimit të zbatimit të projekteve të mbështetura.

Institucioni përgjegjës : Agjencia Kombëtare e Kërkimit Shkencor dhe Inovacionit

Afati : 2026

Dimensioni 9 – SME-të në një ekonomi të gjelbër

Rekomandime : OECD rekomandon koordinim ndërsektorial, rritje të financimit dhe integrim të instrumenteve rregullatore.

Rezultate : Statusi aktual përfshin integrimin e objektivave të gjelbërimit në strategjitë kombëtare, rritje të aksesit në financë për gjelbërimin dhe hartimin e udhëzuesve praktikë për incentiva. Po zhvillohen gjithashtu rregullore sektoriale në turizëm dhe dokumente orientuese për bizneset.

Masa të planifikuara për përmirësimin e renditjes:

1. Hartimi i taksonomisë së gjelbër kombëtare në përputhje me standardet europiane, me qëllim krijimin e një kornize të unifikuar klasifikimi për aktivitetet ekonomike të qëndrueshme dhe orientimin e investimeve drejt sektorëve të gjelbër.

Institucioni përgjegjës : Banka e Shqipërisë

Afati : 2026 - 2027

2. Rritja e aksesit në financa për NVM-të përmes sesioneve informuese, seminareve të trajnimit dhe aktiviteteve ndërgjegjëse që synojnë rritjen e njohurive dhe aftësive të sipërmarrjeve për të aplikuar në projekte financimi me fokus ekonominë e gjelbër, përfshirë thirrjet në kuadër të programit SMP.

Institucioni përgjegjës : MEI

Afati : 2026 - 2027

3. Hartimi i një rregulloreje për strukturat akomoduese, agjencitë e udhëtimit dhe bizneset mbështetëse mbi standardet e qëndrueshmërisë dhe certifikimet mjedisore, duke përgatitur një dokument orientues për sipërmarrjet mbi incentivat e gjelbërimit, burimet e financimit dhe mbështetjen publike.

Institucioni përgjegjës : Ministria e Turizmit, Kulturës dhe Sportit

Afati : 2026 - 2027

4. Hartimi i një udhëzuesi praktik për incentivat për gjelbërimin e NVM-ve (EU for Green), që përshkruan instrumentet financiare, grantet, kreditë e buta dhe mekanizmat mbështetës për ndërmarrjet që investojnë në teknologji dhe zgjidhje të qëndrueshme.

Institucioni përgjegjës : Ministria e Mjedisit

Afati : 2026

5. Hartimi i Strategjisë Afatmesme për Financat e Gjelbra 2026–2029, që përcakton objektivat kombëtare për financimin e qëndrueshëm, zhvillimin e tregjeve të gjelbra dhe instrumenteve financiare të orientuara drejt tranzicionit klimatik dhe mjedisor.

Institucioni përgjegjës : Banka e Shqipërisë

Afati : 2026 - 2027

Dimensioni 10 – Ndërkombëtarizimi i SME-ve

Rekomandime : Rekomandimet nënvizojnë krijimin e një mjedisi që mbështet digjitalizimin dhe tregtinë elektronike, si dhe sigurimin e zbatimit të strategjive të eksportit.

Rezultate : Statusi në Shqipëri përfshin hartimin e programit të eksportit, funksionimin e platformës së eksportit dhe NEXTeen, intensifikimin e B2B-ve dhe misionëve të biznesit, fushatat digjitale promovuese dhe rishikimin e planit të veprimit për e-commerce. Gjithashtu, po hartohen programe mentorimi për eksportuesit e rinj dhe masa për mbrojtjen e të dhënave në tregtinë elektronike.

Gjithashtu, procesi i Monitorimit dhe Rishikimit të Strategjisë BIDS 2021-2027 ka përfunduar në shtator 2025, duke rishikuar vizionin e strategjisë për t'u përshtatur me procesin dhe objektivat në kuadër të integritetit evropian, duke vendosur në qendër edhe digjitalizimin e NMV-ve. Vizioni i ri synon një ekonomi shqiptare konkurruese, më të orientuar drejt inovacionit dhe të bazuar në njohuri, të integruar në Bashkimin Evropian dhe rajon, që krijon vende pune të reja e cilësore për gratë dhe burrat, duke shfrytëzuar potencialet e tranzicionit digjital dhe të gjelbër si dhe transformimet e zinxhirit ndërkombëtar të vlerës, duke theksuar zhvillimin e qëndrueshëm dhe të barabartë.

Masa të planifikuara për përmirësimin e renditjes:

1. Hartimi i programit të eksportit në kuadër të Agjëndës Kombëtare të Reformave.

Institucioni përgjegjës : MEI

Afati : 2025 - 2026

2. Krijimi dhe funksionalizimi i platformës së eksportit dhe NEXTeen për gjetjen e partneriteteve dhe mbledhjen e shprehjeve të interesit (EoI) nga bizneset.

Institucioni përgjegjës : AIDA

Afati : 2026

3. Përfshin mbështetjen e AIDA-s për rritjen e bashkëpunimeve B2B, planifikimin e panairëve, misionëve të biznesit dhe organizimin e eventeve B2C.

Institucioni përgjegjës : AIDA

Afati : 2026

4. Zhvillimi i një fushate digjitale promovuese për eksportet shqiptare, me synim rritjen e dukshmërisë ndërkombëtare të produkteve dhe shërbimeve vendase.

Institucioni përgjegjës : AIDA

Afati : 2026 - 2027

5. Rishikimi dhe përditësimi i planit të veprimit për e-commerce, me qëllim modernizimin dhe përafrimin me standardet bashkëkohore.

Institucioni përgjegjës : MEI

Afati : 2026 - 2027

6. Hartimi dhe monitorimi i një programi vjetor eksporti të dedikuar për NMV-të dhe për produkte/produkte të caktuara.

Institucioni përgjegjës : MEI

Afati : 2026 - 2027

7. Zhvillimi i një fushate ndërgjegjësimi për konsumatorin lidhur me mbrojtjen e të dhënave personale në kuadër të platformave të e-commerce.

Institucioni përgjegjës : MEI

Afati : 2026

Dimensioni 11: Transformimi Digjital i NMV-ve

Eshtë një dimension i ri i përfshirë në edicionin e ri të Raportit të OECD SME Policy Index 2026. Dimensionin e transformimit digjital të NMV-ve vlerëson adoptimin dhe integrimin e mjeteve dhe teknologjive të ndryshme digjitale nga NMV-të, krahas politikave dhe mekanizmave mbështetës të qeverisë për të lehtësuar përvetësimin e këtyre teknologjive në Ballkanin Perëndimor dhe Turqi. Duke përfshirë pyetje rreth:

1. Politikave dixhitale,
2. Sigurinë dixhitale
3. Përdorimin e teknologjive të avancuara

Dimensioni nënvizon rëndësinë e përvetësimit të teknologjive të avancuara nga ana e NVM-ve si dhe garantimin e sigurisë kibernetike nga ana e qeverisë me anë të mekanizmave ligjorë dhe autoriteteve përkatëse.

Masa të planifikuara:

1. Forcimi i ndërgjegjësimit dhe informimit mbi mundësitë e financimit evropian në fushën e transformimit digjital

Rritja e ndërgjegjësimit të institucioneve publike, biznesit dhe aktorëve të tjerë mbi thirrjet e Komisionit Evropian në kuadër të Programit Digjital të Bashkimit Evropian (DEP), duke synuar rritjen e pjesëmarrjes së aktorëve shqiptarë në projekte transformuese që mbështesin digjitalizimin, inovacionin dhe adoptimin e teknologjive të reja. Masat përfshijnë informim të strukturuar, seminare orientuese, dhe asistencë teknike për aplikim.

Institucioni përgjegjës :Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë dhe AKSHI

Afati : 2025 - 2027

2. Promovimi i edukimit të NMV-ve në fushën e teknologjisë dhe sigurisë kibernetike

Në zbatim të Strategjisë Kombëtare për Sigurinë Kibernetike 2025–2030, kjo masë synon të nxisë rritjen e njohurive dhe aftësive të ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme (NMV) në lidhje me sigurinë kibernetike, praktikën e parandalimit të sulmeve dhe përdorimin e teknologjive të sigurta. Përfshin fushata ndërgjegjësimi, module trajnimi dhe materiale edukative të orientuara drejt sektorit privat.

Institucioni përgjegjës : Autoriteti Kombëtar i Sigurisë Kibernetike (AKSK)

Afati : 2025 - 2027

3. Përgatitja e udhëzimeve mbi masat e sigurisë kibernetike të NMV-të

Përgatitja e një pakete udhëzuese që përcakton masat minimale dhe të rekomanduara për sigurinë kibernetike, të personalizuar për nevojat e NMV-ve. Udhëzimet synojnë të standardizojnë praktikën bazë të sigurisë, të ndihmojnë bizneset të identifikojnë risket dhe të implementojnë zgjidhje me kosto të përballueshme.

Institucioni përgjegjës : Autoriteti Kombëtar i Sigurisë Kibernetike (AKSK)

Afati : 2026 - 2027

4. Organizimi i trajnimeve vjetore të dedikuara për punonjësit e NMV-ve

Krijimi i një cikli trajnimesh të specializuara për punonjësit e NMV-ve mbi përdorimin e teknologjive digjitale, sigurinë e të dhënave dhe standardet e qëndrueshmërisë teknologjike. Masat synojnë përmirësimin e kapaciteteve teknike dhe reduktimin e dobësive kibernetike brenda sektorit privat.

Institucioni përgjegjës : Autoriteti Kombëtar i Sigurisë Kibernetike (AKSK)

Afati : 2026-2027

5. Miratimi i Strategjisë Kombëtare për Inteligjencën Artificiale

Finalizimi dhe miratimi i dokumentit strategjik që përcakton vizionin, objektivat dhe prioritetet kombëtare për zhvillimin dhe përdorimin e Inteligjencës Artificiale në Shqipëri. Dokumenti do të përfshijë çështje që lidhen me etikën, të drejtat e njeriut, zhvillimin e kapaciteteve, inovacionin dhe përdorimin e AI-së në administratë dhe sektorin privat.

Institucioni përgjegjës : AKSHI

Afati : 2026

6. Miratimi i Strategjisë Ndërsektoriale “Agjenda Digjitale e Shqipërisë 2027–2031”

Përgatitja dhe miratimi i strategjisë afatgjatë që udhëheq transformimin digjital të vendit në periudhën 2027–2031. Strategjia do të fokusohet në zhvillimin e infrastrukturës digjitale, rritjen e shërbimeve elektronike, sigurinë kibernetike, adoptimin e teknologjive të reja dhe rritjen e aftësive digjitale të popullsisë dhe bizneseve.

Institucioni përgjegjës : AKSHI

Afati : 2027 (q1)

Plan Veprimi për Përmirësimin e Renditjes së Shqipërisë në Indeksin e OECD-së për Politikat e SME-ve 2027

2026-

Nr	Dimensionet	Nëndimensionet	Rekomandimet e OECD (prioritetet)	Masat	Institucionet përgjegjëse	Afeti kohor
1	1. Të mësuarit sipërmarrës dhe sipërmarrja e grave	1.1: Mësimi sipërmarrës. 1.2: Sipërmarrja e grave	a) Krijimi i një partneriteti kombëtar për të mësuarit sipërmarrës dhe sipërmarrja e grave.	Mbështetje për programe pilot në universitete.	Ministria e Arsimit, Agjencia e Sigurimit të Cilësisë së Arsimit Parauniversitar	2026-2027
				Mbështetje për programe pilot në universitete. (Kurse trajnimi për pedagogë, sipërmarrës)	Ministria e Arsimit	2026-2027
				Partneritete me inkubatorë dhe sektorin privat (Praktika profesionale dhe projekte të aplikueshme)	Ministria e Arsimit	2026-2027
				Bashkëpunim me Donatorë. Lidhja me Entrecomp (Harmonizim i metodologjive dhe indikatorëve të raportimit)	Ministria e Arsimit	2026-2027
				Krijimi i një rrethi kontakti për të njohur donatorët me projektet dhe veprimtarinë kërkimore, sipas fushës së interesit. (Angazhimi në rritjen dhe fuqizimin e vajzave dhe grave, duke i përfshirë në veprimtari kërkimore shkencore, me anë të borchëve dhe thirrjeve të hapura (Open KA Call) me tematika inovatore dhe prioritare si në fushën e biznesit dhe atë akademike)	Ministria e Arsimit	2026-2027
			b) Harmonizimi i programuesve të trajnimit të mësuesve universitarë me Entrecomp.	Rishikimi i kurrikulave duke u përqëndruar në shimin e peshës së veprimtarive praktike në procesin mësimor.	Agjencia e Sigurimit të Cilësisë së Arsimit Parauniversitar	2026-2027
				Zhvillimi i një trajnimi në nivel kombëtar për mësuesit e arsimit profesional mbi modulën e sipërmarrjes në funksion të zbatimit sa më cilësor të tij	Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit	2026-2027
			c) Të integrohet zhvillimi i sipërmarrjes të kurrikulës në përputhje me Entrecomp	Workshop dhe Open call për pjesëmarrje. (Angazhimi i stafëve profesionalë për hartimin e projekteve dhe angazhimin e vajzave dhe grave në veprimtari kërkimore)	Ministria e Arsimit	2026-2027
			d) Statistikat dhe raporte të ndikimit të programeve që mbështesin sipërmarrjen e grave.	Antërshtetimi i Bankës së Shqipërisë në WE-FI code. (Women Entrepreneur Finance Inclusion)	Banka e Shqipërisë	2026-2027
				Përgatitja dhe publikimi i statistikave mbi numrin e vajzave/grave të përfshira në kurset profesionale që trajtojnë aftësitë sipërmarrëse të ofruara nga ofruesit publik të AFP. Publikimi i rasteve të suksessit të grave sipërmarrëse të mbështetura nga programi i vetëpunësimit	Agjencia Kombëtare e Punësimit dhe Aftësive	2026-2027
				Rritja e vlerës së financimit në programin e vetëpunësimit	Agjencia Kombëtare e Punësimit dhe Aftësive	2026-2027
				Ndërgjegjësimi për rritjen e investimeve private në veprimtari kërkimore me bazë fushat e interesit, duke incentivuar kandidatët. (Ofrimi i një certificate stazhi ose pjesëmarrje në veprimtarinë dhe iniciativën kërkimore shkencore)	Ministria e Arsimit	2026-2027
2	2. Falimentimi dhe shansi i dytë	2.1: Procedurat e falimentimit. 2.2: Promovimi i shansit të dytë	a) Masa e politikës për parandalimin e falimentimit, nëpërmjet sistemit të paralizimit të hershëm (Direktiva e BE-së 1023/2019)	Zbatimi i Sistemit Kombëtar të Paralizimit të Hershëm (Early Warning System), në përputhje me Direktivën (BE) 2019/1023.	Drejtoria e Përgjithshme e Tatimeve, Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit, Agjencia e Falimentit	2026-2027
				Hartimi i udhëzuesve për menaxhimin e krizës financiare dhe dialogueshëm të hershëm të rrethit për NVM-të.	Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit, Agjencia e Falimentit	2026-2027
				Krijimi i Qendrës të Kërkimit për Parandalimin e Falimentimit pranë Agjencisë Kombëtare të Falimentimit dhe Dhomave të Tregtisë	Ministria e Ekonomisë, Banka e Shqipërisë, Agjencia e Falimentit	2026-2027
				Fushata kombëtare për ndërgjegjësim mbi parandalimin e borcheve të keqja dhe menaxhimin financiar.	Ministria e Ekonomisë, Banka e Shqipërisë, Agjencia e Falimentit	2026-2027

			b) Thjeshtimi i procesit të likuidimit duke futur mjete dixhitale, ankandet elektronike dhe mekanizmat automatikë të shpërndarjes elektronike, sipas shembullit të Maqedonisë së Veriut	Digitalizimi i procesit të falimentimit (ankande elektronike)	Agjencia e Falimentit, QKB, Drejtoria e Përgjithshme e Tatimeve	2026-2027
			c) Ndryshimi i rregullores për marrëveshjet e përshqyrtuara të riorganizimit jashtëgjyqësor	Rishikimi i rregullores për marrëveshjet jashtëgjyqësore të riorganizimit	Agjencia e Falimentit	2026-2027
			d) Përmirësimi i procedurave formale të riorganizimit të falimentimit.	Përmirësimi i kuadrit ligjor për falimentimin personal dhe reduktimi i periudhës së shpërblimit në maksimum 3 vite; Fushata kombëtare e ndërgjegjësimit "Një shans i dytë për sipërmarrësit e ndershëm";	Ministria e Ekonomisë, Agjencia e Falimentit	2026-2027
			a) Promovimi i mundësisë së dytë për sipërmarrësit e ndershëm.	Zhvillimi i programit të rikthimit në treg (Re-entry Programme) për sipërmarrësit që kanë kaluar falimentim	Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit dhe Agjencia e Falimentit	2026-2027
				Krijimi i Komitetit Ndërinstitucional për Falimentimin dhe Shansin e Dytë.	Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit dhe Agjencia e Falimentit	2026-2027
				Hartimi i treguesve të performancës (KPI) për vlerësimin e impaktit;	Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit dhe Agjencia e Falimentit	2026-2027
				Raportimi i vjetor ndaj OECD dhe BE mbi progresin e reformave.	Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit dhe Agjencia e Falimentit	2026-2027
3	Kuadri institucional dhe rregullator për politikëbërjen e NVM	3.1: Kuadri institucional 3.2: Thjeshtësimi legjislativ dhe analiza e ndikimit rregullator (RIA) 3.3: Konsultimet Publik-Privat (PPC)	a) Zhvillimi i një programi për thjeshtimin legjislativ dhe reduktimin e barrës administrative.	Trajnimi i administratës publike në kuadër të respektimit, gjatë procesit të hartimit të akteve, të përcaktimit të legjislatonit përkatës për të drejtën e informimit dhe mbrojtjes së të dhënave	IDP (Komisioneri për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale)	2026-2027
			b) Forcimi i kontrollit të cilësisë së analizës së ndikimit rregullator.	Kapitulli 6 – Përfshirja e legjislatonit për shoqëritë tregtare me direktivën 2017/1132 e BE për Shoqëritë Tregtare.	Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit	2026-2027
			c) Prezantimi i monitorimit dhe vlerësimit të përdorimit të analizës së ndikimit rregullator.			
4	4. Mjedi operacional për NVM-të	4.1: Shërbime të qeverisë dixhitale 4.2: Regjistrimi i kompanive 4.3: Licencimi i biznesit 4.4: Procedurat e pajtuashmërisë tatimore për NVM-të	a) Nënshkrimi elektronik nga NVM, ulje e kostove dhe barrierave teknologjike.	Realizuar nga AKSHI	Agjencia Kombëtare e Shoqërisë së Informacionit	
			b) Prezantimi i monitorimit dhe vlerësimit të performancës së shërbimeve dixhitale të NVM.	Evidentimi dhe ekspozimi i të dhënave sipas tipologjisë së bizneseve / ndërmarrjeve dhe shërbimeve publike përkatëse nga DPT dhe QKB.	Drejtoria e Përgjithshme e Tatimeve, Qendra Kombëtare e Biznesit, Agjencia Kombëtare e Shoqërisë së Informacionit	2027
			c) Promovimi i ripërdorimit të të dhënave të qeverisë së hapur nga NVM-të.	Zgjerimi i publikimit të të dhënave të hapura në portalin kombëtar Open Data Albania, duke përfshirë dataset-e me potencial ekonomik dhe social, si dhe promovimi i ripërdorimit të tyre për zhvillimin e produkteve dhe shërbimeve inovative.	AKSHI	2026-2027

			d) Vlerësim i barrës tatimore të NVM, për ndikimin shtrëmbësues të tavanëve tatimore.	Zbatimi i normës së unifikuar të tatimit mbi të ardhurat (duke hyrë në fuqi më 1 Janar 2030)	Ministria e Financave	realizuar Analiza tatimore deri në 31 dhjetor 2029. Zbatimi i ligjit nga data 1 Janar 2030.
			e) Monitorim i barrës tatimore për NVM e reja dhe novatore, vlerësim nëse futja e një të drejte më të gjatë për bartjen e humbjeve do t'i ndihmonte ato të inovojnë, të marrin rreziko dhe të rriten.			
			f) Zhvillim i një strategjie për të lehtësuar procedurat e administrimit tatimor për NVM, përmes anketave të biznesit.	Administrata tatimore nuk ka një strategji të posaçme për NVM, por mbështetet në planin e saj strategjik 2024-2028. Administrata tatimore ka publikuar në web, në shtator 2025, rezultatet e anketës së fundit të kryer, nëpërmjet së cilës konfirmohet përmirësimi i performancës së administratës tatimore në perceptimin e tatimpaguesve. Ky studim nojërr gjithashtu në pah progresin e bërë nga Administrata Tatimore, falë reformave të ndërmara, që kanë për qëllim përmirësimin e cilësisë së shërbimeve tatimore, të komunikimit publik, forcimin e besimit të qytetarëve dhe bizneseve ndaj Administratës Tatimore dhe përmirësimin e klimës së biznesit. Nga ana e administratës tatimore, në prill 2023 është mundësuar transferimi i librave të shitjes dhe blerjes nga fiskalizimi në sistemin e-filing dhe, gjithashtu, në maj 2025 është kryer edhe pambushja e deklaratsë së TVSH-së, me qëllim lehtësimin e procedurave për tatimpaguesit.	Drejtoria e përgjithshme e Tatimeve	2025
5	5a. Shërbimet mbështetëse për NVM-të	5a.1: BSS e ofruara nga qeveria 5a.2: Iniciativat e qeverisë për ndërtjen e BSS private	a) Përmirësimi i procedurave për aplikimin për shërbime mbështetëse të biznesit.	Analizë e barrierave administrative dhe kahore për përfundimin e programeve publike të mbështetjes së biznesit. (Hartim i udhëzuesve për aplikim)	Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit	2026
				Akses i lehtë në informim mbi mundësitë e aplikimeve, info, trajnime, programe zhvillimi dhe ngjarje kapacitetsh. (Pasurimi i website zyrtar dhe ebsite-it "aksesi në financë" me informacione)	AIDA	2026
			b) Krijimi i një baze të dhënash on-line të trajnimit dhe mbështetjes ndaj NVM dhe punonjëseve të tyre.	Suporti i NVM-ve vendase me mentorshipe, puntori dhe trajnime në lundë të projekteve zbatuese në temat si digitalizimi dhe ekonomia e gjelbër, qëndrueshmëria dhe inovacioni. (Ditë informuese, puntori, trajnime të personalizuara (1-të-1), aktivitetet rrjetësimi/ SME Poëer Hours)	AIDA	2026
6	5b. Prokurimi publik		a) Ndëryshimi i disa dispozitave të Ligjit të Prokurimit Publik për të harmonizuar me standardet e BE-së.	Realizuar nga Agjencia e Prokurimit Publik		
			b) Monitorimi i pjesëmarrjes së NVM-ve në procedurat e prokurimit publik.	Realizuar nga Agjencia e Prokurimit Publik		
7	6. Aksesi në financë për NVM	6.1: Kuadri ligjor dhe rregullator 6.2: Financat bankare 6.3: Financat jo-bankare 6.4: Venture capital 6.5: Lehtësirat Financiare	a) Forcimi i kapaciteteve për të garantuar ltrat me vlerë të kreditorëve.			
			b) Rritja e skemave të mbështetjes financiare për NVM-të.	Grantet për NVM për vitin 2026 alokimi i fondit PBA 2026 (Programi i fondeve për mbështetje për NVM)	Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit/Agjencia Shqiptare për Zhvillimin e Investimeve	2026
				Skemë financiare për "Start-up dhe Inovatorë"	Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit/Start up Albania	2026

				Hartimi i guidës për rritjen e aksesit në financë për NVM (SMP) (realizuar) dhe organizimi i fushatave ndërgjegësuese dhe informuese për mundësitë e aksesit në financë nëpërmjet programeve të dedikuara të Bashkimit Evropian dhe gjithashtu organizimit të sesioneve teknike për aplikimin në thirrje specifike për programet ku Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit është e përfshirë.	Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit	2026
			c) Rritja e ndërgjegjësimit për instrumentet financiare jo bankare për të mbështetur përdorimin e tyre.	AIDA: Përmirësimi i platformës "Access to Finance" me funksionalitete të reja për filtrimin e instrumenteve financiare (bankare, jo-bankare, crowdfunding, grante, kapital sipërmarrës). Eësite aksesi në financë	Agjencia Shqiptare për Zhvillimin e Investimeve	2026
				Hartimi i guidës për rritjen e aksesit në financë për NVM (SMP)	Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit	2026
				Organizimi i fushatave informuese për përdorimin e instrumenteve alternative të financimit për NVM-të.	Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit	2026-2027
				Monitorimi i aksesit në financë për SME, shprehëdhe sipas grupmoshave dhe gjinisë. Monitorimi i kreditimit të Microfinances. - Rritja e aktiviteteve të leasing, factoring, linciesi i kompanive fintech dhe Electronic Money Institutions dhe rritja e aktivitetit të tyre. - Transpozimi i direktivës evropiane PSD2	Banka e Shqipërisë	2026-2027
				Hartimi i FAS Survey Pilot për 2026 duke implementuar indikatorët e rinj për shprehëdhe, gjinore, grupmosha dhe vendndodhjes.	Banka e Shqipërisë	2026
				Mbledhja e informacioneve të detajuara për institucionet bankare, jo bankare dhe fintech.		
				Hartimi i ligjit për financim -Crowdfunding	Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit Ministria e Financave	2026
				Ligji për byrotë e kredive Credit Information Systems Development Project in the Western Balkans Vlerësimi i infrastrukturës së informacionit të kreditit në Shqipëri Hyryja në Zonen SEPA	Banka e Shqipërisë Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit Ministria e Financave	2026
			d) Përfundimi i shpejtë i Strategjisë për Edukimin Financiar dhe hartimi i një plani veprimi për zbatimin	Realizuar (Strategjia Kombëtare për Edukimin Financiar 2024-2026)		
8	7. Standardet dhe rregulloret teknike	7.1: Koordinimi i përgjithshëm dhe masat e përgjithshme 7.2: Harmonizimi me EU azcile 7.3: Aksesi i NVM në standardizim	a) Sigurimi i informacionit në një faqe web të vetme dhe përmirësimi i ndërlikimeve ndërmjet institucioneve.	Rritja e ofrimit të informacionit publik ndaj NVM-ve, në lidhje me kërkesat ligjore, standardet e sigurisë dhe informacione të tjera në lidhje me mbikëqyrjen e tregut.	Inspektorati Shtetëror i Mbikëqyrjes së Tregut	2026
				Ofrimi i shërbimeve institucionale për NVM-të në mënyrë elektronike përmes faqes zyrtare	Inspektorati Shtetëror i Mbikëqyrjes së Tregut	2026
				Marrëveshje bashkëpunimi mëris DPS dhe AIDA ku linku i eësite-it të DPS të jetë tek eëbi i AIDA; DPS të japë informacion mbi çdo standard që mund t'i kërkohet nga AIDA/biznesi; AIDA të përfshihet në listën e DPS me grupet e interesit për dërgimin çdo 3 muaj të Buletinëve Informativë të DPS.	Drejtoria e Përgjithshme e Standardizimit	2026
			b) Të zgjerohet fushëprimi i marrëveshjeve shumëpalëshe të Bashkëpunimit Evropian për Akreditim.	Filimi i aktivitetit të ri të akreditimit për fushën e certifikimit të produkteve - Aplikimi për tu bërë anëtar e Agjencisë Europiane të Akreditimit (EA), përmes nënshkrimit të tre marrëveshjeve EA-MLA në fushat e laboratorëve kalibruar, laboratorët mjekësor dhe certifikim produkti - Mbasja e statusit të marrëveshjeve pas nënshkrimit të tyre.	Drejtoria e Përgjithshme e Akreditimit	2026-2028

				Rishikimi i paketës ligjore për metrologjinë me qëllim harmonizimin e plotë me acquis communautaire të BE-së.	Drejtoria e Përgjithshme e Metrologjisë	2026-2027
				Krijimi i një regjistri elektronik për instrumentet matëse në të gjithë territorin e vendit, statusin e tyre të verifikimit, subjektet e autorizuar për verifikim/inspektim, si dhe të dhëna relevante për palët e interesit si konsumatorë, institucione publike dhe operatorë ekonomikë.	Drejtoria e Përgjithshme e Metrologjisë	2026-2027
				Akreditimi i shërbimeve të kalibrimit në fushat e matjeve të temperaturës, madhësi elektrike, matjeve dimensionale, etj me qëllim ofrimin e gjumshëmrisë metrologjike për NVM-të.	Drejtoria e Përgjithshme e Metrologjisë	2026-2027
				Pjesëmarrje në krahasime ndër-laboratorike rajonale (EURAMET) dhe ndërkombëtare (BIPM) për të validuar kompetencën teknike të laboratorëve të standardeve kombëtare të matjes.	Drejtoria e Përgjithshme e Metrologjisë	2026-2027
				Ratifikimi i Marrëveshjes së anëtarësimit të republikës së Shqipërisë në Konventën ndërkombëtare të Metrit (BIPM) në përmbyllje të objektivave institucionale dhe kriterëve teknike për institucionet metrologjike kombëtare.	Drejtoria e Përgjithshme e Metrologjisë	2026-2027
9	Sa. Aftësitë e sipërmarjes		a) Hartimi dhe zbatimi i një qasjeje gjithëpërfshirëse për inteligjencën e aftësive të NVM-ve. b) Jepni prioritet për krijimin e komitetëve sektoriale të aftësive, siç përshkruhet në Strategjinë Kombëtare të Punësimit dhe Aftësive.	Identifikimi përmes analizave të nevojave për aftësi, i nevojave për fuqi punëtore dhe llojit të aftësive të nevojshme për përmbylljen e funksioneve të sipërmarjes. Dhënia e prioritetit për krijimin e Komitetëve sektoriale të aftësive, siç përshkruhet në Strategjinë Kombëtare të Punësimit dhe Aftësive, si një rrugë për të mbështetur kuptimin më të madh të nevojave për aftësi të tregut të punës dhe për të inkurajuar bashkëpunimin ndërmjet arsimit dhe biznesit. Krijimi i Komitetit të IV Sektorial në vitin 2026.	Agjencia Kombëtare për Punësimin dhe Aftësitë	2026
10	Bb. Politikat e inovacionit për NVM-të	Bb.1: Politikat për inovacionin Bb.2: Shërbimet mbështetëse institucionale të qeverisë për NVM-të inovative Bb.3: Shërbimet mbështetëse financiare të qeverisë për NVM-të inovative Bb.4: Bashkëpunimi i SME-ve dhe institucioneve kërkimore dhe transferimi i teknologjisë	a) Forcimi i mëtejshëm i mbledhjes së të dhënave për të mbështetur politikë bërjen e bazuar në dëshmi. b) Rritja e mbështetjes financiare për të inkurajuar investimet në inovacion dhe kërkime. c) Vazhdoni vullnin për të krijuar një ekosistem të favorshëm për inovacion.	Krijimi i Regjistrat Kombëtar të Inovacionit të NVM-ve (Innovation Data Hub) (Zhvillimi i baze së të dhënave - Integrim me sistemet e AIDA dhe QKB). Fondi Kombëtar për Inovacionin dhe Transformimin Teknologjik (Skemë grantash dhe subvencioneve për start-up dhe SME që zhvillojnë produkte apo shërbime inovative). Amendimi i Ligjit për Start-Up-et, Ligji Nr. 25/2022 "Për Mbështetjen dhe Zhvillimin e Start-up-ëve" Krijimi i hapësirave inovative (Innovation Hub) për rritje kapaciteteve dhe testimin e teknologjive të aplikuar për SME. (Masa synon krijimin e një qendre inovacioni dixhital që mbështet NVM-të dhe start-up-et në transformimin e tyre dixhital, përmirëson aftësitë digjitale dhe nxit bashkëpunimin duke kontribuar në tranzicionin e Shqipërisë drejt një ekonomie më konkurruese dhe të bazuar në njohuri).	MEI, AIDA, QKB	2027
					MEI	2027
					MEI	2026
					MEI	2027
					AIDA	2026
					AIDA	2026

				Këshillim për zhvillimin e teknologjive të sigurta të Inovacionit (p.sh. AI, big data, cloud), në përputhje me standardet e mbrojtjes së të dhënave.	IDP (Komisioneri për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale)	2026
				Udhëzime për përputhshmëri etike dhe ligjore të përdorimit të AI në SME, në kuadër të mbrojtjes së të dhënave.	IDP (Komisioneri për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale)	2026
				Mbështetja e projekteve të teknologjisë dhe inovacionit që vijnë si bashkëpunim ndërmjet universiteteve dhe sektorit të biznesit/industrisë, me qëllim avancimin e proceseve teknologjike, inovacionit dhe zhvillimin e produkteve të reja. Hartimi dhe publikimi i thirrjeve për aplikime për projekte të teknologjisë dhe inovacionit. Organizimi i sesioneve informuese për aplikantët potencialë. Vlerësimi dhe përzgjedhja e projekteve fituese. Financimi i projekteve fituese.	Agjencia Kombëtare e Kërkimit Shkencor dhe Inovacionit	2026-2027
11	9. NVM-të në një ekonomi të gjelbër	9.1: Kuadri i politikave mjedisore që synojnë NVM 9.2: Stimujt dhe instrumente për gjelbërimin e NVM	a) Zbatim dhe monitorim efektiv i masave të gjelbërimit të NVM-ve nëpërmjet koordinimit ndër sektorial. b) Rritja e mbështetjes financiare për gjelbërimin e NVM-ve. c) Futje e instrumenteve rregullatore në përzierjen e politikave të gjelbërimit të NVM-ve	Hartimi i taksonisë së gjelbër kombëtare në përputhje me standardet europiane. Rritja e Aksesit në Financa për NVM-të (sesione informuese dhe seminare trajnimi për të mundësuar rritjen e informimit, ndërgjegjësimin dhe aplikimet në projekte me fokus ekonomikë dhe gjelbër, duke përfshirë këtu dhe thirrjet për aplikime në kuadër të SMP)	Banka e Shqipërisë	2026-2027
				Krijimi i një rregullatore për strukturat ekonomike, agjencitë e udhëimit dhe biznes mbështetëse mbi standardet e qëndrueshmërisë dhe certifikimet mjedisore. (Përgatitja e një dokumenti orientues për sipërmarjet, mbi incentivat që mund të përfitojnë për gjelbërim, burimet e financimit dhe mbështetjen publike).	Ministria e Turizmit, Kulturës dhe Sportit	2027
				Hartimi i një udhëzuesi praktik për incentivat për gjelbërimin e NVM-ve (EU for Green)	Ministria e Mjedisit	2026
				Hartimi i Strategjisë afatmesme për financiat e gjelbra 2026-2029.	BSH	2026-2027
12	10. Ndërkombëtarizimi i NVM-ve	10.1: Promovimi i eksporteve 10.2: Integrimi i NVM-ve në zinxhirët globalë të vlerës 10.3: Promovimi i përdorimit të e-commerce	a) Krijimi i një mjedisi të favorshëm biznesi për digjitalizimin e NVM-ve dhe përvetësimin e tregtisë elektronike.	Hartimi dhe miratimi programit të eksportit 2030	Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit	2026
				Platforme e eksportit dhe NEXTeen për gjetje partneriteteve dhe shprehje interesi nga bizneset (Eai) AIDA : Rritja e B2B, panaire (planifikimi), misionet biznesi dhe evente B2C.	AIDA	2026
				Fushata digjitale promovuese për eksportet shqiptare për të rritur dukshmërinë ndërkombëtare të produkteve dhe shërbimeve vendase.	AIDA	2026-2027
				Rishikimi i planit të veprimt për e-commerce.	MEI	2026
				Hartimi dhe monitorimi i një programi vjetor eksporti për NVMV të dedikuara dhe produkte/produkte të caktuara, në linjë me projektin e value chain të GIZ.	MEI	2026 - 2027

				Fushata ndërgjegjësimi për konsumatorin në lidhje me mbrojtjen e të dhënave në kuadër të platformave e-commerce.	IDP (Komisioneri për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale)	2026
			b) Sigurimi i zbatimit efektiv të Strategjisë së Zhvillimit të Biznesit dhe Investimeve (2021-2027) në kontekstin e ndërkombëtarizimit të NVM-ve përmes monitorimit dhe vlerësimit të duhur.	Monitorimi dhe Rishikimi i Strategjisë BIDS ka përfunduar në shtator 2025, duke rishikuar vizionin e strategjisë për t'u përshtatur me procesin dhe objektivat në kuadër të integritetit evropian, duke vendosur në qendër edhe digitalizimin e NVM-ve. Vizioni i ri synon një ekonomi shqiptare konkurruese, më të orientuar drejt inovacionit dhe të bazuar në njohuri, të integruar në Bashkimin Evropian dhe rajon, që krijon vende pune të reja e cilësore për gratë dhe burrat, duke shfrytëzuar potencialet e tranzicionit digital dhe të gjelbër si dhe transformimet e zinkohit ndërkombëtar të vlerës, duke theksuar zhvillimin e qëndrueshëm dhe të barabartë. (realizuar)	Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit	
				Hartimi i një programi trajnimit/mentorimi për sipërmarrësit e rinj eksportues, ku te përfaqësohet informimi mbi tregjet e jashtme dhe rregullat doganore	Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit	2026
13	11. Transformimi digital i NVM-ve			Rritja e ndërgjegjësimit dhe informimit të aktorëve në kuadër të thirrjeve për pjesëmarrje në projektet e transformimit digital të hapura nga Komisioni Evropian nën Programin Digjital të Bashkimit Evropian (DEP), duke synuar rritjen e pjesëmarrjes së aktorëve shqiptarë në projekte transformuese që mbështesin digitalizimin, inovacionin dhe adoptimin e teknologjive të reja. Masat përfshijnë informim të strukturuar, seminare orientuese, dhe asistencë teknike për aplikim.	Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit dhe AKSHI	2026-2027
				Në kuadër të Strategjisë Kombëtare për Sigurinë Kibernetike 2025 – 2030: Promovimi i edukimit të NVM-ve në fushën e teknologjisë dhe sigurisë kibernetike	Autoriteti Kombëtar i Sigurisë Kibernetike (AKSK)	2026-2027
				Përgatitja e udhëzimeve mbi masat e sigurisë kibernetike të NVM-të	Autoriteti Kombëtar i Sigurisë Kibernetike (AKSK)	2026- 2027
				Organizimi i trajnimeve vjetore të dedikuara për punonjësit e NVM-ve	Autoriteti Kombëtar i Sigurisë Kibernetike (AKSK)	2026-2027
				Miratimi i Strategjisë Kombëtare të Intelligjencës Artificiale	AKSHI	2026
				Miratimi i Strategjisë Ndërsëktorale "Agjenda Digitale e Shqipërisë 2027–2031", me afat realizimi tremujori i parë i vitit 2027.	AKSHI	Q1 2027

URDHËR

Nr. 179, datë 30.12.2025

“PËR MIRATIMIN E PLANIT TË VEPRIMIT ME MASA PËR TË SIGURUAR PROGRES QË SHQIPËRIA TË KLASIFIKOHET SI NJË INOVATOR MESATAR NË TABELËN EVROPIANE TË REZULTATEVE TË INOVACIONIT, ME REZULTAT NË PËRMIRËSIMIN E RAPORTIMIT TË SHQIPËRISË PËR TREGUESIT TEI “

Në mbështetje të pikës 4, të nenit 102, të Kushtetutës, të VKM-së nr. 621, datë 10.10.2024 “Për miratimin e dokumentit të politikës “Agjenda Kombëtare e Reformave 2024–2027”, në kuadër të instrumentit të Bashkimit Evropian “Faciliteti për reforma dhe rritje për Ballkanin Perëndimor”, të urdhrat të Kryeministrit nr. 142, datë 29.8.2025 “Për ngritjen e grupit të punës për hartimin e një plani veprimi me masa për të siguruar progres që Shqipëria të klasifikohet si një inovator mesatar në Tabelën Evropiane të Rezultateve të inovacionit, me rezultat në përmirësimin e raportimit të Shqipërisë për treguesit TEI, në kuadër të dokumentit të politikës

“Agjenda Kombëtare e Reformave 2024–2027””, si dhe bazuar faktit që zbatimi i Planit të Veprimit është detyrim i Republikës së Shqipërisë,

URDHËROJ:

1. Miratimin e Planit të Veprimit me masa për të siguruar progres që Shqipëria të klasifikohet si një inovator mesatar në Tabelën Evropiane të Rezultateve të inovacionit, me rezultat në përmirësimin e raportimit të Shqipërisë për treguesit TEI, bashkëlidhur këtij urdhri.

2. Ngarkohet Drejtoria e Përgjithshme e Inovacionit dhe Teknologjisë në Ministrinë e Ekonomisë dhe Inovacionit, për koordinimin me të gjitha institucionet anëtare të grupit ndërinstitucional të punës të cilat kanë marrë pjesë në hartimin e Planit të Veprimit, për zbatimin e masave që u përkasin sipas fushës së përgjegjësisë institucionale, si dhe për monitorimin e zbatimit të këtij urdhri.

Ky urdhër hyn në fuqi menjëherë.

MINISTËR I EKONOMISË DHE
INOVACIONIT
Delina Ibrahimaj

VLERËSIM I REZULTATEVE TË EUROPEAN INNOVATION SCOREBOARD 2025

1. Analizë e pozicionimit të Shqipërisë në European Innovation Scoreboard (EIS)

European Innovation Scoreboard (EIS) është një raport vjetor i Bashkimit Europian që shërben për të vlerësuar dhe krahasuar kapacitetin teknik dhe njerëzor të vendeve në kuadër të zhvillimit të inovacionit. Ky raport fokusohet në performancën e përgjithshme dhe funksionimin e sistemit kombëtar të inovacionit në tërësinë e tij.

Në përputhje me metodologjinë e **European Innovation Scoreboard (EIS)**, inovacioni vlerësohet si një proces i ndërlidhur politikash dhe kapacitetesh, i cili përfshin të gjithë ciklin e krijimit, zhvillimit dhe përdorimit të dijes; nga arsimi dhe aftësitë e kapitalit njerëzor, te kërkimi shkencor, investimet në kërkim dhe zhvillim (K&Zh), si dhe aplikimin dhe matjen e impaktit konkret afatgjatë të rezultateve në ekonomi.

Sipas European Innovation Scoreboard 2025, Shqipëria renditet në vendin e 35-të ndër vendet e Bashkimit Europian dhe vendeve fqinje, duke u klasifikuar në grupin e **“Emerging Innovators”**. Performanca e përgjithshme e inovacionit ka shënuar një rritje prej 4.4% krahasuar me vitin 2024 dhe një rritje prej 7.4% krahasuar me vitin 2018, kështu duke reflektuar përmirësime të qëndrueshme në disa komponentë të sistemit kombëtar të inovacionit.

Raporti i European Innovation Scoreboard evidenton një profil të kombinuar të performancës së inovacionit në Shqipëri. Që nga viti 2018, Shqipëria ka regjistruar rritje të ndjeshme në një sërë treguesish kyç, veçanërisht në përqindjen e popullsisë që kanë ndjekur dhe kryer arsimin e lartë (*indikatori 1.1.2*), si dhe rritje të numrit të ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme (NVM) që prezantojnë risi në proceset e biznesit (*indikatori 3.1.2*). Paralelisht, është vërejtur edhe një përmirësim i produktivitetit të burimeve (*indikatori 4.3.1*).

Ndër pikat e forta për Shqipërinë në 2025 veçohen shitjet e inovacioneve të reja për tregun dhe për ndërmarrjen (*indikatori 4.1.1*), përqindja e NVM-ve që prezantojnë inovacione në produkte (*indikatori 3.1.1*), si dhe impakti mjedisor i produktivitetit të CO₂, bazuar në prodhim kombëtar (*indikatori 4.3.2*),

dhe punësimin në ndërmarrje inovative (*indikatori 4.1.2*).

Pavarësisht vlerësimeve pozitive sa më sipër, raporti evidenton gjithashtu dobësi strukturore në disa tregues të rëndësishëm për zhvillimin afatgjatë të ekosistemit të inovacionit nga 2018 deri tani. Në veçanti, është shënuar një rënie e konsiderueshme në pjesëmarrjen e studentëve të huaj në programet e doktoraturës (*indikatori 1.1.1*), dhe në nivelin e bashkëpunimit inovativ të NVM-ve me aktorë të tjerë të ekosistemit (*indikatori 3.2.1*).

Në të njëjtën kohë, raporti për 2025 identifikon dobësi të Shqipërisë në eksportet e produkteve me teknologji të mesme dhe të lartë (*si psh. kimikate organike, produkte farmaceutike, fije sintetike dhe artificiale, pajisje telekomunikacioni etj.*) (*indikatori 4.2.1*), në eksportet e shërbimeve me intensitet të lartë njohurish (*në transport detar, transport ajror, transport hapësinor etj.*) (*indikatori 4.2.2*), në shpenzimet për kërkim dhe zhvillim (K&Zh) në sektorin publik (*indikatori 2.1.1*), dhe bashkëpunimet shkencore publik–privat (*indikatori 3.2.2*), duke nënvizuar nevojën për forcimin e lidhjeve mes kërkimit shkencor dhe ekonomisë reale.

2. Vlerësimi i metodologjisë dhe të dhënave për raportimin e indikatorëve

Metodologjia e European Innovation Scoreboard (EIS) bazohet në një qasje të standardizuar krahasuese që mat performancën e inovacionit të vendeve përmes një grupi treguesish sasiorë dhe cilësorë. Ajo mbulon disa dimensionet kryesore si kushtet kuadër, investimet, aktivitetet inovative dhe ndikimet.

Për Shqipërinë, aplikimi i kësaj metodologjie kërkon mbledhje sistematike të të dhënave të harmonizuara me standardet e BE-së, përfshirje institucionale ndërsektoriale dhe përshtatje të treguesve me kontekstin kombëtar, me synim orientimin e politikave publike drejt rritjes së kapaciteteve inovative dhe konkurrueshmërisë afatgjatë.

Të dhënat për indikatorët e raportuar për Shqipërinë në kuadër të European Innovation Scoreboard (EIS) mbledhen, përpunohen dhe llogariten nga INSTAT (Instituti i Statistikave). Për vitin 2025, Shqipëria ka raportuar për 25 nga 32 indikatorët që përfshihen në EIS.

Nga këta indikatorë, 13 bazohen në të dhëna të mbledhura përmes anketave statistikore të INSTAT, ndërsa indikatorët e tjerë raportohen

nëpërmjet burimeve administrative. Për disa indikatorë specifik, të dhënat përftohen drejtpërdrejt nga EUROSTAT ose OECD.

Metodologjia e përdorur nga INSTAT, në anketat e përdorura, është e unifikuar me metodologjinë e European Innovation Scoreboard. Mbledhja e të dhënave realizohet përmes anketeve kryesore si vijon:

AFS (Anketa e Forcave të Punës), për indikatorët :

- 1.1.2 Përqindja e popullsisë 25–34 vjeç me diplomë universitare

- 1.1.3 Përqindja e popullsisë 25–64 vjeç që ndjek mësim gjatë gjithë jetës

- 2.3.2 Përqindja e të punësuarve që janë specialistë në TIK

Vrojtimi TIK në familje, për indikatorët :

- 1.3.2 Përqindja e individëve (mosha 16–74) me aftësi digjitale mbi nivelin bazë

Vrojtimi mbi K&ZH në Ndërmarrje, për indikatorët :

- 2.1.1 Shpenzimet për K&Zh në sektorin qeveritar dhe universitar (si % e PBB)

- 2.2.1 Shpenzimet për kërkim & zhvillim në sektorin privat (si % e PBB)

Anketa e Inovacionit, për indikatorët :

- 2.2.2 Shpenzime për inovacion që nuk përfshijnë K&Zh (si % e xhiros)

- 3.1.1 Përqindja e NVM-ve që kanë prezantuar produkte të reja ose të përmirësuara për tregun ose për vetë kompaninë

- 3.1.2 Përqindja e NVM-ve që kanë futur risi në procese (prodhim, menaxhim, logjistikë, etj.)

- 3.2.1 NVM që kanë bashkëpunuar për inovacion me biznese ose institucione (si % e NMV)

- 4.1.1 Shitje nga produkte ose procese inovative si % e xhiros totale

- 4.1.2 Numri i të punësuarve në ndërmarrje që kanë aktivitete inovative

Vrojtimi mbi TIK në ndërmarrje, për indikatorët :

- 2.3.1 Cloud Computing

Për sa i përket të dhënave mbi indikatorët që merren nga burime administrative, INSTAT bashkëpunon në mënyrë të vazhdueshme me institucionet përkatëse përgjegjëse për grumbullimin e këtyre të dhënave. Procesi përfshin komunikimin zyrtar të institucioneve burimore, mbledhjen e të dhënave të administruara prej tyre, si dhe verifikimin dhe harmonizimin e informacionit të dërguar, në

përputhje me standardet statistikore kombëtare dhe evropiane. Sipas INSTAT, institucionet që shërbejnë si burime administrative të të dhënave janë si më poshtë:

Ministria e Arsimit, për indikatorët :

- 1.1.1 Numri i doktorëve të rinj në shkencë, teknologji, inxhinieri dhe matematikë për 1000 banorë të moshës 25–34 vjeç

- 1.2.3 Përqindja e studentëve të huaj të doktoraturës ndaj totalit të doktorantëve në vend

Autoriteti i Komunikimeve Elektronike dhe Postare (AKEP) për indikatorin :

- 1.3.1 Numri i familjeve që përdorin internet fikst me shpejtësi të paktën 100 Mb/s

Drejtoria e Përgjithshme e Pronësisë Industriale, për indikatorët :

- 3.3.1 Numri i aplikimeve për patenta ndërkombëtare (PCT) për çdo miliard PBB në PPS

- 3.3.2 Numri i aplikimeve për marka tregtare për çdo miliard PBB në PPS

- 3.3.3 Numri i aplikimeve për dizajne industriale për çdo miliard PBB në PPS

Drejtoria e Përgjithshme e Doganave, për indikatorin :

- 4.2.1 Eksporte të produkteve me teknologji të mesme dhe të lartë si përqindje e totalit të eksporteve të produkteve

Banka e Shqipërisë, për indikatorin:

- 4.2.2 Eksportet e shërbimeve me intensitet të lartë njohurish si përqindje e totalit të eksporteve të shërbimeve

Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë/ Ministria e Bujqësisë / Agjencia Kombëtare e Burimeve Natyrore/ Agjencia e Menaxhimit të Burimeve Ujore, për indikatorin :

- 4.3.1 Produktiviteti i burimeve

Agjencia Kombëtare e Mjedisit, për indikatorin :

- 4.3.2 Produktiviteti i CO2 bazuar në prodhim

Gjatë analizimit të raportit European Innovation Scoreboard 2025 dhe verifikimit të informacionit me INSTAT, është konstatuar se për disa indikatorë, megjithëse INSTAT ka raportuar të dhënat përkatëse brenda afateve të përcaktuara, në raportin përfundimtar të European Innovation Scoreboard 2025 këta indikatorë nuk janë përlogaritur mbi bazën e vlerave të raportuara nga INSTAT.

Kjo situatë sugjeron se, sipas vlerësimit të *European Innovation Scoreboard*, metodologjia e përdorur nga INSTAT për përlogaritjen e këtyre indikatorëve nuk konsiderohet plotësisht e përputhshme me metodologjinë e aplikuar nga EIS.

Për sa më sipër, është vlerësuar se në nivel raportimi faktorët kyç që kanë diktuar rezultatet aktuale të performancës së Shqipërisë në European Innovation Scoreboard janë si më poshtë:

- Mungesë raportimi të plotë: Boshllëqe në mbledhjen dhe raportimin e të dhënave statistikore.

- Mospërputhje në metodologji: Mungesa e rakordimit metodologjik të përdorur nga INSTAT me metodologjinë e European Innovation Scoreboard (EIS).

- Mungesë në parashikime ligjore për raportim në fusha interesi të caktuara sidomos lidhur me K&Zh dhe investimet financiare bashkëkohore dhe përkatëse.

3. Masat zbatuese për përmirësimin e situatës ekzistuese të Republikës së Shqipërisë

Plani i Veprimit i hartuar ka për qëllim përmirësimin e renditjes së Shqipërisë në EIS duke identifikuar dhe përshkruar në mënyrë të detajuar të gjitha masat konkrete, ndërhyrjet dhe nismat e nevojshme, përfshirë, por pa u kufizuar, në ndërhyrjet në kuadrin ligjor, politikat sektoriale, masat administrative dhe institucionale.

Për të bashkërenduar punën në këtë drejtim, Plani i Veprimit përcakton prioritetet, detyrat konkrete dhe mekanizmat e koordinimit, me synimin e arritjes së rezultateve të matshme për përmirësimin e renditjes së Shqipërisë dhe kalimin në grupin e “Moderate Innovators” deri në vitin 2027. Masat afatshkurtra prioritare, masat afatmesme konsoliduese, dhe masat afatgjata transformuese janë përmbledhur më poshtë, dhe listuar në mënyrë të detajuar në aneksin shoqërues.

Masat afatshkurtra (Brenda vitit 2026): Ndërhyrje prioritare për raportim dhe strukturim

Masat afatshkurtra synojnë përmirësimin e shpejtë të indikatorëve ku Shqipëria paraqet performancë të ulët ose mungesë matjeje, në përputhje me Objektivin Strategjik 1 të SKSHTI 2023–2030: Forcimi i bazës së kapitalit njerëzor dhe kërkimit shkencor, si dhe me prioritetet horizontale të S3 për inovacion dhe transformim digjital. Indikatorë EIS që duhen adresuar drejtpërdrejt për të përmbushur masat afatshkurtra janë:

- 1.1.1, 1.1.3 – Burimet Njerëzore
- 1.3.1, 1.3.2 – Digjitalizimi
- 2.1.1 – Financë dhe mbështetje
- 2.3.1, 2.3.2 – Investime në Teknologjinë e Informacionit

Fokusi i masave:

- Përmirësimi i kuadrin ligjor për rrjetet e shpejtësisë së lartë/transpozimi i Rregullores së BE për Infrastrukturën Gigabit dhe investimi për mbulimin e zonave të bardha.

- Rritje e financimit publik për kërkimin shkencor, doktoraturat STEM dhe publikimet ndërkombëtare (SKSHTI – Programet Kombëtare të Kërkimit).

- Vendosje e instrumenteve fillestare të mbështetjes për inovacionin në biznese (grante për inovacion, kuponë digjitale, mbështetje për cloud computing), në linjë me S3 – transformimi digjital i NVM-ve.

- Zgjerim i formimit profesional dhe certifikimeve në aftësi digjitale dhe ICT, në përputhje me SKSHTI – zhvillimi i kapitalit njerëzor.

Masat afatmesme (2026–2028) Konsolidimi i ekosistemit të inovacionit dhe ndërkombëtarizimi

Masat afatmesme synojnë ndërtimin dhe konsolidimin e një ekosistemi funksional të inovacionit, duke forcuar lidhjet mes kërkimit shkencor, arsimit të lartë dhe sektorit privat, në përputhje me Objektivin Strategjik 2 të SKSHTI 2023–2030: Rritja e ndikimit të kërkimit dhe inovacionit në ekonomi, si dhe me prioritetet tematike të S3. Indikatorë EIS që duhen adresuar drejtpërdrejt për të përmbushur masat afatmesme janë:

- 1.2.1, 1.2.2, 1.2.3 – Sisteme kërkimore tërheqëse
- 3.1.1, 3.1.2 – Inovatorët
- 3.2.1, 3.2.2 – Bashkëpunimet
- 3.3.1, 3.3.2, 3.3.3 – Pasuritë intelektuale

Fokusi i masave:

- Forcimi i bashkëpunimit publik–privat në kërkim dhe inovacion, përmes projekteve të përbashkëta, publikimeve dhe transferimit të teknologjisë (SKSHTI – ndërlidhja kërkim–industri).

- Mbështetje për ndërkombëtarizimin e rezultateve kërkimore dhe produkteve inovative, përfshirë pjesëmarrjen në Horizon Europe, COST, Erasmus+, në linjë me S3 – orientimi drejt tregjeve ndërkombëtare.

- Forcimi i kapaciteteve për pronësinë intelektuale (patenta, marka, dizajn), në përputhje me SKSHTI – valorizimi i njohurive.

Masat afatgjata (2028–2030) Transformimi strukturor dhe qëndrueshmëria e sistemit të inovacionit

Masat afatgjata synojnë transformimin strukturor të sistemit kombëtar të inovacionit, duke siguruar që përmirësimet në EIS të jenë të qëndrueshme dhe të lidhura drejtpërdrejt me zhvillimin ekonomik dhe konkurrueshmërinë afatgjatë, në përputhje me Objektivin Strategjik 3 të SKSHTI 2023–2030 dhe vizionin afatgjatë të S3. Indikatorë EIS që duhen

adresuar drejtpërdrejt për të përmbushur masat afatgjata janë:

- 4.3.1, 4.3.2 – Produktiviteti i burimeve dhe i punës

Fokusi i masave:

- Integrimi i inovacionit, dixhitalizimit dhe teknologjive të gjelbra në ekonomi, duke kontribuar në rritjen e produktivitetit të burimeve dhe punës (S3 – tranzicioni i gjelbër dhe digjital).

Aneksi 2 – Tabela e Plan Veprimit

Plan Veprimi për përmirësimin e renditjes së Shqipërisë European Innovation Board (EIS)

Shtylla	Komponentët	Indikatorët	Masat	Institucionet Përgjegjëse	Afati kohor i masës
Kushtet kuadër	Burimet njerëzore	1.1.1 Numri i doktorëve të rinj në shkencë, teknologji, inxhinieri dhe matematikë për 1000 banorë të moshës 25–34 vjeç	M1. Të përmirësohen aktet normative lidhur me përcaktimin e fushave prioritare të kërkimit shkencor.	AKKSHI	2030
			M2. Të prioritarizohet financimi në kuadër të Programit të Doktoratës i platformave doktorale në fushat STEM.	AKKSHI	2026 e në vazhdim
			M3. Të prioritarizohet financimi në kuadër të Programeve Kombëtare i projektpropozimeve në fushat STEM.	AKKSHI	Realizohet në cdo thirrje vjetore për aplikime te AKKSHI me vendim të Bordit të Administrimit
			M4. Të prioritarizohet financimi nga AKKSHI në kuadër të PIKSH, të infrastrukturave kërkimore - shkencore që i takojnë fushave STEM.	AKKSHI	Realizohet në cdo thirrje vjetore për aplikime te AKKSHI me vendim të Bordit të Administrimit.
			M5. Të mbledhet Këshilli Kombëtar i Shkencës me qëllim përcaktimin e fushave prioritare.	Ministria e Arsimit	25/02/2026
		1.1.2 Përqindja e popullsisë 25–34 vjeç me diplomë universitare	M1. Të rritet shumëllojshmëria e programeve akademike në vend nëpërmjet ndërkombëtarizimit të programeve universitare. Të paktën 3 marrëveshje të reja me universitete ndërkombëtare me diploma të dyfishta ose bashkëpunime të ngjashme.	Ministria e Arsimit	2030

Kushtet kuadër	Sisteme kërkimore tërheqëse		M2. Të profilizohen Institucionet e Arsimit të Lartë sipas fushave. Të paktën 3 profilizime.	Ministria e Arsimit	2030
		1.1.3 Përqindja e popullsisë 25–64 vjeç që ndjek mësim gjatë gjithë jetës	M1. Të rritet në 20% numri i punëkërkesve të papunë të regjistruar në databazën e AKPA që trajtohen me kurse të formimit profesional.	AKPA	Q4 2026
			M2. Të krijohen qendra shumëfunksionale në funksion të rritjes së numrit të ofruesve publik dhe shtrirjes territoriale të trajnimeve profesionale.	AKPA	Q2 2027
		1.2.1 Numri i publikimeve shkencore me bashkëautorë ndërkombëtarë për 1 milion banorë	M1. Të ngrihen dhe forcohen qendrat kombëtare shkencore të ekselencës që integrojnë studiues dhe burime kërkimore në nivel kombëtar dhe ndërkombëtar.	AKKSHI	2026- 2030
			M2. Të krijohen rrjete të kërkuesve shkencorë brenda dhe jashtë Shqipërisë.	AKKSHI	2030
			M3. Të rritet numri i kërkuesve shqiptarë që kanë përfituar nga programet e shkëmbimit /mobilitetit në kërkim.	AKKSHI	2030
			M4. Të rritet numri i kërkuesve shqiptarë pjesëmarrës në Projektet Ndërkombëtare si Horizon Europe apo network-et si COST.	AKKSHI	2030
		1.2.2 Përqindja e publikimeve që bëjnë pjesë në 10% më të cituarat globalisht, mbi totalin e publikimeve të vendit	M1. Të rritet financimi i programeve kombëtare nga AKKSHI që do të përmirësojë numrin e publikimeve në revista të huaja të indeksuara.	AKKSHI	2030
			M2. Të indeksohen revistat kombëtare që botojnë IAL-të sipas kriterëve të përcaktuara në Urdhërin Nr. 36 date 24.1 2023 "Për miratimin e rregullores për krijimin e regjistrit shtetëror të revistave shkencore që botohen në Republikën e Shqipërisë", për kategoritë e revistave brenda vendit.	AKKSHI	
		1.2.3 Përqindja e studentëve të huaj të doktoraturës ndaj totalit të doktorantëve në vend	M1. Të rritet bashkëpunimi me universitetet e huaja me fokus ndërkombëtarizimin.	Ministria e Arsimit	2030

Kushtet kuadër	Digjitalizimi	1.3.1 Numri i familjeve që përdorin internet fikst me shpejtësi të paktën 100 Mb/s	M1. Të përmirësohet kuadri ligjor për rrjetet e shpejtësisë së lartë/transpozimi i Rregullores së BE për Infrastrukturën Gigabit (GIA act)	MIE	2026
			M2. Të investohet për mbulimin e zonave të bardha.	MIE	2026-2030
		1.3.2 Përqindja e individëve (mosha 16–74) me aftësi digjitale mbi nivelin bazë	M1. Të arrihet certifikimi i 2000 personave në vit përmes kursit Aftësi Digjitale të ofruar nga qendrat publike të formimit profesional.	AKPA	Q4 2026
Investimet	Financë dhe mbështetje	2.1.1 Shpenzimet për K&Zh në sektorin qeveritar dhe universitar (si % e PBB)	M1. Të rritet fondi i financimit nga buxheti i shtetit për programet kombëtare (PKKZH, PTI, PD, PIKSH_ dhe ato ndërkombëtare, të menaxhuara nga AKKSHI. Parashikuar në PBA.	AKKSHI	Maksimumi do të arrihet në vitin 2030 sipas parashikimeve të SKSHTI 2023-2030
Investimet	Investime në Teknologjinë e Informacionit	2.3.1 Cloud Computing	M1. Të modernizohen sistemet qeveritare, duke u mbështetur në teknologjitë e ofruara nga platforma cloud.	AKSHI	
		2.3.2 Përqindja e të punësuarve që janë specialistë në TIK	M1. Të vijohet me zbatimin e programit të Kodimit si një mundësi për të rritur numrin e personave të kualifikuar dhe të punësuar në sektorin e teknologjisë së informacionit.	AKPA	Q4 2026
Aktivitetet inovative	Inovatorët	3.1.1 Përqindja e NVM-ve që kanë prezantuar produkte të reja ose të përmirësuara për tregun ose për vetë kompaninë	M1. Të rritet përqindja e buxhetit të dedikuar për aktivitete R&D dhe testim tregu për NVM-të.	AIDA	
			M2. Të ofrohet asistencë teknike (mentorim, konsulencë dizajni, zhvillim produkti, standardizim dhe certifikim), veçanërisht për NVM-të me kapacitete të kufizuara inovative.	AIDA	
		3.1.2 Përqindja e NVM-ve që kanë futur risi në procese (prodhim, menaxhim, logistikë, etj.)	M1. Të organizohen trajnime, punëtori dhe fushata informuese për përfitimet e inovacionit në procese.	AIDA	

			M2. Të ofrohen guida praktike dhe shembuj të suksesshëm për aplikimin e risive në prodhim, menaxhim dhe logjistikë.	AIDA	
Aktivitetet inovative	Bashkëpunimet	3.2.1 NVM që kanë bashkëpunuar për inovacion me biznese ose institucione (si % e NMV)	M1. Të rritet fondi i financimit nga buxheti i shtetit për programin kombëtar PTI (projekte kërkimore inovative dedikuar partneritetit IAL me biznes), PKKZH (projekte shkencore ku IAL mund të bashkëpunojnë me biznese) apo projekte ndërkombëtare (Horizon Europe, EUREKA, etj) të menaxhuar nga AKKSHI. Parashikuar në PBA.	AKKSHI	2025-2027
			M2. Të krijohen skema novatore për bashkëfinancimin e programeve të kërkimit shkencor që forcojnë bashkëpunimin me sektorin e biznesit për zgjidhjen e sfidave aktuale shoqërore.	AKKSHI	Parashikuar në SKSHTI 2023 - 2030 të realizohen gradualisht, me trend rritës, deri në 2030.
			M3. Të informohen dhe njihen të gjithë grupet e interesit me mekanizmat dhe instrumentet e financimit.	AKKSHI	Parashikuar në SKSHTI 2023 - 2030 të realizohen gradualisht, me trend rritës, deri në 2030.
			M4. Të promovohen modelet e kërkimit shkencor me pjesëmarrjen e projekteve të përbashkëta (Quadruple Helix Model).	AKKSHI	Parashikuar në SKSHTI 2023 - 2030 të realizohen gradualisht, me trend rritës, deri në 2030.
			M5. Të forcohen kapacitetet e IAL-ve dhe përfaqësuesve të biznesit për shkrim dhe menaxhim projektesh të përbashkëta.	AKKSHI	Parashikuar në SKSHTI 2023 - 2030 të realizohen gradualisht, me trend rritës, deri në 2030.
			M6. Të fuqizohen kapacitetet e strukturave të vlerësimit të projekteve të kërkimit shkencor me qëllim përfaqësimin e biznesit në këto struktura.	AKKSHI	Parashikuar në SKSHTI 2023 - 2030 të realizohen gradualisht, me trend rritës, deri në 2030.

			M1. Të rritet fondi i financimit nga buxheti i shtetit për programin kombëtar PTI (projekte në partneritet IAL me biznes) të menaxhuar nga AKKSHI. Parashikuar në PBA.	AKKSHI	Parashikuar në PBA për AKKSHI.
		3.2.2 Numri i publikimeve të përbashkëta kërkimore midis sektorit publik dhe privat për çdo 1 milion banorë	M2. Të rritet bashkëpunimi ndërmjet institucioneve të arsimit të lartë, institucioneve të pushtetit qendror dhe pushtetit vendor, sektorit të biznesit dhe shoqërisë civile, nëpërmjet zgjerimit të kërkimit dhe zhvillimit të projekteve të përbashkëta (Quadruple Helix Model).	AKKSHI	Deri në 2030
			M3. Të krijohen skema novatore për bashkëfinancimin e programeve të kërkimit shkencor që forcojnë bashkëpunimin me sektorin e biznesit për zgjidhjen e sfidave aktuale shoqërore.	AKKSHI	
			M4. Të fuqizohen kapacitetet e strukturave të vlerësimit të projekteve të kërkimit shkencor me qëllim përfaqësimin e biznesit në këto struktura.	AKKSHI	
Aktivitetet inovative	Pasuritë Intelektuale	3.3.1 Numri i aplikimeve për patenta ndërkombëtare (PCT) për çdo miliard PBB në PPS	M1. Të bashkëpunohet me universitetet dhe qendrat e kërkimit M1.1 Të trajnohen shpikësit në lidhje me mënyrën e hartimit të një aplikimi për patentë për shpikje, (përshkrimi i patentës, pretendimet, abstrakti dhe vizatimet) M1.2 Të trajnohen shpikësit për të përdorur rregjistrat ndërkombëtare të shpikjeve në mënyrë për të evituar punën e dyfishtë si dhe për t'u informuar për arritjet në fushën ku ato janë të interesuar. M1.3 Të trajnohen aplikantët për patentë në lidhje me rrugët më efikase që duhet të ndjekin për të mbrojtur shpikjet e tyre. M1.4 Të furnizohen me materiale informuese nga DPPI të këndeve të informacionit për IP në universitetet teknike dhe bujqësore. M1.5 Të përfshihen module të IP në kurrikula M1.6 Të ofrohet mbështetje për	DPPI	2026/2027

			integrimin e lëndëve të pronësisë industriale në fakultete.		
			M2. Të mundësohet shërbimi “IP HELP DESK” në DPPI. M2.1 Të jepet këshillim falas mbi hapat proceduralë për regjistrimin e patentave. M2.2 Të jepen udhëzime individual për hartimin e aplikimeve për patentë dhe dokumentacion teknik. M2.3 Të ofrohet orientim drejt tregjeve ndërkombëtare.	DPPI	2026/2027
			M3. Të ofrohen stimuj për aplikantë të rinj, ulje të përkohshme tarifash për studentët, startup-et dhe shpikësit individualë.	DPPI	2026/2027
			M4. Të promovohen sukseset kombëtare nëpërmjet publikimit të historive të suksesit të shpikësve që kanë marrë patentë dhe të bizneseve që përdorin patenta për shpikje.	DPPI	2026/2027
		3.3.2 Numri i aplikimeve për marka tregtare për çdo miliard PBB në PPS	M1. Të informohen dhe ndërgjegjësohen bizneset. M1.1 Të organizohen fushata kombëtare informuese dhe ndërgjegjësuere sipas grupeve. M1.2 Të zhvillohen tryeza të rrumbullakta me bizneset në qytetet kryesore për të shpjeguar rëndësinë dhe të drejtat që burojnë nga regjistrimi i markave tregtare dhe informim për rolin e markave në eksport dhe konkurrueshmëri. M1.3 Të përdoren rrjetet sociale për informim përmes videove të shkurtra, materialeve mediatike dhe intervistave. M1.4 Të vendoset një material informues në e-albania në lidhje me të drejtat dhe rëndësinë e regjistrimit të markës në momentin e aplikimit për regjistrimin e një biznesi. M1.5 Të publikohen historitë e suksesit të bizneseve që kanë rritur shitjet përmes markave të regjistruara.	DPPI	2026/2027

			M2. Të forcohen kapacitetet e DPPI M2.1 Të zhvillohen trajnime të specializuara të stafit të DPPI nga WIPO, EUIPO dhe zyrtat homologe. M2.2 Të hartohet udhërrëfyesi i markave për Standardizimin e procesit të ekzaminimit.	DPPI	2026/2027
			M3. Të mundësohet shërbimi “IP HELP DESK” i DPPI. M3.1 Të ofrohet këshillim falas mbi hapat proceduralë për regjistrimin e markave. M3.2 Të jepen udhëzime individuale për hartimin e aplikimeve për regjistrimin e markës. M3.3 Të ofrohet orientim drejt tregjeve ndërkombëtare.	DPPI	2026/2027
		3.3.3 Numri i aplikimeve për dizajne industriale për çdo miliard PBB në PPS	M1. Të informohet dhe ndërgjegjësohet publiku. M1.1. Të organizohen fushata kombëtare informuese dhe ndërgjegjëse në lidhje me rëndësinë e mbrojtjes së një dizajneve industriale dhe të drejtave që burojnë nga regjistrimi. M1.2 Të organizohen aktivitete në bizneset me potencial të mundshëm për dizajne industriale në qytetet kryesore për të shpjeguar rëndësinë e dizajneve industriale. M1.3 Të përdoren rrjetet sociale, për informim nëpërmjet videove të shkurtra, materialeve mediatike dhe intervistave. M1.4 Të publikohen historitë e suksesit të bizneseve që kanë rritur shitjet përmes dizajneve të regjistruara dhe dizajnerëve me krijime të mbrojtura.	DPPI	2026/2027
			M2. Të forcohen kapacitetet e DPPI M2.1 Të zhvillohen trajnime të stafit të DPPI nga WIPO, EUIPO dhe zyrtat homologe. M2.2 Të hartohen manualët e ekzaminimit për standardizimin e procedurave të ekzaminimit.	DPPI	2026/2027

			M3. Të mundësohet shërbimi “TP HELP DESK” i DPPI. M3.1 Të jepet këshillim falas mbi hapat proceduralë për regjistrimin e disenjove. M3.2 Të ofrohen udhëzime individuale për hartimin e aplikimeve për disenjo industriale. M3.3 Të jepet orientim drejt tregjeve ndërkombëtare.	DPPI	2026/2035
Ndikimet	Produktiviteti i burimeve dhe i punës	4.3.1 Produktiviteti i burimeve	M1. Trajnime për NVM-të për zgjerimin e kapacitetit të zinxhirit lokal të furnizimit dhe tregut të shërbimeve për demonstrimin e teknologjive të energjisë së rinovueshme (transferimi i teknologjisë, zhvilluesit e projekteve, instalimi, operimi dhe mirëmbajtja, ofruesit e shërbimeve etj.)	Operatorët e industrisë joushqimore; Agjencia për Efiçencën e Energjisë	2026 e në vazhdim
			M2. Zhvillimi i platformave të pjesëmarrjes për promovimin (ndërgjegjësimin), zhvillimin dhe zbatimin e aplikimeve të energjisë së rinovueshme në shkallë të vogël	Operatorët e industrisë joushqimore; Agjencia për Efiçencën e Energjisë	2026 e në vazhdim
		4.3.2 Produktiviteti i CO2 bazuar në prodhim	M1. Përdorimi i automjeteve me efiçencë energjie	Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë; Drejtoria e Përgjithshme e Shërbimeve të Transportit Rrugor; shoqëritë operatore të transportit ndërqytetës me autobusë; agjencitë e udhëtimit. Autoriteti Rrugor Shqiptar; Agjencia për mbështetjen e vetëqeverisjes vendore/Bashkitë	Brenda vitit 2026

				M2. Reduktimi i nevojave për lëvizshmërinë dhe distancave me anë të planifikimit të integruar	Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë; Drejtoria e Përgjithshme e Shërbimeve të Transportit Rrugor; shoqëritë operatore të transportit ndërqytetës me autobusë; agjencitë e udhëtimit. Autoriteti Rrugor Shqiptar; Agjencia për mbështetjen e vetëqeverisjes vendore/Bashkitë	Brenda vitit 2026
				M3. Integrimi i sistemit të transportit të mallrave me rrjetet e BE-së (sistemet e transportit të mallrave të BE-së)	Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë; portet detare shqiptare, Autoriteti Kombëtar i Sigurisë Hekurudhore, doganat shqiptare, Autoriteti Rrugor Shqiptar	Brenda vitit 2028
				M4. Hartimi, botimi dhe shpërndarja e Kodit të Praktikave të Mira Bujqësore	Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural	2026 e në vazhdim
				M5. Trajnimi i fermerëve për zbatimin e Kodit të PMB-së	Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural	2026 e në vazhdim
				M6. Instalimi i impianteve të thithjes së metanit në vendgrumbullime	Bashkitë	Nga viti 2026 e në vazhdim brenda vitit 2035
				M7. Informimi i institucioneve financiare vendase lidhur me energjinë e rinovueshme	Operatorët e industrisë joushqimore; Agjencia për Eficiencën e Energjisë	2026 e në vazhdim

URDHËR**Nr. 180, datë 30.12.2025****PËR MIRATIMIN E PROGRAMIT PËR
NXITJEN DHE LEHTËSIMIN E
EKSPORTEVE 2026-2030**

Në mbështetje të pikës 4, të nenit 102 të Kushtetutës ligjit nr. 9000 datë 30.1.2003 “Për organizimin dhe funksionimin e Këshillit të Ministrave”, të VKM nr. 516, datë 25.9.2025 “Për përcaktimin e fushës së përgjegjësisë shtetërore të Ministrisë së Ekonomisë dhe Inovacionit”, të “Për organizimin dhe funksionimin e Këshillit të Ministrave”, të VKM nr. 621, datë 10.10.2024 “Për miratimin e dokumentit të politikës “Agjenda Kombëtare e Reformave 2024–2027”, në kuadër të instrumentit të Bashkimit Evropian “Faciliteti për reforma dhe rritje për Ballkanin Perëndimor”, masa 1.1.6 “Promovimi i eksportit dhe

ndërkombëtarëzimi i ndërrmarjes duke përfshirë lehtësimin e eksporteve dhe tregtisë dhe mbështeten e zinxhirit të vlerës për industrinë e përzgjedhura me potencial rritje”,

URDHËROJ:

1. Miratimin e Programit për Nxitjen dhe Lehtësimin e Eksporteve 2026-2030, sipas tekstit bashkëlidhur këtij urdhri.

2. Ngarkohet Drejtoria e Politikave të Nxitjes së Biznesit për zbatimin dhe monitorimin e Programit për Nxitjen dhe Lehtësimin e Eksporteve 2026 – 2030.

Ky urdhër hyn në fuqi menjëherë dhe publikohet në Fletoren Zyrtare.

**MINISTËR I EKONOMISË DHE
INOVACIONIT
Delina Ibrahimaj**

**PROGRAMI
PËR NXITJEN DHE LEHTËSIMIN E
EKSPORTEVE
(2026-2030)**

Përmbajtja

1. Përmbledhje ekzekutive
2. Hyrje
3. Metodologjia
4. Trendet e tregtisë botërore
 - 4.1 Ndryshimet gjeopolitike, proteksionizmi dhe fragmentimi i tregtisë
 - 4.2 Ndikimi i digjitalizimit në tregti
 - 4.3 Tregtia e gjelbër dhe ekonomia qarkulluese
 - 4.4 Rreziqet
5. Pozicioni aktual i Shqipërisë në tregtinë ndërkombëtare
 - 5.1. Performanca e përgjithshme e eksporteve (mallra dhe shërbime)
 - 5.2. Pozicioni i Shqipërisë në indeksat ndërkombëtarë të tregtisë dhe konkurrueshmërisë
6. Mbështetja për eksportet dhe programet
 - 6.1 Roli i institucioneve dhe politikave qeveritare Shqiptare
 - 6.1.1 Mbështetja institucionale
 - 6.2.1 Politikat dhe procedurat
 - 6.2 Asistenca ndërkombëtare
 - 6.3 Sinergjitë, sfidat dhe rekomandimet
7. Vështrim i detajuar mbi sektorët kryesorë të eksportit
 - 7.1. Eksportet e mallrave: sektorët kryesorë dhe situata e detajuar
 - 7.1.1 Ushqim & Pije
 - 7.1.2. Materialet e Ndërtimit
 - 7.1.3. Tekstile & Lekurë
 - 7.1.4. Metalet
 - 7.2. Eksportet e shërbimeve: Sektorët kryesorë dhe situata e detajuar
 - 7.2.1. Turizmi
 - 7.2.2. Teknologjia e Informacionit dhe Komunikimit (TIK) dhe Shërbimet e Proçesimit të Biznesit (BPO)
 - 7.3 Sektor horizontal - Digjitalizimi dhe inovacioni
8. Analiza SWOT e Eksporteve Shqiptare
 - 8.1. Pikat e Forta
 - 8.2. Dobësitë
 - 8.3. Mundësitë
 - 8.4. Kërcënimet

8.5 Sfidat dhe potencialet

9. Programi për Nxitjen dhe Lehtësimin e Eksporteve (PNLE) 2026-2030

9.1. Lidhja me Integrimin në BE

9.2. Lidhja me dokumenta strategjike

9.2.1 Strategjia e Zhvillimit të Biznesit dhe Investimeve

9.2.2 Plani i Ri i Rritjes për Ballkanin Perëndimor (New growth plan for the Western Balkans)

9.2.3 Plani i Veprimit të Tregut të Përbashkët Rajonal (CRM 2.0 Action plan)

9.2.4 Agjenda Kombëtare e Reformave

9.2.5 Strategjia e Specializimit Inteligjent

9.2.6 Programi Reformave Ekonomike (ERP)

9.3. Objektivat specifike

9.4. Shtyllat Kryesore të Programit

9.5. Masat e detajuara, institucionet dhe afatet kohore

1. Objektivi i përgjithshëm 1 – Akses në tregje dhe promovim

2. Objektivi i përgjithshëm 2 - Lehtësimi i Barrierave

3. Objektivi i përgjithshëm 3 - Mbështetje Financiare

4. Objektivi i përgjithshëm 4 - Fuqizim kapacitetesh dhe koordinim

9.6. Kuadri i monitorimit dhe vlerësimit

Lista e shkurtimeve

AIDA	Agjencia Shqiptare e Zhvillimit të Investimeve
AKR	Agjenda Kombëtare e Reformave
AKSHE	Autoriteti i Kontrollit Shtetëror të Eksporteve
AKU	Autoriteti Kombëtar i Ushqimit
ASB	Këshillimi për Bizneset e Vogla
ASPA	Shkolla Shqiptare e Administratës Publike
AZHBR	Agjencia për Zhvillimin Bujqësor dhe Rural
BE	Bashkimi Europian
BERZH	Banka Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim
BMZ	Ministria Federale Gjermane për Bashkëpunim Ekonomik dhe Zhvillim
BP6	Ballkanit Perëndimor 6
BPO	Shërbimet e Proçesimit të Biznesit
BSO	Organizatat Mbështetëse të Biznesit
CAP	Politika e përbashkët bujqësore
CEFTA	Marrëveshja e Tregtisë së Lirë e Evropës Qendrore
CPF	Kuadri i Partneritetit të Vendit
CPI	Indeksi i Perceptimit të Korrupsionit
CRM	Tregu i Përbashkët Rajonal
DIH	Qendrat e Inovacionit Digjital
DPD	Drejtoria e Përgjithshme e Doganave
DPS	Drejtoria e Përgjithshme e Standardizimit
DPT	Drejtoria e Përgjithshme e Tatimeve
EFSD+	Fondi Europian për Zhvillim të Qëndrueshëm Plus
EFTA	European Free Trade Association
EIT Raw Materials	Qendra Rajonale e Inovacionit të Institutit Evropian të Teknologjisë dhe Inovacionit për Lëndët e Para
ERP	Programi i Reformës Ekonomike
GII	Indeksi Global i Inovacionit
GIZ	Shoqëria Gjermane për Bashkëpunim Ndërkombëtar
GSP	Sistemi i Përgjithshëm i Preferencave
ICT	Teknologjia e Informacionit dhe Komunikimit
IHD	Investimet e Huaja Direkte
INSTAT	Instituti i Statistikave
IPA	Instrumenti i Asistencës së Para-Anëtarësimit
ISHP	Instituti i Shëndetit Publik
ISO	Organizata Ndërkombëtare për Standardizim
ISUV	Instituti i Sigurisë Ushqimore dhe Veterinarisë
ITC	Qendra Ndërkombëtare e Tregtisë
ITMS	Sistemi i Integruar i Menaxhimit të Tarifës
KEK	Këshilli Ekonomik Kombëtar
KKLT	Këshilli Koordinues për Lehtësimin e Tregtisë
LPI	Indeksi i Performancës Logjistike
MAS	Ministria e Arsimit dhe Sportit
MBZHR	Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural

MEI	Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit
MEPJ	Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme
MF	Ministria e Financave
MIE	Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë
MSA	Marrëveshja e Stabilizim-Asociimit
MTL	Marrëveshjet e Tregtisë së Lirë
MTM	Ministria e Turizmit dhe Mjedisit
NCTS	Sistemi i ri i Kompjuterizuar i Transisit
NECP	Plani Kombëtar i Energjisë dhe Klimës
NVM	Ndërmarrjet e vogla dhe të mesme
OBSh	Organizata Botërore e Shëndetësisë
OBT	Organizata Botërore e Tregtisë
OECD	Organizata për Bashkëpunim dhe Zhvillim Ekonomik
OKB	Organizata e Kombeve të Bashkuara
OZHQ	Objektivat e Zhvillimit të Qëndrueshëm
PBB	Produkti i Brendshëm Bruto
PCI	Indeksi i Kompleksitetit të Produktit
PKIE	Plani Kombëtar për Integrimin Evropian
QKB	Qendra Kombëtare e Biznesit
QTTB	Qendra për Transferimin e Teknologjive Bujqësore
R&D	Kërkim dhe Zhvillim
RCC	Këshilli Bashkëpunimit Rajonal
RI	Reforma Indikative
SDC	Agjencia Zvicerane për Zhvillim dhe Bashkëpunim
SECO	Sekretariati Shtetëror Zviceran për Çështjet Ekonomike
SHMKSH	Shoqata e Mbrojtjes së Konsumatorit
SIPPO	Programi Zviceran i Promovimit të Importit
SKZHI	Strategjia Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim
SZHBI	Strategjia e Zhvillimit të Biznesit dhe Investimeve
TEDA	Zonë e Zhvillimit Teknologjik dhe Ekonomik
UBT	Universiteti Bujqësor i Tiranës
UNDP	Programi i Kombeve të Bashkuara për Zhvillimin
USAID	Agjencia e Shteteve të Bashkuara për Zhvillim Ndërkombëtar
UT	Universiteti i Tiranës

1. Përmbledhje ekzekutive

Peizazhi ekonomik global ndodhet në një periudhë të thellë transformimi, të karakterizuar nga rritja e proteksionizmit, fragmentimi i tregtisë ndërkombëtare, përshpejtimi i procesit të digjitalizimit dhe nevoja urgjente për zhvillim të qëndrueshëm. Këto zhvillime po ndikojnë ndjeshëm në mënyrën se si ekonomitë kombëtare operojnë, krijojnë vlerë dhe integrohen në zinxhirët globalë të furnizimit. Në këtë kontekst dinamik dhe shpeshherë të pasigurt, Shqipëria, si një ekonomi e vogël, me varësi të lartë nga importet dhe me një strukturë ku sektori i shërbimeve është në rritje ndërkohë që eksportet e mallrave janë në rënie, përballat me sfida të vazhdueshme, por edhe me mundësi të reja për të forcuar pozicionin e saj në tregjet ndërkombëtare.

Analiza aktuale tregon se rritja ekonomike e Shqipërisë mbështetet kryesisht në kërkesën e brendshme, sektorin e turizmit dhe industrinë e ndërtimit. Struktura e eksporteve mbetet e përqendruar në produkte me vlerë të shtuar të ulët dhe me një varësi të lartë nga tregu i Bashkimit Evropian, duke e ekspozuar ekonominë ndaj rreziqeve të përqendrimit gjeografik dhe sektorial.

Ndërkohë, marrëveshjet rajonale si CEFTA kanë pasur një ndikim pozitiv në nxitjen e eksporteve, por barrierat jotarifore dhe mungesa e harmonizimit të standardeve teknike vazhdojnë të kufizojnë potencialin e plotë të tregtisë ndërkombëtare. Për më tepër, procesi i anëtarësimit në Bashkimin Evropian paraqet një mundësi strategjike për të zgjeruar aksesin në fondet e BE-së dhe për të zhvilluar sektorë prioritarë si bujqësia dhe energjia e rinovueshme. Megjithatë, ky proces shoqërohet me sfida të rëndësishme që kërkojnë një ristrukturim të mirëmenaxhuar të ekonomisë, për të zbutur ndikimet e mundshme negative si humbjet fiskale dhe kostot e përshtatjes me *acquis communautaire* të BE-së.

Ky dokument ofron një pasqyrë gjithëpërfshirëse të pozicionit tregtar të Shqipërisë, përmes analizës së marrëveshjeve tregtare ekzistuese, masave të mbështetjes qeveritare dhe sfidave të biznesit. Një analizë e thelluar SWOT identifikon pikat kyçe të sistemit aktual të eksporteve dhe përcakton drejtimet strategjike për ndërhyrje.

Bazuar në këtë analizë, propozohet “Programi për Nxitjen dhe Lehtësimin e Eksporteve (PNLE) 2025–2030”.

Programi për Nxitjen dhe Lehtësimin e Eksporteve synon të rrisë vlerën e eksporteve të Shqipërisë, të zgjerojë shtrirjen e tyre globale dhe të sigurojë prosperitet ekonomik afatgjatë, duke qenë ngushtë i lidhur me procesin e integritetit të Shqipërisë në Bashkimin Evropian dhe përmbushjen e kriterëve ekonomike të anëtarësimit.

Programi i propozuar bazohet në shtylla strategjike të fokusuara në rritjen e konkurrencës dhe përmirësimin e zinxhirit të vlerës, diversifikimin e tregjeve dhe produkteve, forcimin e mjedisit të biznesit dhe mbështetjen institucionale, si dhe shfrytëzimin e tranzicionit të gjelbër dhe digjitalizimit.

2. Hyrje

Në përputhje me objektivat e Ministrisë së Ekonomisë dhe Inovacionit (MEI) dhe programit GIZ ProSEED 2.0, në vazhdimësi të projektit “Përmirësimi i Promovimit të Eksporteve pranë Agjencisë Shqiptare të Zhvillimit të Investimeve (AIDA)”, është dakordësuar zhvillimi i mètejshëm i projektit, me qëllim hartimin e “Programi për Nxitjen dhe Lehtësimin e Eksporteve (PNLE) 2025-2030”, si dhe forcimin e kapaciteteve institucionale pranë MEI.

Hartimi i këtij programi është realizuar nga Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit me mbështetje të ekspertizës së GIZ, me synimin për të zhvilluar një dokument strategjik gjithëpërfshirës që mbështet rritjen e qëndrueshme të eksporteve shqiptare, në përputhje me prioritetet kombëtare dhe angazhimet ndërkombëtare të Shqipërisë.

Në kuadër të fazës së parë të projektit, Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit nëpërmjet mbështetjes së GIZ ka krijuar mundësinë e realizimit me sukses të trajnimeve për rritjen e kapaciteteve të stafit të AIDA-s dhe ka konceptuar e implementuar tre shërbime thelbësore për përmirësimin e promovimit të eksporteve, të cilat përfshijnë:

1. Kërkim & analizë
2. Gatishmërinë për eksport
3. Shërbimin e ndërmjetësimit të bizneseve (matchmaking)

Përmes këtyre shërbimeve, stafi i AIDA-s ka arritur të ofrojë mbështetje të specializuar për kompanitë e interesuara në fushën e eksporteve, duke rritur kapacitetet e tyre edhe si institucion promovues i eksporteve. Për sa i përket vazhdimësisë së projektit, në këtë dokument do të prezantohet analiza për hartimin e “Programit Kombëtar të Nxitjes së Eksporteve,” një instrument strategjik që synon të shërbejë si udhërrëfyes për të gjitha palët e interesuara në këtë fushë.

Programi do të jetë i ndarë në dy faza, të cilat ndërthuren dhe plotësojnë njëra-tjetrën në mënyrë të integruar. Faza e parë, Rishikimi i Programit dhe Zhvillimi i Kornizës së Politikave, fokusohet në analizimin e situatës aktuale të eksporteve shqiptare, identifikimin e sfidave dhe mundësive, si dhe hartimin e një kornize të qartë politike dhe strategjike që të mund të orientojë zhvillimin e sektorit të eksporteve në përputhje me prioritetet kombëtare dhe angazhimet ndërkombëtare të Shqipërisë.

Faza e dytë, Ndërtimi i Kapaciteteve për MEI dhe AIDA, synon fuqizimin e kapaciteteve institucionale për të ofruar shërbime të dedikuara për eksportuesit shqiptarë, duke përfshirë ofrimin e trajnimeve, asistencës teknike, dhe të metodologjive të avancuara për promovimin e eksporteve. Këto dy faza do të shërbejnë si baza për krijimin e një sistemi të qëndrueshëm mbështetjeje për eksportuesit shqiptarë, duke u mundësuar atyre akses më të lehtë në tregjet ndërkombëtare dhe rritjen e konkurrueshmërisë në skenën globale.

3. Metodologjia

Programi është i ndarë në dy faza: 1) Analiza e Situatës dhe Zhvillimi i Kornizës së Politikave dhe 2) Ndërtimi i Kapaciteteve për MEI dhe AIDA, të cilat janë të ndërlidhura me njëra tjetrën dhe shërbejnë si bazë e qëndrueshme për mbështetjen e eksportuesve shqiptarë, duke krijuar një sistem të integruar shërbimesh dhe instrumentesh që forcojnë aftësinë e tyre për të hyrë dhe konkurruar me sukses në tregjet ndërkombëtare.

Gjatë fazës së parë janë kryer aktivitetet si më poshtë:

- **Kërkim (Desk Research):** Është rishikuar në mënyrë të detajuar kuadri aktual i politikave tregtare në Shqipëri, me fokus të veçantë në instrumentet dhe mekanizmat që ndikojnë mbi zhvillimin dhe nxitjen e eksporteve. Gjatë këtij procesi, janë analizuar trendet globale të promovimit të eksporteve, përfshirë modelet e suksesshme të vendeve të tjera dhe qasjet inovative në mbështetjen e ndërmarrjeve eksportuese. Një aspekt kyç ka qenë edhe identifikimi dhe shqyrtimi i praktikave më të mira ndërkombëtare, të cilat mund të përshtaten dhe aplikohen në kontekstin shqiptar, për të ndërtuar një program sa më efektiv dhe të orientuar drejt rezultateve konkrete.
- **Konsultime me aktorët:** Janë zhvilluar konsultime të targetuara me Ministrinë e Ekonomisë, Kulturës dhe Inovacionit (MEI), shoqata të ndryshme të biznesit, si dhe me vetë eksportuesit aktivë në sektorë të ndryshëm. Në dakordësi me MEI, u identifikuan gjashtë sektorë prioritarë me potencial të lartë eksportues. Për secilin prej këtyre sektorëve janë organizuar takime konsultative me përfaqësues të bizneseve përkatëse. Nga këta gjashtë sektorë, katër i përkasin eksporteve të mallrave, ndërsa dy sektorë përfshijnë shërbimet. Sektorët e përzgjedhur janë: 1) sektori i pijeve dhe ushqimit, 2) sektori i materialeve të ndërtimit, 3) sektori i tekstileve dhe lëkurës, 4) sektori i metaleve, 5) sektori i shërbimeve të nënkontraktimit (BPO) dhe teknologjisë së informacionit dhe komunikimit (TIK), 6) sektori i turizmit. Përmes këtyre konsultimeve është mbledhur informacion cilësor i vlefshëm mbi sfidat praktike me të cilat përballen bizneset në procesin e eksportit, si dhe mbi nevojat konkrete për mbështetje institucionale. Perspektivat e marra nga bizneset janë përdorur si bazë për të formësuar më tej elementet kryesore të Programit, duke siguruar që ai të adresojë në mënyrë të drejtpërdrejtë problematikat reale dhe të jetë në përputhje me prioritetet e komunitetit të eksportuesve.
- **Analiza e të dhënave:** Si pjesë e procesit të përgatitjes së Programit, është realizuar një analizë e detajuar e të dhënave të disponueshme mbi tregtinë, investimet dhe tregjet e synuara. Kjo analizë ka pasur për qëllim identifikimin e sektorëve me potencial të lartë për zhvillimin e mëtejshëm të eksporteve shqiptare. Në kuadër të analizës janë shqyrtuar tendencat e fundit të eksporteve, destinacionet kryesore të tregtisë, profilet e sektorëve me rritje të qëndrueshme, si dhe mundësitë për diversifikimin e tregjeve. Gjithashtu, janë marrë në konsideratë faktorë të tillë si barrierat tarifore dhe jotarifore, kërkesat rregullatore në tregjet ndërkombëtare dhe mjedisi i investimeve. Rezultatet e analizës kanë kontribuar në vendosjen e prioriteteve

strategjike të Programit, duke mundësuar që ndërhyrjet e planifikuara të përqendrohen në fushat me ndikimin më të madh për përmirësimin dhe rritjen e eksporteve. Vendimarrja është bazuar në informacion të qartë, të përditësuar dhe të mbështetur në evidenca konkrete.

- **Plani i veprimit:** Bazuar në gjetjet dhe rekomandimet e dala nga procesi i analizës dhe konsultimeve me aktorët, është hartuar një Plan i Veprimit i detajuar për zbatimin e Programit. Plani përfshin masa konkrete të orientuara drejt mbështetjes së eksporteve, duke adresuar ndërhyrje të tilla si: përmirësimi i aksesit të ndërmarrjeve në instrumente të financimit të eksportit, forcimi i strategjive të promovimit të produkteve dhe shërbimeve shqiptare në tregjet ndërkombëtare, si dhe zhvillimi i mekanizmave lehtësues për proceset e eksportit. Plani i Veprimit është ndërtuar mbi një kornizë të qartë implementimi, që përcakton përgjegjësitë institucionale, afatet kohore dhe indikatorët e matjes së progresit. Gjithashtu, është parashikuar një mekanizëm i strukturuar për monitorimin e zbatimit dhe për rivlerësimin periodik të masave, me qëllim garantimin e efektivitetit dhe përshtatjen dinamike të Programit ndaj zhvillimeve të tregut dhe nevojave të biznesit.

Gjatë fazës së dytë, e cila do të fillojë zbatimin pas miratimit të këtij dokumenti politik me qëllim monitorimin dhe zbatimin e tij do të zhvillohen aktivitetet si më poshtë:

- **Vlerësimi i nevojave për trajnim:** Do të realizohet një vlerësim i nevojave për trajnim, me qëllim identifikimin e boshllëqeve specifike të njohurive dhe kufizimeve në kapacitete të stafit të MEI dhe AIDA, duke siguruar që përmbajtja e trajnimeve të jetë e përshtatshme dhe e orientuar drejt nevojave konkrete.
- **Hartimi i programeve të trajnimit:** Do të hartohet një program trajnimi i personalizuar për të adresuar këto nevoja, duke përfshirë tema prioritare si: gatishmëria për eksport, strategjitë e hyrjes në tregje, instrumentet e financimit, përputhshmëria me rregulloret e BE-së dhe koordinimi institucional, me synim përmirësimin e efektivitetit operacional.
- **Zhvillimi i sesioneve të trajnimit:** Do të zhvillohen tre deri në katër sesione trajnimi interaktive, të cilat do të organizohen fizikisht ose në format hibrid, dhe do të përfshijnë ushtrime praktike, raste studimore dhe simulime të politikave, me qëllim nxitjen e shkëmbimit të përvojave mes pjesëmarrësve si dhe rritjen e aftësive.
- **Vlerësim pas trajnimit:** Pas përfundimit të trajnimeve, do të realizohet një vlerësim përfundimtar për të matur përfitimet në njohuri, për të mbledhur komente nga pjesëmarrësit dhe për të identifikuar fushat specifike që kërkojnë mbështetje të mëtejshme dhe përmirësim të vazhdueshëm të kapaciteteve.

4. Trendet e tregtisë botërore

4.1 Ndryshimet gjeopolitike, proteksionizmi dhe fragmentimi i tregtisë

Ekonomia globale po hyn në një epokë të re, e karakterizuar nga tensione të shtuara gjeopolitike dhe rritje e proteksionizmit. Kjo pasiguri në politikat tregtare është në nivele historike, duke rënduar

besimin e biznesit dhe investimet¹.

Në kushtet aktuale, megjithëse tregtia globale e mallrave i tejkaloi pritshmëritë në gjysmën e parë të vitit 2025, e nxitur nga rritja e shpenzimeve për produkte të lidhura me inteligjencën artificiale, rritja paraprahe e importeve në Amerikën e Veriut përpara vendosjes së tarifave dhe intensifikimi i tregtisë me pjesën tjetër të botës, perspektiva afatmesme mbetet e pasigurt. Në këtë kontekst, ekonomistët e OBT-së² kanë rishikuar në rritje parashikimin e tregtisë botërore të mallrave për vitin 2025 në 2.4%, nga 0.9% më parë. Megjithatë, për vitin 2026 parashikohet një ngadalësim i ndjeshëm i rritjes në vetëm 0.5%.

Ndërkohë, tensionet tregtare, veçanërisht konflikti ndërmjet Shteteve të Bashkuara të Amerikës dhe Kinës, pritet të ndikojnë ndjeshëm në riorientimin e flukseve tregtare. Eksportet nga Amerika e Veriut parashikohet të pësojnë rënie, ndërsa eksportet kineze të mallrave pritet të rriten me 4% deri në 9% drejt tregjeve jashtë këtij rajoni. Kjo dinamikë globale krijon hapësira të reja për vende të tjera, të cilat mund të pozicionohen për të zëvendësuar pjesërisht ofertën në tregun amerikan, veçanërisht në sektorë si tekstilet, veshjet dhe pajisjet elektrike. Paralelisht, rritja e eksporteve globale të shërbimeve pritet të ngadalësohet nga 6.8% në vitin 2024 në 4.6% në vitin 2025 dhe 4.4% në vitin 2026.

Ky proteksionizëm në rritje paraqet një kërcënim të drejtpërdrejtë për eksportet Shqiptare. Për një ekonomi të vogël, të varur nga importet si Shqipëria, kjo tendencë ka një ndikim të dyfishtë negative. Së pari, rritja e tarifave për mallrat e tregtuara globalisht ka të ngjarë të përkthehet në çmime më të larta importi për mallrat thelbësore të Shqipërisë si drithërat, nafta, pjesët e këmbimit industriale dhe produktet ushqimore³. Së dyti, nëse partnerët kryesorë tregtarë, si Bashkimi Evropian, përballen me tarifa më të larta nga fuqitë e tjera globale, ose nëse kërkesa globale bie për shkak të krizave të krijuara, kjo do të ndikojë negativisht në kërkesën për mallrat shqiptare.⁴ Kjo vlen edhe më tepër për sektorët e industrisë “fason” si tekstilet dhe këpucët, të cilët janë shumë të ndjeshëm ndaj ndryshimeve në zinxhirët e furnizimit. Kjo çënueshmëri përkeqësohet nga varësia aktuale e lartë e Shqipërisë nga një treg i vetëm (BE) dhe fokusi i saj në eksportet me vlerë të shtuar të ulët. Prandaj, “Programi i Eksporteve” duhet të ketë për qëllim prioritar rezistencën ndaj goditjeve të jashtme. Kjo kërkon një qasje proaktive ndaj diversifikimit të tregut përtej varësisë aktuale të madhe nga BE-ja, duke kërkuar partnerë të rinj tregtarë.

Nga ana tjetër vërehet një fragmentizim në blloqe i tregtisë midis vendeve të përafërta gjeopolitikisht shpesh të referuara si “near shoring” ose “friend-shoring”⁴; avantazhi strategjik i Shqipërisë në këtë “bllokëzim” qëndron në lidhjet e forta tregtare që ka me BE-në.

4.2 Ndikimi i digjitalizimit në tregti

Në nivel kombëtar, Shqipëria ka bërë hapa të rëndësishëm në digjitalizimin e shërbimeve të saj publike (95% e shërbimeve publike ofrohen vetëm online që nga Maji 2022). Portali e-Albania ka qenë aktiv që nga viti 2013, duke zgjeruar vazhdimisht shërbimet online për qytetarët, biznesin dhe administratën⁵.

Megjithatë, parë në kontekstin e brendshëm situata nuk është në të njëjtën shkallë në NMV, duke

¹ <https://www.tradeready.ca/2025/featured-stories/10-global-trade-trends-well-be-watching-in-2025/>

² https://www.wto.org/english/news_e/archive_e/tfore_arc_e.htm

³ <https://altax.al/en/the-impact-of-the-global-tariff-war-on-an-economy-like-albania-and-the-need-for-self-defense/>

⁴ <https://www.elibrary.imf.org/view/journals/001/2025/093/article-A001-en.xml>

⁵ https://www.ebrd.com/content/dam/ebd_dxp/assets/pdfs/office-of-the-chief-economist/transition-report-archive/transition-report-2023/country-assessments-2023-24/transition-report-202324-country-assessments.pdf

krijuar një hendek digjital midis administratës publike dhe kapaciteteve operacionale të sektorit privat⁶. Ky hendek mund t'u krijojë eksportuesve shqiptarë disavantazh në një treg global që mbështetet gjithnjë e më shumë në vendimmarrjen e bazuar në të dhëna dhe menaxhimin e digjitalizuar të zinxhirit të furnizimit.

Prandaj, “Programi i eksporteve” duhet të shkojë përtej digjitalizimit të shërbimeve publike dhe të promovojë në mënyrë aktive adoptimin e mjeteve dhe aftësive të avancuara digjitale brenda sektorit privat shqiptar, veçanërisht midis NVM-ve. Kjo përfshin lehtësimin e aksesit dhe trajnimit në platforma për marketingun digjital, tregtinë elektronike, menaxhim të zinxhirit të furnizimit dhe inteligjencë tregu në kohë reale. Zbutja e këtij hendeku të kapacitetit digjital do t'u mundësojë firmave shqiptare të përballen më mirë me dinamikat komplekse të tregtisë globale, të identifikojnë mundësi të reja tregu dhe të rrisin konkurrencën duke u përshtatur me ndryshimet e shpejta globale.

4.3 Tregtia e gjelbër dhe ekonomia qarkulluese

Peizazhi i tregtisë globale, gjithnjë e më tepër po merr formë nga kujdesi për mjedisin. Tregtia dhe rritja ekonomike kanë një ndikim të rëndësishëm në mjedis, duke nxitur vendet në zhvillim të përafrojnë politikat e tyre tregtare dhe të investimeve me parimet e ekonomisë së gjelbër për të adresuar sfidat mjedisore dhe për të përfutur nga një ekonomi qarkulluese.

Shtetet më të fuqishme po adoptojnë gjithnjë e më shumë rregulla që kanë në fokus mjedisin me qëllim përmbushjen e angazhimeve klimaterike, (si psh ato të parashikuara në Marrëveshjen e Parisit⁷), e të cilat ndikojnë drejtpërdrejt në aksesin në treg për vendet eksportuese.

Qendra Ndërkombëtare e Tregtisë (ITC) ofron mbështetje të rëndësishme për vendet në zhvillim në adoptimin e kuadrit ligjor dhe rregullator për rritjen e gjelbër dhe tregtinë e qëndrueshme, duke ofruar udhëzime teknike dhe ndërtim kapacitetsh për NVM-të mbi marrëveshjet tregtare të gjelbra dhe zinxhirin e gjelbër global të vlerës⁸.

Koncepti i një ekonomie qarkulluese ofron mundësi të mëdha për ekonominë për të reduktuar mbetjet, për të qarkulluar burimet dhe për të rigjeneruar natyrën, duke çuar në uljen e ndotjes, emetimeve dhe mbetjeve, si dhe në rritjen e vendeve të punës dhe prosperitetit. Për bizneset e vogla, qarkullimi mund të ulë kostot e prodhimit, të rrisë produktivitetin dhe të nxisë inovacionin⁹.

Ky tranzicion i gjelbër nuk është më thjesht një aspiratë mjedisore, por domosdoshmëri për qasjen në treg dhe gjithashtu përbën një avantazh strategjik konkurrues për Shqipërinë. Fakti që BE është duke përshtatur gjithnjë e më shumë rregulla të përqendruara në mjedis, është veçanërisht i rëndësishëm për Shqipërinë, e cila pjesën më të madhe të eksporteve i ka drejt BE dhe që gjithashtu po punon për antarësimin në BE¹⁰.

Shqipëria ka miratuar zyrtarisht Planin e saj Kombëtar të Energjisë dhe Klimës (NECP) në Dhjetor 2021, duke demonstruar kështu përpjekjet e saj për tranzicionin energjetik¹¹. Banka Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim (BERZH) po mbështet gjithashtu në mënyrë aktive tranzicionin e ekonomisë së gjelbër të Shqipërisë përmes investimeve në burime të rinovueshme, efikasitet energjetik dhe dialog

⁶ <https://www.ilo.org/projects-and-partnerships/projects/lifelong-empowerment-and-protection-albania-leap>

⁷ <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement>

⁸ <https://www.intracen.org/our-work/topics/sustainability/sustainable-trade-and-investment>

⁹ <https://www.intracen.org/our-work/topics/sustainability/green-competitiveness>

¹⁰ <https://iai.al/wp-content/uploads/2025/06/The-Impact-of-EU-Accession-on-Three-Consequential-Sectors-of-Albanian-Economy.pdf>

¹¹ https://www.ebrd.com/content/dam/ebd_dxp/assets/pdfs/office-of-the-chief-economist/transition-report-archive/transition-report-2022/country-assessments-2022-23/transition-report-202223-country-assessments.pdf

politikash¹².

Varësia gati e plotë e vendit nga hidrocentralet për prodhimin e energjisë elektrike lejon përqendrimin e përpjekjeve për dekarbonizim në sektorë të tjerë me emetime intensive si industria. Kjo e pozicionon Shqipërinë në mënyrë unike për t'u bërë një lider rajonal në infrastrukturën e energjisë së rinovueshme dhe lëvizshmërisë elektrike¹³.

Prandaj, "Programi i eksporteve" duhet të ketë parimet e ekonomisë së gjelbër dhe praktikën e tregtisë së qëndrueshme në thelb të tij. Kjo përfshin jo vetëm ndihmën e eksportuesve ekzistues në përmbushjen e standardeve të rrepta mjedisore dhe të qëndrueshmërisë të BE-së (p.sh. siguria ushqimore dhe gjurmueshmëria), por edhe promovimin dhe stimulimin aktiv të zhvillimit të sektorëve të rinj të eksportit "të gjelbër". Mbështetja e NVM-ve në adoptimin e praktikave të ekonomisë qarkulluese mund të rrisë gjithashtu konkurrencën e tyre duke ulur kostot dhe duke nxitur inovacionin, duke transformuar kështu një barrë pajtueshmërie në një avantazh strategjik¹⁴.

4.4 Rreziqet

Ngushtimi i hendekut të rritjes së proteksionizmit, fragmentimit të tregtisë dhe kërkesat për tregti të gjelbër dhe ekonomisë qarkulluese kërkojnë një kujdes të madh në hartimin e programit të eksporteve. Struktura aktuale e eksporteve, e përqendruar në mallra me vlerë të shtuar të ulët dhe varësia e lartë nga tregu i BE-së, i bën eksportet shqiptare të cenueshme ndaj goditjeve ekonomike dhe gjeopolitike globale.

Diversifikimi i tregjeve të eksportit dhe fuqizimi i prodhimit vendas nuk përfaqësojnë vetëm një strategji për nxitjen e rritjes ekonomike, por shërbejnë gjithashtu si një mekanizëm mbrojtës dhe garanci sigurie në një kontekst global gjithnjë e më të pasigurt, ku ndërprerjet në zinxhirët e furnizimit mund të ndodhin papritur dhe me pasoja të ndjeshme.

Prandaj, një program i fortë eksporti duhet të prioritetizojë diversifikimin e tregjeve të eksportit përtej varësisë së saj aktuale nga BE-ja për të zbutur rreziqet. Njëkohësisht, rritja e prodhimit vendas të mallrave është thelbësore për rritjen e sigurisë ekonomike.

Programi i propozuar i eksportit adopton një strategji diversifikimi holistike dhe proaktive. Kjo përfshin diversifikimin e produkteve, duke kaluar përtej mallrave me vlerë të shtuar të ulët në prodhimin me vlerë më të lartë dhe shërbimet e specializuara, duke nxitur inovacionin dhe adoptimin e teknologjisë. Ai përfshin gjithashtu diversifikimin aktiv të tregut, identifikimin dhe depërtimin në tregje të reja eksporti përtej BE-së për të reduktuar rrezikun e përqendrimit. Së fundmi investimet strategjike në sektorët kyç si bujqësia dhe prodhimi i energjisë janë thelbësore për të reduktuar varësinë nga importet e mallrave, duke rritur kështu stabilitetin e përgjithshëm ekonomik e duke i lejuar vendit të përballojë më mirë goditjet e jashtme.

5. Pozicioni aktual i Shqipërisë në tregtinë ndërkombëtare

¹² https://www.ebrd.com/content/dam/ebd_dxp/assets/pdfs/country-strategies/albania/Albania_Snapshot_For_Publication_14062023.pdf

¹³ <https://iai.al/wp-content/uploads/2025/06/The-Impact-of-EU-Accession-on-Three-Consequential-Sectors-of-Albanian-Economy.pdf>

¹⁴ <https://www.intracen.org/our-work/topics/sustainability/green-competitiveness>

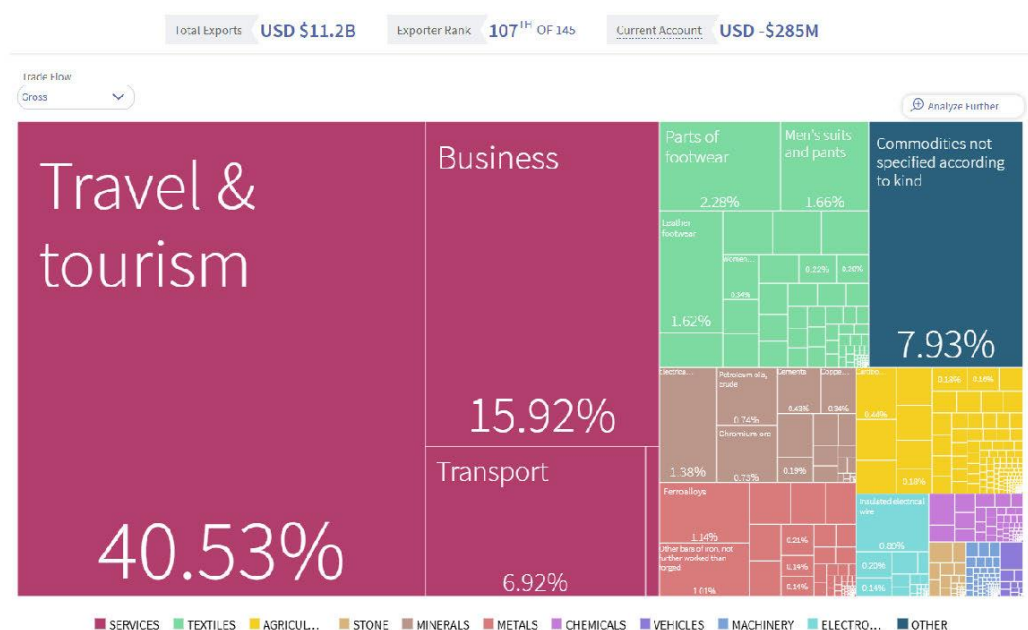
Shqipëria, si një ekonomi në tranzicion në Ballkanin Perëndimor, ka demonstruar rritje të fortë ekonomike në vitet e fundit, me Produktin e Brendshëm Bruto (PBB) të saj i cili shënoi një rritje me rreth 4% në vitin 2024¹⁵. Kjo rritje është nxitur kryesisht nga kërkesa e fortë e brendshme, një rimëkëmbje e rëndësishme në sektorin e turizmit dhe aktiviteti i qëndrueshëm i ndërtimit.

Shqipëria ka shënuar përparim të konsiderueshëm në integrimin e saj në tregtinë ndërkombëtare, megjithatë, pozicioni i saj mbetet i karakterizuar nga një disbalancë e qëndrueshme midis importeve dhe eksporteve, si dhe nga një strukturë eksporti ende e kufizuar në diversitet dhe me nivel të ulët të vlerës së shtuar. Vlerësimi i Lekut shqiptar gjatë viteve 2023 dhe 2024 ka ndikuar negativisht në konkurrueshmërinë e eksporteve të mallrave, duke krijuar një mjedis të pafavorshëm të jashtëm dhe duke kontribuar në rënien e këtij segmenti, ndërkohë që eksportet e shërbimeve kanë vijuar trendin e tyre pozitiv të zgjerimit.

5.1. Performanca e përgjithshme e eksporteve (mallra dhe shërbime)

Shqipëria ka shfaqur një rritje të konsiderueshme në eksporte gjatë viteve të fundit. Në vitin 2023, vendi eksportoi produkte me vlerë prej 11.2 miliardë USD, duke shënuar një rritje mesatare vjetore prej 7.2% gjatë pesë viteve të fundit, e cila ka tejkaluar rritjen e përgjithshme ekonomike. Pavarësisht kësaj, Shqipëria regjistroi një deficit tregtar në mallra dhe shërbime, me importe që arritën në 12.7 miliardë USD në të njëjtin vit¹⁶.

Figura 1.

Në vitin 2024, rritja ekonomike e Shqipërisë mbeti e qëndrueshme në rreth 4%, e nxitur kryesisht nga sektori i shërbimeve, veçanërisht turizmi, dhe aktiviteti i ndërtimit. Megjithatë, eksportet neto patën

¹⁵ https://www.eeas.europa.eu/delegations/albania/ecofin-council-joint-conclusions-economic-and-financial-dialogue-partners-region-13-may-2025_en

¹⁶ <https://atlas.hks.harvard.edu/countries/8/export-basket>

një ndikim negativ në këtë rritje, dhe deficit i llogarisë korrente u zgjerua gjatë tremujorit të parë deri në të tretin e vitit 2024, për shkak të rënies së eksporteve të mallrave dhe rritjes së importeve¹⁷.

Sipas të dhënave të INSTAT, në vitin 2024, eksportet kryesore të mallrave të Shqipërisë ishin të përqendruara në disa sektorë kyç: tekstile dhe këpucë (28.5%), minerale, lëndë djegëse dhe energji elektrike (18,3%), materiale ndërtimi dhe metale (17.6%), ushqime, piqe dhe duhan (14.4%), dhe makineri, pajisje dhe pjesë këmbimi (10,.2%).

Tabela 1. Tregtia e jashtme sipas produkteve (milionë lekë)

EKSPORTET (FOB)	Viti 2021	Viti 2022	Viti 2023	Viti 2024
Ushqime, piqe, duhan	44,455	51,671	55,638	53,252
Minerale, lëndë djegëse, energji	67,959	101,552	84,981	67,486
Produkte kimike dhe plastike	10,651	17,586	15,783	15,174
Lëkurë dhe artikuj prej lëkure	2,170	2,887	2,613	2,026
Prodhime druri dhe letre	10,146	14,281	11,176	9,929
Tekstile dhe këpucë	112,445	135,203	126,261	105,053
Materiale ndërtimi dhe metale	80,065	105,354	83,115	65,086
Makineri, pajisje dhe pjesë këmbimi	28,651	39,548	38,974	37,441
Të tjera	10,547	12,493	11,824	13,383
Totali i Eksporteve	367,089	480,575	430,366	368,829

Burimi: INSTAT

Në sektorin e shërbimeve, "Udhëtimi" (turizmi) dominon në mënyrë dërrmuese, duke përbërë 40.53% të totalit të eksporteve në vitin 2023¹⁸.

Tregjet e eksportit të mallrave të Shqipërisë janë shumë të përqendruara gjeografikisht. Në vitin 2024, Italia ishte partneri më i madh i eksportit, duke marrë 43.9% të eksporteve shqiptare. Partnerë të tjerë të rëndësishëm përfshijnë Kosovën (10.0%), Greqinë (6.0%), Spanjën (3.5%) dhe Maqedoninë e Veriut (3.2%). Në përgjithësi, vendet e BE-së përbënin 72% të eksporteve të Shqipërisë në vitin 2023, ndërsa vendet e CEFTA-s 18%. Kjo varësi e madhe nga tregu i BE-së krijon një rrezik të rëndësishëm përqendrimi¹⁹.

Tabela 2. Eksporti sipas vendeve, 2021-2024 (milionë lekë)

Shtete	Viti 2021	Viti 2022	Viti 2023	Viti 2024
IT Italia	155,624	208,936	187,794	162,086
XK Kosova	37,651	37,729	40,859	36,831
GR Greqia	21,320	23,405	26,941	22,211
DE Gjermania	20,147	31,960	23,098	22,018
ES Spanja	23,573	23,333	18,843	12,978
MK Maqedonia e Veriut	12,381	19,288	15,978	11,803
CN Kina	9,057	9,813	10,074	10,429
RS Serbia	9,979	13,487	9,923	8,271
ME Mali i Zi	5,951	7,458	9,583	7,466

¹⁷ <https://www.worldbank.org/en/country/albania/overview>

¹⁸ <https://atlas.hks.harvard.edu/countries/8/export-basket>

¹⁹ INSTAT tregtia me jashtë

US Shtetet e Bashkuara	4,923	13,461	9,760	7,039
Vendet e tjera	66,483	91,705	77,514	67,697
Totali eksporteve	367,089	480,575	430,366	368,829

Burimi INSTAT

Të dhënat pasqyrojnë qartë një divergjencë strukturore në performancën e eksporteve shqiptare: sektori i eksporteve të mallrave paraqitet në stanjacion, ndërsa sektori i eksporteve të shërbimeve, veçanërisht turizmi, po përjeton një zgjerim të shpejtë. Megjithëse zhvillimi i turizmit përbën një avantazh strategjik për ekonominë, mbështetja e tepruar në një sektor të vetëm, madje edhe brenda fushës së shërbimeve, rrit ndjeshëm ekspozimin ndaj goditjeve të jashtme, si krizat gjeopolitike apo emergjencat shëndetësore globale që prekin mobilitetin dhe udhëtimet.

Programi i eksporteve duhet të adoptojë një qasje të dyfishtë. Së pari, ai duhet të zbatojë masa të synuara dhe të fuqishme për të rigjallëruar dhe rritur konkurrencën e eksporteve të mallrave të Shqipërisë, duke u fokusuar në transformimin e vlerës së shtuar dhe diversifikimin për të zbutur ndikimet negative të mjedisit të jashtëm dhe mbivlerësimit të Lekut. Së dyti, ndërsa shfrytëzon suksesin e turizmit, ai duhet të eksplorojë dhe promovojë në mënyrë aktive diversifikimin brenda sektorit më të gjerë të shërbimeve, si IT, shërbimet financiare ose outsourcing të proceseve të biznesit, për të ndërtuar një bazë eksporti shërbimesh më rezistente dhe shumëplanëshe. Kjo strategji e balancuar është thelbësore për stabilitetin ekonomik afatgjatë dhe rritjen e qëndrueshme të eksportit.

Pavarësisht rritjes së përgjithshme të eksporteve në vitet e fundit, baza eksportuese e Shqipërisë mbetet strukturalisht e ngushtë, me një përqindje shumë të ulët të ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme (NVM) që janë aktive në eksport. Shumica e NVM-ve operojnë kryesisht në tregun e brendshëm dhe përballen me barriera të shumta për ndërkombëtarizim, përfshirë mungesën e informacionit mbi tregjet e huaja, kapacitetet e kufizuara prodhuese dhe menaxheriale, mungesën e certifikimeve ndërkombëtare, si dhe vështirësitë në aksesin në financim dhe instrumente mbështetëse.

Kjo situatë evidenton nevojën për një qasje më të synuar të Programit Kombëtar të Eksporteve, e cila të adresojë jo vetëm nevojat e eksportuesve ekzistues, por edhe të fokusohet në mënyrë specifike në mbështetjen e NVM-ve jo-eksportuese dhe eksportuesve potencialë, me qëllim zgjerimin gradual të bazës eksportuese dhe rritjen e qëndrueshmërisë së eksporteve në afat të mesëm dhe afatgjatë.

5.2. Pozicioni i Shqipërisë në indekset ndërkombëtare të tregtisë dhe konkurrueshmërisë

Pozicioni i Shqipërisë në indekset ndërkombëtare ofron një pamje të qartë të sfidave strukturore që ndikojnë konkurrueshmërinë e eksporteve.

Indeksi i Perceptimit të Korrupsionit (Corruption Perception Index - CPI)²⁰ i Transparency International. Në vitin 2024, Shqipëria renditej në vendin e 80 (nga 180 shtete) me një rezultat prej 42 pikësh (nga 100²¹), duke u pozicionuar në mesataren botërore (43 pikë) dhe duke u përmirësuar me 5 pikë nga viti 2023 dhe duke u ngjitur edhe në renditje me 18 pozicione (në vitin 2023 renditej në vendin e 98). Rritja në renditje i dedikohet kryesisht rritjes së besimit në publik të SPAK.

²⁰ <https://www.transparency.org/en/cpi/2024/index/alb>

²¹ 100 pikë është mungesa e korrupsionit

Figura 2.

EASTERN EUROPE AND CENTRAL ASIA

ALBANIAShare how your country is doing

Score

42/100 [What does the CPI score mean?](#)

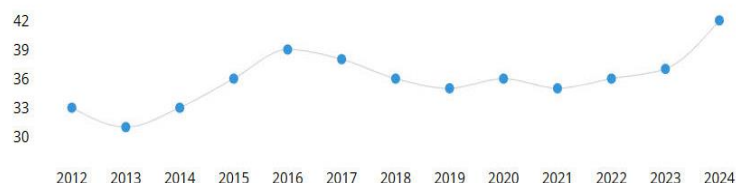
Rank

80/180

Score change

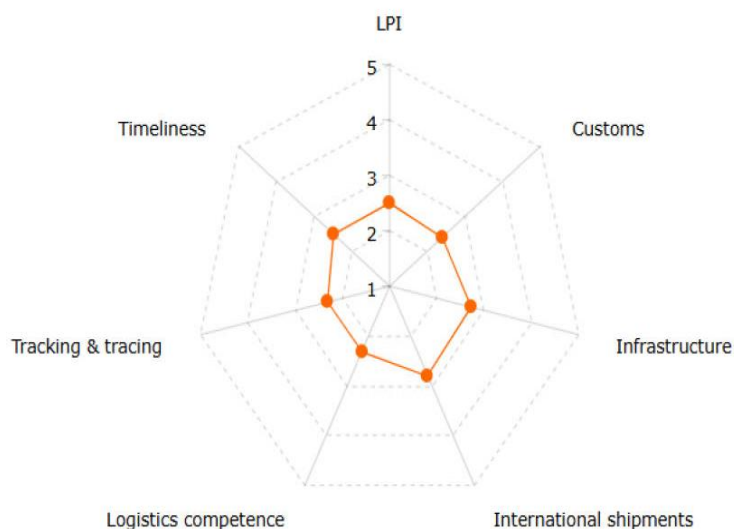
 +5 since 2023

Score changes 2012 - 2024

Indeksi i Performancës Logjistike (LPI) i Bankës Botërore²². Ky indeks i cili rendit vendet në dimensione të tilla si efikasiteti doganor, infrastruktura logjistike etj (gjithsej janë 6 dimensione) tregon se Shqipëria për vitin 2023 (matja e fundit) renditej relativisht poshtë (vendi i 97 nga 139 vende) dhe rezultat 2.5 (nga 5) duke theksuar sfidat në zinxhirin e furnizimit për eksport.

Figura 3.

Albania 2023

Perspektivat Ekonomike i OECD. OECD monitoron dhe analizon zhvillimet ekonomike të

²² <https://lpi.worldbank.org/international/scorecard/radar/C/ALB/2023>

vendeve, duke përfshirë edhe Shqipërinë, kryesisht në kontekstin e Ballkanit Perëndimor.

- Produktiviteti i Punës: Sipas OECD, produktiviteti i punës në Shqipëri mbetet relativisht i ulët krahasuar me vendet e BE-së dhe madje edhe me disa vende të tjera të Ballkanit Perëndimor. Përmirësimi i këtij treguesi kërkon reforma në sistemin e arsimit dhe trajnimin profesional. Në periudhën 2020-2023, produktiviteti i një punonjësi në Shqipëri ishte rreth 25.7% e nivelit të BE-së.
- Rreziku i Kreditimit për Eksportuesit: OECD²³ ka përmirësuar klasifikimin e rrezikut të vendit për Shqipërinë, duke e bërë atë më pak të rrezikshme për eksportuesit (si p.sh. agjencitë e kreditit të eksportit). Kjo tregon një vlerësim më pozitiv të stabilitetit ekonomik dhe aftësisë paguese të Shqipërisë.

OECD ka krijuar **Western Balkans Competitiveness Outlook**²⁴ data hub, ku janë matur krahasimisht shtetet e Ballkanit Perëndimor në 13 dimensione. Shqipëria ka një renditje mjaft të mirë në gati të gjithë dimensionet duke ardhur me rritje në çdo dimension (matjet janë bërë në vitin 2021 dhe 2024), por mbetet e fundit në rajon për nën-dimensione të tilla si “programet e promovimit të eksportit” dhe “agjencitë e promovimit të eksportit”, dhe kalon vetëm Kosovën në dimensionin e aksesit në financë.

Figura 4.

Sub-Dimension 2.3

Export promotion

This sub-dimension examines government support and initiatives to help companies export their goods and services, as well as the efficiency and effectiveness of an economy's institutional and operational settings for export promotion.

Indicator

Export promotion agencies

3

4.5

4

3

4

4

Indicator

Export promotion programmes

3

3.2

3.5

3.5

3.5

3.5

Indeksi i Lirisë Ekonomike²⁵ (**The Heritage Foundation**) për vitin 2025 e klasifikon Shqipërinë në vendin e 50-të në botë nga 184 vende. Shqipëria ka një rezultat prej 66.6 pikë (ka rritje 1.8 pikë nga viti 2024) dhe renditet më lart se mesatarja botërore (prej 59.7 pikësh) por më ulët se mesatarja e rajonit (68.5 pikë), duke e klasifikuar ekonominë shqiptare si "mesatarisht të lirë" (*moderately free*). Në rajonin e Europës, Shqipëria renditet e 27-ta nga 44 vende. Vërehet një përmirësim në barrën tatimore, shëndetin fiskal dhe lirinë tregtare. Sidoqoftë, luhatjet politike në sistemin gjyqësor dhe prania e

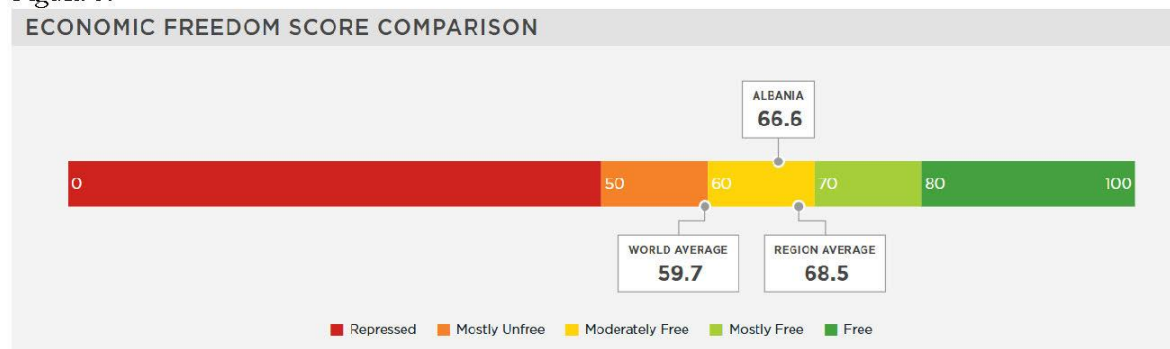
²³ <https://export.sk/en/bulgaria-and-albania-have-become-less-risky-for-exporters-according-to-the-oecd/>

²⁴ <https://westernbalkans-competitiveness.oecd.org/dimensions/TRADE/>

²⁵ <https://www.heritage.org/index/pages/country-pages/albania>

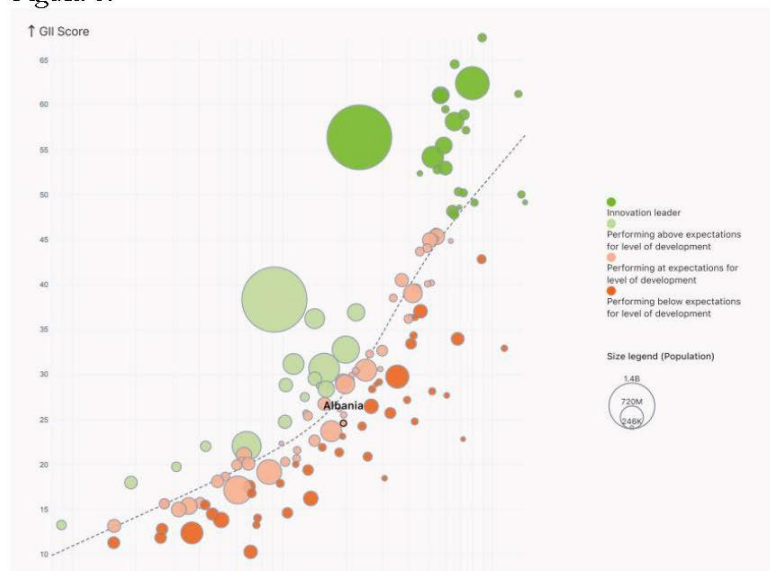
vazhdueshme e korrupsionit vazhdojnë të ndikojnë negativisht në garantimin dhe zbatimin efektiv të të drejtave të pronës.

Figura 5.

Indeksi Global i Inovacionit (GII)²⁶ rendit ekonomitë botërore sipas aftësive të tyre të inovacionit. I përbërë nga afërsisht 80 tregues, GII synon të kapë aspektet shumëdimensionale të inovacionit. Shqipëria renditet e 38-ta midis 39 ekonomive në Evropë dhe e 84-ta midis 133 ekonomive të përfshira në raportin e GII 2024. Shqipëria shfaq mangësi të theksuara në dimensione kyçe si kapitali njerëzor dhe kërkimi shkencor, sofistifikimi i biznesit dhe ai i tregut. Performanca e saj në këto fusha rezultojnë në pritshmëritë që do të korrespondojnë me nivelin aktual të zhvillimit ekonomik të vendit.

Figura 6.

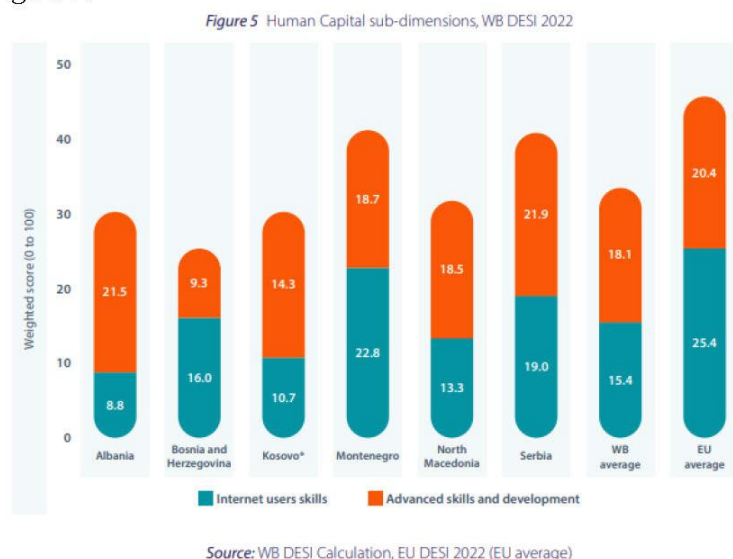
Sipas raportit të **Indeksit të Ekonomisë dhe Shoqërisë Digjitale 2022**²⁷ për vendet e Ballkanit

²⁶ <https://www.wipo.int/edocs/gii-ranking/2024/al.pdf>

²⁷ <https://www.rcc.int/files/user/docs/43a521a624cf08523a2268a67a7be2ff.pdf>

Perëndimor publikuar nga Këshilli Bashkëpunimit Rajonal (RCC) vendet e rajonit të BP6 në dimensionin e kapitalit njerëzor performojnë më dobët se mesatarja e BE kryesisht për shkak të nivelit të ulët të aftësive digjitale. Mali i Zi dhe Serbia kanë rezultatet më të larta ndërkohë Shqipëria renditet e fundit në rajon.

Figura 7.

6. Mbështetja për eksportet dhe programet

6.1 Roli i institucioneve dhe politikave qeveritare Shqiptare

Qeveria shqiptare, përmes një sërë institucionesh dhe politikash, luan një rol qendror në mbështetjen dhe rregullimin e sektorit të eksportit. Ky angazhim shkon nga promovimi i investimeve dhe ofrimi i mbështetjes financiare direkte për bizneset, te lehtësimi i procedurave doganore dhe harmonizimi i legjislacionit me standardet ndërkombëtare.

6.1.1 Mbështetja institucionale

Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit (MEI), është institucioni përgjegjës për hartimin e politikave kombëtare të mbështetjes së eksporteve dhe zhvillimit ekonomik. Ajo luan një rol drejtues në formulimin e strategjive për promovimin e produkteve shqiptare jashtë vendit, si dhe në koordinimin ndër-institucional të të gjitha iniciativave që lidhen me lehtësimin e eksportit dhe përmirësimin e klimës për ndërkombëtarizimin e biznesit.

Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme (MEPJ) ka një rol të rëndësishëm përmes rrjetit të ambasadave dhe përfaqësive diplomatike, të cilat shërbejnë si pikë kontakti për ndërtimin e marrëdhënieve tregtare, promovimin e produkteve shqiptare dhe mbështetjen e bizneseve për të hyrë në tregje të reja ndërkombëtare. Kjo ministri është gjithashtu promotore e diplomacisë ekonomike.

Ministria e Financave (MF), luan rol në hartimin e politikave fiskale që ndikojnë drejtpërdrejt në

eksport, përfshirë rimbursimin e TVSH-së, lehtësitë tatimore, si dhe në negociatat dhe zbatimin e marrëveshjeve tregtare dypalëshe dhe shumëpalëshe që ndikojnë në aksesin në tregje.

Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural (MBZHR) është e përfshirë në mbështetjen e sektorëve agro-ushqimorë, të cilët përbëjnë një pjesë të rëndësishme të eksporteve shqiptare. Kjo ministri bashkëpunon me AKU për sigurimin e standardeve për produktet që eksportohen dhe përmirësimin e certifikimeve dhe infrastrukturës agroindustriale. MBZHR ofron subvencione dhe programe mbështetëse për sektorin bujqësor, përfshirë ato me orientim eksportin. Për shembull, përmes Skemës Kombëtare të Mbështetjes për Bujqësinë, MBZHR ka dhënë mesatarisht rreth 40-50 milionë euro/vit në subvencione dhe grante për fermerët dhe agropërpunuesit, të cilat ndihmojnë një pjesë të eksportuesve të bujqësisë. Gjithashtu, programi IPARD (Instrumenti për Ndihmën e Para-Anëtarësimit për Zhvillimin Rural), i financuar nga BE-ja, ka siguruar miliona euro për investime në fermat bujqësore dhe në agro-përpunim, duke përmirësuar cilësinë dhe standardet e produkteve të destinuara për eksport.

Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë (MIE) ka ndikim në aspektin logjistik të eksporteve, përmes përmirësimit të infrastrukturës rrugore, portuale dhe energjetike, duke ndikuar në efikasitetin e zinxhirit të furnizimit dhe uljen e kostove për eksportuesit.

Ministria e Kulturës, Turizmit dhe Sportit (MTKS) ka në fokus promovimin e turizmit dhe zhvillimin e strategjive për rritjen e të ardhurave nga ky sektor duke hartuar e zbatuar programe specifike për zhvillimin e agroturizmit dhe diversifikimin e ofertës turistike, shpesh me mbështetjen e donatorëve si GIZ apo USAID. Ministria mbështet rritjen e cilësisë dhe qëndrueshmërisë së ofertës turistike, duke e lidhur atë me objektivat e promovimit ndërkombëtar dhe të brendimit kombëtar.

Ministria e Arsimit (MA) dhe **institucionet akademike** nën varësinë e saj luajnë një rol të rëndësishëm në zhvillimin e kapaciteteve për eksport, përmes trajnimeve profesionale, programeve të specializuara për tregti ndërkombëtare dhe bashkëpunimit me sektorin privat për kërkim dhe inovacion.

Komiteti Kombëtar i Lehtësimit të Tregtisë (KKLT) përfaqëson një strukturë ndërinstitutionale që ka për qëllim të sigurojë bashkërendimin e të gjitha institucioneve publike për të thjeshtuar procedurat tregtare. Ky komitet mbështet integrimin rajonal dhe evropian të Shqipërisë përmes zbatimit të masave për lehtësimin e tregtisë dhe përmirësimin e qarkullimit të mallrave.

Këshilli Ekonomik Kombëtar (KEK), është një organ këshillimor pranë Kryeministrit, i cili luan një rol të rëndësishëm në garantimin e koherencës strategjike të politikave ekonomike kombëtare. KEK shërben si një platformë e strukturuar për dialog ndërmjet qeverisë dhe sektorit privat, duke mundësuar përfshirjen e aktorëve të biznesit në procesin e hartimit dhe vlerësimit të politikave që ndikojnë në zhvillimin ekonomik dhe tregtinë e jashtme. Gjithashtu, KEK mbështet koordinimin ndërinstitutional dhe promovon rekomandime për përmirësime rregullatore që synojnë rritjen e konkurrueshmërisë së ekonomisë shqiptare në tregjet ndërkombëtare.

Këshilli i Investimeve, është një strukturë ndërinstitutionale e krijuar me qëllim përmirësimin e klimës së investimeve dhe dialogut mes qeverisë dhe komunitetit të biznesit. Ai funksionon si një mekanizëm këshillimor që adreson çështjet që ndikojnë në mjedisin e të bërit biznes, përfshirë barrierat për eksport dhe investime. Këshilli analizon problematikat që hasin investitorët dhe eksportuesit, propozon masa konkrete për reformim rregullator dhe ndihmon në formulimin e politikave që nxisin

konkurrueshmërinë dhe ndërkombëtarizimin e sipërmarrjeve shqiptare.

Autoritetet Doganore Shqiptare kanë për detyrë kontrollin dhe mbarëvajtjen e mënyrës së funksionimit të regjimit tregtar në Republikën e Shqipërisë, duke ofruar mbrojtje dhe siguri për shoqërinë dhe bizneset vendase dhe ato partnere, duke mbrojtur interesat financiare dhe ekonomike të Shqipërisë dhe duke mbajtur një balancë të drejtë ndërmjet kontrolleve doganore dhe lehtësimit të tregtisë.

Drejtoria e Përgjithshme e Tatimeve (DPT) luan një rol të rëndësishëm në administrimin fiskal të kompanive eksportuese, duke përfshirë trajtimin e rimbursimeve të TVSH-së dhe zbatimin e lehtësirave tatimore që mund të aplikohen për eksportuesit.

Agjencia Shqiptare për Zhvillimin e Investimeve (AIDA) promovon eksportet shqiptare përmes mbështetjes direkte për bizneset, pjesëmarrjes në panaire ndërkombëtare, misioneve tregtare dhe trajnimeve. Gjithashtu, ofron informacione mbi tregjet e huaja, partnerët potencialë dhe ndihmon në certifikimin dhe pëmbushjen e standardeve ndërkombëtare për eksport.

Autoriteti Kombëtar i Ushqimit (AKU) është institucioni regullator kyç për sigurinë ushqimore, certifikimin dhe kontrollin e cilësisë së produkteve bujqësore dhe ushqimore që eksportohen. Sigurimi i standardeve të larta të sigurisë ushqimore është thelbësor për eksportet bujqësore dhe agroushqimore, veçanërisht në BE, ku kërkesat janë shumë të rrepta.

Drejtoria e Përgjithshme e Standardizimit (DPS) ofron harmonizimin e standardeve duke siguruar që produktet shqiptare të jenë të përputhshme me standardet kombëtare, evropiane dhe ndërkombëtare, gjë që është parakusht për pranimin e tyre në tregjet e jashtme.²⁸

Dhomat e Tregtisë dhe Industrisë, si në nivel kombëtar ashtu edhe rajonal, janë urë lidhëse midis bizneseve dhe institucioneve publike. Ato ofrojnë shërbime për informim, ndërkombëtarizim, dhe certifikata që lidhen me origjinën e produkteve, si dhe organizojnë forume ekonomike dhe misionet tregtare.

Institucione të tjera që ndihmojnë në nxitjen e eksporteve dhe ndërkombëtarizimin e NVM-ve shqiptare janë Instituti i Statistikave (INSTAT), Qendra Kombëtare e Biznesit (QKB), Qendrat e Transferimit të Teknologjive Bujqësore (QTTB), Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale etj.

6.2.1 Politikat dhe procedurat

Politikat makroekonomike dhe fiskale

Politikat makroekonomike dhe fiskale, të menaxhuara nga Ministria e Financave dhe Banka e Shqipërisë, janë thelbësore për të krijuar një mjedis të qëndrueshëm dhe të favorshëm për eksportin.

Shqipëria ka ndjekur prej kohësh një politikë fiskale mjaft favorizuese për të ndihmuar prodhuesit me synim uljen e kostove dhe të nxitjen e zhvillimit bujqësor e industrial.

Tarifat doganore të një pjese të mirë të lëndëve të para dhe të makinerive që përdoren në prodhim

²⁸ https://dps.gov.al/sq/standardet-shqiptare_p4.html

janë 0% prej vitesh dhe TVSH është hequr në import për makineri e pajisje në fushën e prodhimit industrial e bujqësor. Eksporti është i lirë nga taksa e eksportit (tarifa 0%) dhe nuk ka kufizime tarifore apo jotarifore. Gjithashtu eksportet përfitojnë nga norma 0% e TVSH-së, që u mundëson atyre të kërkojnë rimbursimin e TVSH-së së paguar për inputet e përdorura në prodhimin e mallrave të eksportuara. Vazhdimisht janë ndjekur edhe skema përjashtimi apo rimbursimesh për akcizën e lëndëve djegëse që përdoren në prodhimet bujqësore, peshkim apo procese industriale.

Politikat tregtare

Marrëveshjet tregtare dhe integrimi rajonal janë shtylla të rëndësishme të politikës tregtare të Shqipërisë, duke ofruar qasje preferenciale në tregjet kryesore dhe duke nxitur rritjen e eksportit. Shqipëria ka zbatuar me sukses angazhimet e saj sipas Marrëveshjes së OBT-së për Lehtësimin e Tregtisë²⁹, si dhe masave të integritit tregtar në nivel rajonal.

Janë implementuar në mënyrë të sukseshme objektivat dhe masat e parashikuara në Planin e veprimit për Tregun e përbashkët europian 2020 – 2024³⁰ veçanërisht në lidhje me zbatimin e Protokollit Shtesë të CEFTA-s për Lehtësimin e Tregtisë dhe zbatimin e Marrëveshjes së OBT-së për Lehtësimin e Tregtisë, për të cilën 98% e angazhimeve raportohen si të zbatuara në fillim të vitit 2023³¹.

Sipas OECD³² performanca e Shqipërisë u përmirësua ndjeshëm në dimensionin e politikës tregtare, duke mbetur ndër ekonomitë me performancën më të mirë në rajonin e Ballkanit Perëndimor³³ me progres të dukshëm në fushat e politikave tregtare dhe tregtisë digjitale.

Figura 8. Rezultatet për Shqipërinë në të gjitha dimensionet e politikave të perspektivës së konkurrueshmërisë (2021 dhe 2024)

²⁹ WTO TFA – World Trade Organization Trade Facilitation Agreement

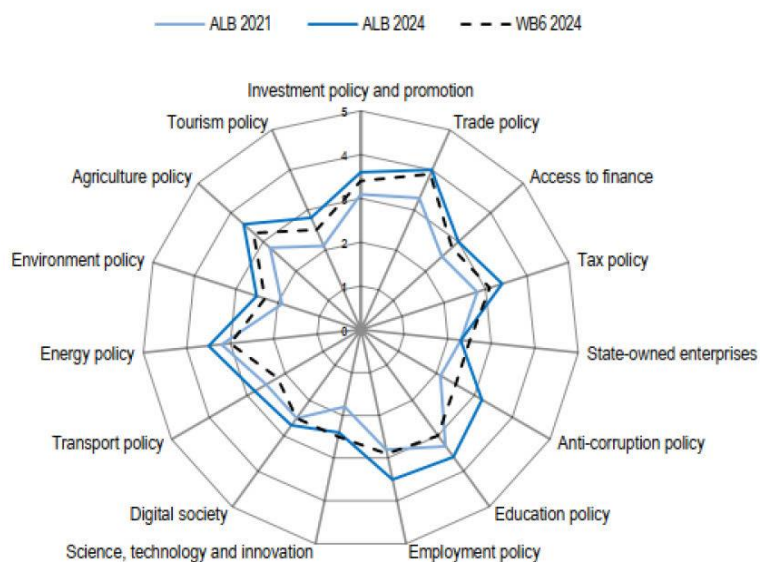
³⁰ The Central European Free Trade Agreement's (CEFTA) Action Plan for the Common Regional Market (CRM) 2020-24

³¹ Trade Policy Review: Albania, https://www.wto.org/english/tratop_e/tpr_e/s449_e.pdf

³² OECD Competitiveness Outlook 2024

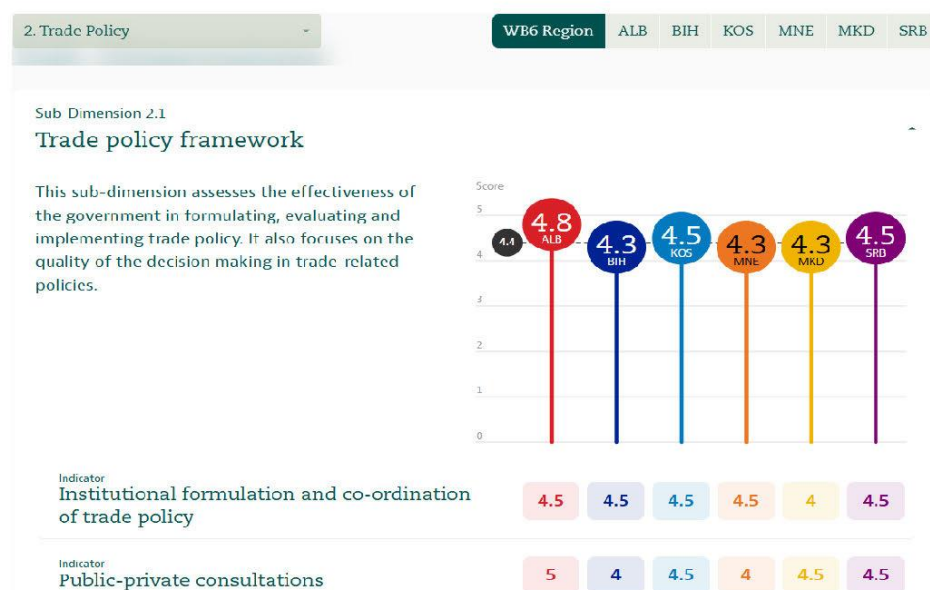
³³ https://www.oecd.org/en/publications/western-balkans-competitiveness-outlook-2024-regional-profile_170b0e53-en.html

Figure 1. Scores for Albania across Competitiveness Outlook policy dimensions (2021 and 2024)

Gjithashtu Shqipëria renditet e para³⁴ krahasuar me vendet e rajonit për sa i përket efektivitetit të qeverisë në formulimin e politikave tregtare.

Figura 9.

³⁴ <https://westernbalkans-competitiveness.oecd.org/dimensions/TRADE/>

Marrëveshjet e Tregtisë së Lirë³⁵ (MTL) janë instrumente shumë të rëndësishme për integrimin ekonomik të Shqipërisë me partnerët rajonalë dhe ndërkombëtarë. Ato synojnë të lehtësojnë shkëmbimet tregtare duke eliminuar tarifatat doganore dhe barrierat jotarifore ndërmjet vendeve që janë pjesë e marrëveshjes dhe duke u dhënë mundësi produkteve shqiptare të kenë akses në një treg të gjërë pa paguar tarifatat doganore të importit. Shqipëria është pjesë e disa marrëveshjeve si më poshtë:

- **Marrëveshja e Stabilizim Asociimit (MSA) me BE-në:** Kjo mbetet marrëveshja më e rëndësishme, e cila ka hyrë në fuqi në vitin 2009. MSA-ja ofron qasje të gjerë pa tarifa dhe pa kuota për shumicën e produkteve shqiptare në tregun e BE-së. Gjithashtu, ajo shërben si një kuadër për harmonizimin e legjislacionit shqiptar me *acquis* të BE-së, një aspekt thelbësor për rritjen e konkurrueshmërisë dhe standardeve të eksportuesve.
- **Marrëveshja e Tregtisë së Lirë të Evropës Qendrore (CEFTA 2006):** Kjo marrëveshje, e ratifikuar në vitin 2006, ka lehtësuar ndjeshëm tregtinë me vendet e Ballkanit Perëndimor. Vlera e tregtisë brenda CEFTA-s për Shqipërinë ka shënuar rritje, me eksporte drejt Kosovës, Maqedonisë së Veriut dhe Malit të Zi. Nismat e reja si "Tregu i Përbashkët Rajonal 2.0"³⁶ brenda CEFTA synojnë lehtësimin e mëtejshëm të tregtisë së mallrave, shërbimeve dhe lëvizjes së lirë të njerëzve dhe kapitalit.
- **Marrëveshje Bilaterale të Tregtisë së Lirë:** Shqipëria ka marrëveshje të ngjashme me Turqinë (e firmosur në 2008) dhe vendet e EFTA-s (Islanda, Lihtenshtajni, Norvegjia, Zvicra marrëveshja e firmosur në 2009). Gjithashtu pas procesit të BREXIT dhe daljes së Mbretërisë së Bashkuar nga BE Shqipëria ka lidhur Marrëveshjen e Partneritetit, Tregtisë dhe Bashkëpunimit ndërmjet Mbretërisë së Bashkuar të Britanisë së Madhe dhe Irlandës së Veriut dhe Republikës së Shqipërisë hyrë në fuqi më 3 maj 2021. Këto marrëveshje zgjerojnë mundësitë e tregut përtej BE-së dhe rajonit, por vëllimi i tregtisë me këto vende mbetet relativisht i ulët në krahasim me BE-në dhe vendet e CEFTA.
- **Konventa Pan- Euro-Mesdhetare e rregullave të Origjinës Preferenciale**³⁷ është një Konventë mjaft e rëndësishme në lidhje me rregullat e origjinës e cila paraqet rregullat që duhet të plotësojnë mallrat për të fituar statusin e origjinës në një vend të caktuar si dhe mundëson zbatimin e kumulimit të origjinës së mallrave ndërmjet vendeve partnere në këtë Konventë. Për të zbatuar rregullat e origjinës dhe kumulimin e origjinës bazuar në rregullat e origjinës preferenciale pan-Euro-Mesdhetare, protokollet e origjinës në marrëveshjet e tregtisë së lirë në fuqi janë zëvendësuar me rregullat e origjinës të kësaj Konvente. Më 7 dhjetor 2023, komiteti i Përbashkët i Konventës PEM miratoi një grup të ri rregullash origjine të zbatueshme që nga 1 janari 2025³⁸.
- **Sistemi i Përgjithshëm i Preferencave** (GSP)³⁹ është një sistem asimetrik preferencash, sipas të cilit disa shtete si: Australia, Japonia, Norvegjia, Zvicra, Zelanda e Re, SHBA-ja, u japin preferencë mallrave të origjinës të eksportuara nga vendet në zhvillim, por jo anasjelltas. Skemat e GSP dhe rregullat e tyre të origjinës të ofruara nga vendet donatore janë të ndryshme. Vendet në të cilat mallrat me origjinë preferenciale shqiptare mund të eksportohen duke përfutur trajtim

³⁵ <https://www.dogana.gov.al/d/182/249/0/263/marreveshjet-e-tregtise-se-lire>

³⁶ CRM 2.0

³⁷ <https://www.dogana.gov.al/d/182/249/0/264/konventa-pan-euro-mesdhetare-e-rregullave-te-origjines-preferenciale>

³⁸ Miratuar me Ligjin 59/2024

³⁹ <https://www.dogana.gov.al/d/182/249/0/230/spp-sistemi-i-pergjithshem-i-preferencave>

tarifor preferencial sipas GSP janë: Australia, Japonia, Zelanda e Re, SHBA-ja.

Procedurat

Shqipëria, në përputhje me angazhimet ndërkombëtare⁴⁰, me Kodin Doganor⁴¹, dhe praktikat ndërkombëtare të tregtisë, zbatojnë një sërë regjimesh doganore që lehtësojnë operatorët ekonomikë duke u mundësuar atyre të ulin kostot dhe të konkurrojnë më lehtësisht në tregjet ndërkombëtare, duke përfituar nga lehtësira fiskale dhe procedurale.

Regjimet doganore të përdorura në një masë mjaft të madhe janë : regjimi i përpunimi aktiv dhe ai i përpunimit pasiv, regjimi i lejimit të përkohshëm, regjimi i transitit, magazinat doganore dhe zonat e lira ekonomike.

Gjithashtu legjislacioni doganor është i plotë sa i takon vendimeve të favorshme⁴² sic janë informacioni detyrues i tarifës dhe informacioni detyrues i origjinës.

Gjatë formaliteteve doganore përdoret analiza e riskut në kontrolle, përdoren procedura dhe deklarata doganore të thjeshtuara, lehtësi si zhdoganimi lokal dhe ai i centralizuar, përfaqësimi i drejtpërdrejtë, eksportuesi i miratuar etj.

Operatori Ekonomik i Autorizuar (OEA⁴³) është një status i cili i jepet kompanive që plotësojnë standardet dhe kriteret e përcaktuara në legjislacionin doganor e që u jep kompanive lehtësira në formalitetet dhe kontrollet doganore, akses në procedura të thjeshtuara dhe trajtim preferencial në eksport-import. Me njohjen e ndërsjelltë që po i bëhet statusit të OEA (me vendet e rajonit e më vonë me vendet e BE) koha e kalimit në kufi do të reduktohet ndjeshëm.

Shqipëria ka ndërmarrë hapa të rëndësishëm për lehtësimin e tregtisë duke digjitalizuar⁴⁴ një sërë shërbimesh, duke filluar nga përdorimi i një sistemi të avancuar të deklarimit në doganë, nënshkrimi elektronik, pagesa elektronike e detyrimeve doganore duke modernizuar dhe lehtësuar kështu procedurat e saj administrative dhe tregtare.

Figura 10.

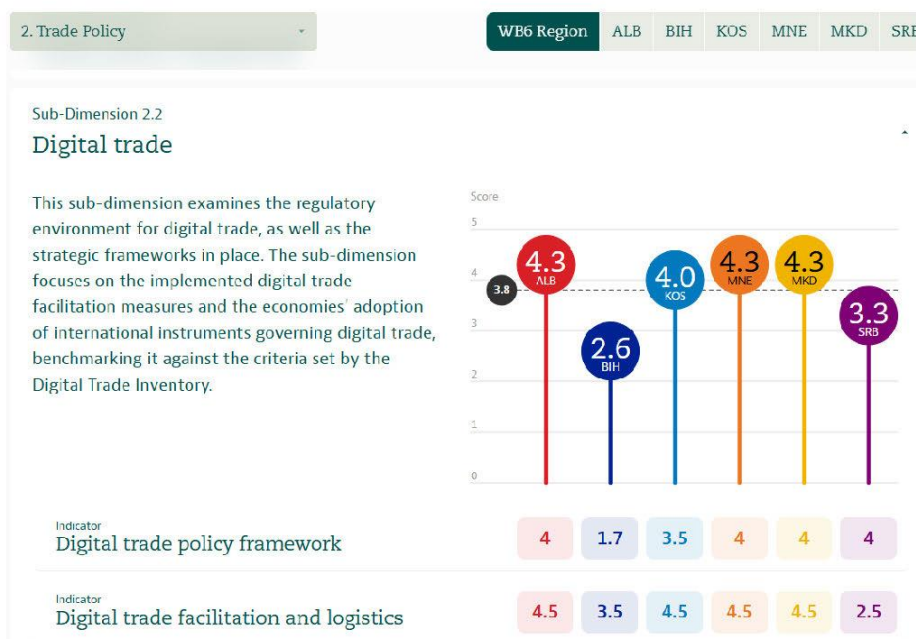
⁴⁰ Si WTO TFA (Marrëveshja për Lehtësimin e Tregtisë në kuadër të OBT-së)

⁴¹ Ligji 102/2014

⁴² Ose advance ruling

⁴³ Ose AEO (Authorized Economic Operator) sic përdoret gjërësisht në terminologjinë doganore ndërkombëtare

⁴⁴ <https://westernbalkans-competitiveness.oecd.org/dimensions/TRADE/>

Si pasojë e këtyre zhvillimeve Shqipëria tani ka kohën e zhdoganimit më të shpejtë për importet dhe eksportet në rajon⁴⁵.

Në zhvillim e sipër janë sisteme të tilla si:

Sistemi i Integruar i Menaxhimit të Tarifës (ITMS⁴⁶) sipas versionit të BE-së në kuadër të Projektit të Binjakëzimit dy vjeçar IPA 2013 “Përgatitja e Administratës Doganore Shqiptare për Sistemin e Integruar të Menaxhimit Tarifor të Bashkimit Europian”.

Sistemi i ri i Kompjuterizuar i Transistit (NCTS⁴⁷) i cili bën të mundur ndërveprimin e Sistemit të Transistit me NCTS të BE-së, në kuadër të projekteve të Bankës Botërore (Western Balkans Trade and Transport Facilitation Project⁴⁸)

Dritarja e vetme (Single window) është një nga projektet që ka ndërmarrë qeveria në kuadër edhe të reformës së e-Qeverisjes, e mbështetur edhe nga Banka Botërore. Dritarja e vetme do të thjeshtojë procedurat e aplikimit online përmes një sporteli të vetëm në doganë, i cili do të lidhet me sistemet e institucioneve dhe agjencive të tjera qeveritare.

E-CMR: Në kuadër të AKR⁴⁹ parashikohet ratifikimi i Protokollit shtesë në Konventën e Kombeve të Bashkuara për transportin e mallrave mbi “fletëshoqërimin elektronik” (e- CMR) për Transportin Rrugor Ndërkombëtar të Mallrave (RI⁵⁰ 1.1.5)

⁴⁵ https://www.oecd.org/en/publications/western-balkans-competitiveness-outlook-2024-regional-profile_170b0e53-en.html

⁴⁶ ITMS – Integrated Tariff Management System

⁴⁷ New Computerized Transit System

⁴⁸ <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/156951590681038321-0090022020/original/WesternBalkans.pdf>

⁴⁹ Agjenda Kombëtare e Reformave

⁵⁰ Reforma Indikative

6.2 Asistenca ndërkombëtare

Mbështetja nga donatorët ndërkombëtarë është thelbësore për zhvillimin e sektorit të eksportit në Shqipëri, duke ofruar financim, ekspertizë teknike dhe duke lehtësuar integrimin në tregjet globale. Partnerët ndërkombëtarë kanë luajtur një rol të rëndësishëm në mbështetjen e sektorit të eksportit.

Bashkimi Europian është partneri më i rëndësishëm i Shqipërisë, duke e konsideruar anëtarësimin në BE një objektiv strategjik themelor. Plan i Rritjes i BE-së për Ballkanin Perëndimor është një nismë transformuese, e cila synon të përshpejtojë konvergjencën socio-ekonomike të rajonit me BE-në dhe të hapë rrugën drejt anëtarësimit.³⁹

Përveç Planit të Rritjes, BE ofron mbështetje përmes programeve të tjera si psh grantet për financim të programit Go Digital të BERZH për NVM-të, programit "Të Rinjtë në Biznes" të BERZH përmes Fondit European për Zhvillim të Qëndrueshëm Plus (EFSD+) etj.

Banka Botërore mbështet Shqipërinë në përpjekjet e saj për të krijuar më shumë vende pune të reja, për të forcuar kapitalin njerëzor dhe për të rritur rezistencën ndaj goditjeve, duke u udhëhequr nga Kuadri i Partneritetit të Vëndit (CPF).²

Banka Botërore siguron kredi me interes zero ose të ulët, dhe grante për vendet në zhvillim për një gamë të gjerë sektorësh, përfshirë zhvillimin e sektorit financiar dhe privat.²

Mbështetja themelore e Bankës Botërore për infrastrukturën tregtare dhe qeverisjen është thelbësore. Megjithatë Banka Botërore nuk financo drejtpërdrejt bizneset individuale të eksportit, mbështetja e saj për Dritaren Kombëtare Unike¹⁷ dhe Programin GovTech² është themelore. Këto nisma përmirësojnë efikasitetin e doganave, prokurimit publik dhe shërbimeve të përgjithshme qeveritare të cilat i shërbejnë biznesit. Programet e Bankës Botërore krijojnë një mjedis më të favorshëm operativ për të gjitha bizneset, përfshirë eksportuesit, duke reduktuar pengesat burokratike dhe duke rritur transparencën, të cilat janë kritike për tërheqjen e investimeve dhe lehtësimin e tregtisë.

Banka Europiane për Rindërtim dhe Zhvillim (BERZH) është një nga donatorët më aktivë në Shqipëri dhe ka në fokus zhvillimin e qëndrueshëm të sektorit privat, komercializimin e projekteve të infrastrukturës, energjinë e qëndrueshme, investimet miqësore me mjedisin, përmirësimin e qeverisjes, konkurrencën e sektorit privat, qasjen në financim dhe aftësi, si dhe diversifikimin e energjisë dhe tranzicionin drejt një ekonomie me karbon të ulët.

BERZH ndër të tjera mbështet Forumin e Investimeve të Dhomave të Tregtisë të Ballkanit Perëndimor 6, Këshillin e Investimeve, mbështet dialogun politik për të reduktuar mospërputhjen e aftësive dhe për të rritur kapitalin njerëzor, si dhe ofron shërbime këshillimore për bizneset (ASB) për të ndihmuar bizneset e vogla të rriten.

Qasja e BERZH është e lidhur ngushtë me standardet e BE-së dhe tranzicionin e gjelbër. Kjo mbështetje e BERZH nuk ka të bëjë vetëm me rritjen e përgjithshme, por me përgatitjen e bizneseve shqiptare për kërkesat dhe mundësitë specifike të tregut të BE-së, duke përfshirë agjendën e gjelbër duke krijuar një avantazh konkurrues për eksportuesit shqiptarë.

GIZ (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit) është një aktor i rëndësishëm në zhvillimin ekonomik të Shqipërisë, duke operuar në emër të Ministrisë Federale Gjermane për Bashkëpunim Ekonomik dhe Zhvillim (BMZ) dhe Bashkimit Europian. Fushat kryesore të punës së GIZ në Shqipëri përfshijnë zhvillimin ekonomik, trajnimin dhe punësimin, klimën dhe energjinë, si dhe qeverisjen e mirë. Në kuadër të këtyre fushave, GIZ promovon rritjen e tregtisë së jashtme në rajon. GIZ ka mbështetur harmonizimin e legjislacionit ekonomik dhe tregtar me acquis të BE-së në

një sërë kapitujsh, mbështet aftësitë e gjelbra dhe digjitale në arsim dhe promovon punësimin, tregtinë dhe investimet.

GIZ gjithashtu ndihmon kompanitë të zgjerojnë aftësitë dhe të zhvillojnë modele inovative, veçanërisht në bujqësi dhe turizmin rural, duke kontribuar në rritjen e të ardhurave dhe tërheqjen e rajoneve rurale. Për më tepër, GIZ zbaton agjendën e reformave për tregtinë dhe konkurrencën në Europën Juglindore.

Fokusi i GIZ në harmonizimin e legjislacionit ekonomik dhe tregtar me acquis të BE-së është kritik për strategjinë afatgjatë të eksportit të Shqipërisë duke ndërtuar kapacitete institucionale për të menaxhuar dhe negociuar politikat tregtare në mënyrë efektive. Puna e GIZ është thelbësore për të krijuar një mjedis rregullator të fortë dhe të parashikueshëm që është tërheqës si për investitorët vendas ashtu edhe për ata të huaj, dhe thelbësor për tregtinë me BE-në.

Sekretariati Shtetëror Zviceran për Çështjet Ekonomike (SECO) dhe Agjencinë Zvicerane për Zhvillim dhe Bashkëpunim (SDC), ndërveprojnë për të përcaktuar dhe zbatuar programin e bashkëpunimit zviceran në Shqipëri. Fokusi i SECO, është në disa fusha duke filluar nga krijimi i një "kornize makroekonomike të besueshme" dhe një "mjedisi biznesi miqësor ndaj inovacionit" çka tregon se promovimi i drejtpërdrejtë i eksportit është më efektiv kur mbështetet në baza të forta. Kjo përfshin forcimin e tregjeve financiare, të drejtave të pronësisë intelektuale dhe përafrimin e raportimit të korporatave me standardet ndërkombëtare. Kjo lloj mbështetjeje sistematike është thelbësor për konkurrencën afatgjatë të eksportit, pasi redukton risqet operationale dhe rrit besimin e investitorëve, duke i mundësuar bizneseve, të zgjerohen dhe të angazhohen më efektivisht në tregtinë ndërkombëtare.

Programi Zviceran i Promovimit të Importit (SIPPO) i mbështetur nga Sekretariatit Shtetëror Zviceran për Çështjet Ekonomike (SECO) ka si objektivi të përgjithshëm integrimin e vendeve në zhvillim dhe në tranzicion në tregtinë botërore.

SIPPO këshillon dhe mbështet Organizatat Mbështetëse të Biznesit (BSO) në 12 vende partnere, përfshirë Shqipërinë, për të forcuar kapacitetet e eksportit dhe për të lehtësuar qasjen në tregjet e Zvicrës, BE-së dhe tregjet rajonale. SIPPO forcon kapacitetet e BSO-ve në tre fusha: përmirësimin e shërbimeve të promovimit të eksportit (inteligjenca e tregut, pjesëmarrja në panaire, misionet tregtare) dhe forcimin institucional (planifikimi strategjik, menaxhimi i ciklit të projektit, shkëmbimi i njohurive).

Ndërtimi i kapaciteteve të qëndrueshme përmes BSO-ve është një veçori dalluese e SIPPO. Strategjia e SIPPO-s për të mbështetur Organizatat Mbështetëse të Biznesit (BSO) është thelbësore pasi, në vend të ndihmës së drejtpërdrejtë afatshkurtër për kompanitë, ajo ndërtion kapacitetin afatgjatë të institucioneve lokale për të ofruar shërbime të promovimit të eksportit. Kjo përfshin inteligjencën e tregut, pjesëmarrjen në panaire tregtare dhe zhvillimin institucional. Kjo qasje siguron që përpjekjet e promovimit të eksportit të jenë në pronësi lokale dhe të qëndrueshme përtej kohëzgjatjes së projektit, duke krijuar një sistem mbështetës më rezistent për eksportuesit shqiptarë.

USAID ka qenë një partner afatgjatë në zhvillimin e Shqipërisë, duke ofruar asistencë të rëndësishme financiare që nga fillimi i viteve 1990, përfshirë zhvillimin ekonomik. Puna e USAID në Shqipëri ka përfshirë sektorë si shëndetësia, arsimi, media dhe reformat në drejtësi.

Megjithatë, një zhvillim i fundit ka ndikuar ndjeshëm në programet e USAID. Në fund të Janarit 2025, administrata e SHBA-së lëshoi një urdhër ekzekutiv për të ngrirë financimet e reja për pothuajse të gjitha programet e asistencës ndërkombëtare të SHBA-së, duke prekur edhe Shqipërinë.

Kjo ngrirje çoi në ndërprerjen e shumë programeve edhe në Shqipëri⁶⁶. Ajo nxorri pah ndjeshmërinë

e programeve të zhvillimit të varura nga ndihma ndaj ndryshimeve gjeopolitike dhe politikave të brendshme në vendet donatore dhe nënvizon nevojën që Shqipëria të diversifikojë bazën e saj të donatorëve dhe të forcojë kapacitetet e veta institucionale dhe financiare për të siguruar vazhdimësinë e programeve thelbësore të zhvillimit, veçanërisht atyre që mbështesin rritjen ekonomike dhe eksportin.

6.3 Sinergjitë, sfidat dhe rekomandimet

Analiza e institucioneve qeveritare dhe programeve të donatorëve ndërkombëtarë paraqet një ekosistem kompleks mbështetjeje për eksportet Shqiptare. Për të arritur një rritje të qëndrueshme dhe gjithëpërfshirëse të eksportit, është thelbësore të kuptohen sinergjitë ekzistuese, të adresohen sfidat dhe të formulohen rekomandime strategjike.

Sinergjitë dhe bashkëpunimi midis qeverisë dhe donatorëve. Ekziston një bashkëpunim i konsiderueshëm midis institucioneve qeveritare shqiptare dhe donatorëve ndërkombëtarë, veçanërisht në fushat e zhvillimit të NVM-ve, lehtësimit të tregtisë dhe përafrimit me BE-në. AIDA bashkëpunon me BERZH-in në mbështetjen e NVM-ve, dhe është partner me ITC dhe SIPPO për pjesëmarrjen e kompanive shqiptare në panaire ndërkombëtare. BERZH dhe BE po nxisin bizneset e vogla duke mbështetur programe si Go Digital dhe Të Rinjtë në Biznes. BERZH mbështet këshillat e investimeve dhe dhomat e tregtisë, përfshirë Forumin e Investimeve të Dhomave të Tregtisë të Ballkanit Perëndimor 6. GIZ siguron një koordinim të mbështetjes gjermane dhe europiane dhe mbështet institucionet dhe bizneset shqiptare. Projektet e Bankës Botërore, si ai i Lehtësimit të Tregtisë dhe Transportit, synojnë reduktimin e barrierave tregtare. Plani i Rritjes i BE-së kërkon që Shqipëria të zbatojë reforma në Agjendën e saj të Reformave për të zhbllokuar pagesat, duke nxitur një bashkëpunim të ngushtë midis Komisionit Europian dhe Qeverisë Shqiptare.

Edhe me një vëzhgim sipërfaqësor mund të vihet re një përqendrim i përpjekjeve të donatorëve për të ndihmuar Shqipërinë drejt integritimit në BE. Tema e përsëritur midis donatorët kryesorë (BE, BERZH, GIZ, SECO) është përafrimi i programeve të tyre me procesin e anëtarësimit të Shqipërisë në BE dhe forcimin e sektorit të saj privat për të konkurruar në tregun unik europian. Kjo tregon një përpjekje të koordinuar ndërkombëtare për të mbështetur objektivin strategjik të Shqipërisë. Ky përafrim ofron një drejtim të qartë për bizneset shqiptare për të fokusuar përpjekjet e tyre në përmbushjen e standardeve të BE-së dhe integrimin në zinxhirët e vlerës europiane, duke ditur se sistemet mbështetëse, si vendase ashtu edhe ndërkombëtare, janë të orientuara drejt këtij qëllimi.

7. Vështrim i detajuar mbi sektorët kryesorë të eksportit

7.1. Eksportet e mallrave: sektorët kryesorë dhe situata e detajuar

7.1.1 Ushqim & Pije

Situata aktuale: Sektori i ushqimit dhe pijeve është një ndër më të rëndësishmit në industrinë përpunuese shqiptare, i lidhur ngushtë me prodhimin bujqësor vendas dhe trashëgiminë gastronomike. Ai përfshin një gamë të gjerë produktesh me potencial për eksport, si: vera, vaji i ullirit, produktet e qumështit, konservat dhe pijet tradicionale. Disa prej kompanive arrijnë të përmbushin kërkesat për ambalazhim, etiketim dhe siguri ushqimore, duke qenë të afta të konkurrojnë në tregje të huaja.

Sfidat: Sektori perballlet me sfida të shumta që kufizojnë zhvillimin e eksportit në këtë sektor. Mungesa

e mbështetjes teknike për t'iu përafruar standardeve ndërkombëtare dhe mungesa e rrjetëzimit me agentë tregtarë në vendet e huaja pengojnë hyrjen në tregje të reja. Procedurat burokratike, dokumenta në letër dhe certifikatat që nuk njihen jashtë vendit rrisin kostot dhe vonesat në eksport. Po ashtu, qasja në financim mbetet e kufizuar për shkak të kushteve të pafavorshme bankare dhe mungesës së instrumenteve të dedikuara. Mungesa e laboratorëve të certifikuar dhe bashkëpunimit me universitetet kufizon aftësinë për të përmbushur kërkesat teknike të tregjeve.

Potenciali: Pavarësisht këtyre sfidave, sektori paraqet një potencial të madh për rritje, veçanërisht nëse mbështetet me politika të synuara për standardizim, promovim tregtar dhe akses në financim. Krijimi i laboratorëve të akredituar, forcimi i lidhjes me universitetet dhe përfshirja në rrjete ndërkombëtare përfaqësimi, do të ishin hapa kyç drejt zgjerimit të pranisë së produkteve shqiptare në tregjet ndërkombëtare.

7.1.2. Materialet e Ndërtimit

Situata aktuale: Sektori i materialeve të ndërtimit është një nga sektorët më të zhvilluar të industrisë prodhuese në Shqipëri, me potencial të lartë për eksport falë burimeve natyrore të bollshme dhe kapaciteteve të konsoliduara prodhuese në prodhimin e çimentos, tullave, gurëve dekorativë, pllakave, dhe materialeve të tjera. Prodhimet shqiptare janë të pranishme në disa tregje rajonale dhe europiane, megjithatë, mungesa e një strategjie të strukturuar për promovimin dhe mbështetjen e eksportit pengon shfrytëzimin e plotë të këtij potenciali.

Sfidat: Sektori i materialeve të ndërtimit përballet me një sërë sfidash që pengojnë zhvillimin e tij eksportues. Mungesa e një marke kombëtare të certifikuar “Made in Albania” kufizon ndërtimin e imazhit dhe diferencimin në tregjet ndërkombëtare. Bizneset raportuan gjithashtu trajtim të pabarabartë fiskal, ku aplikimi i akcizës për lëndët djegëse rrit kostot dhe ul konkurrueshmërinë ndaj produkteve të importuara. Luhatjet e kursit të këmbimit përbëjnë një tjetër rrezik, për të cilin mungojnë instrumente mbrojtëse. Së fundmi, aksesimi i financimit mbetet i kufizuar për shkak të interesave të larta, kërkesave për kolateral dhe mungesës së produkteve të dedikuara për eksportuesit.

Potenciali: Sektori ka potencial të konsiderueshëm për të zgjeruar praninë në tregjet ndërkombëtare, veçanërisht nëse mbështetet me politika të qarta, rishikim të trajtimit fiskal, instrumente për mbrojtje valutore dhe akses të lehtësuar në financim. Promovimi i produkteve përmes një marke unike “Made in Albania”, bashkëpunimi me bankat për zhvillimin e produkteve të dedikuara për eksport dhe mbështetja për investime të qëndrueshme do të rrisnin dukshëm konkurrueshmërinë dhe besueshmërinë e këtij sektori.

7.1.3. Tekstile & Lëkurë

Situata aktuale: Ky sektor ka qenë vazhdimisht shtylla e eksporteve të mallrave shqiptare, duke operuar kryesisht në modelin fason për markat italiane dhe europiane të tjera. Ndërsa përfiton nga kostot konkurruese të punës dhe afërsia gjeografike me tregjet kryesore të BE-së, bizneset përballen me sfida nga konkurrenca në rritje nga prodhuesit me kosto më të ulët dhe nevoja për të kaluar në prodhimin me markën e tyre dhe akses të drejtpërdrejtë në tregjet ndërkombëtare. Të dhënat e fundit sugjerojnë një rimëkëmbje të kërkesës për eksport pas një rënieje të mëparshme.

Sfidat: Sektori përballen me disa sfida kryesore që kufizojnë potencialin eksportues. Mungesa e një enti certifikues kombëtar për CE dhe varësia nga institucionet e huaja për certifikime sjellin kosto të

larta dhe vonesa në aksesin në tregjet e BE-së. Bizneset gjithashtu përballen me vështirësi në gjetjen e agjentëve tregtarë dhe partnerëve për promovim ndërkombëtar, për shkak të mungesës së rrjeteve dhe informacionit të strukturuar.

Një tjetër pengesë është mungesa e aksesit në modele dhe tendenca globale, që kufizon aftësinë e kompanive për të përshtatur ofertën sipas kërkesave të tregut. Nga ana tjetër, mungesa e instrumenteve financiare të përshtatura për sektorin përbën një sfidë madhore. Kjo përfshin mungesën e skemave për financimin e lëndëve të para, investimeve në teknologji, aktivitetëve promocionale ndërkombëtare dhe sistemet ERP për menaxhim të integruar.

Likuiditeti i kufizuar, ciklet intensive të prodhimit dhe mungesa e mbështetjes për digjitalizim pengojnë rritjen e qëndrueshme. Gjithashtu, u theksua nevoja për forcimin e strukturave institucionale që mbështesin eksportin, përfshirë krijimin e një agjencie të dedikuar për promovimin e eksporteve, që do të koordinojë politikat kombëtare, asistencën teknike dhe pjesëmarrjen në aktivitete ndërkombëtare.

Potenciali: Sektori i tekstileve dhe lëkurës ka potencial të lartë për të kaluar nga modeli fason drejt prodhimit me markë dhe vlerë të shtuar. Afërsia me tregjet e BE-së, kosto konkurruese dhe kapacitetet ekzistuese prodhuese përbëjnë avantazhe të rëndësishme. Me mbështetje për certifikim, financim dhe promovim ndërkombëtar, sektori mund të rrisë ndjeshëm eksportet dhe të krijojë punësim të qëndrueshëm.

7.1.4. Metalet

Situata: Sektori i metaleve në Shqipëri përfshin industri prodhuese dhe përpunuese me kapacitete të konsoliduara dhe një histori të gjatë në tregun vendas dhe atë rajonal. Produktet e tij përfshijnë pajisje ndërtimi, konstruksione metalike, përpunim çeliku dhe produkte të specializuara për industri të ndryshme. Potenciali për eksport është i lartë, por kërkon mbështetje të qëndrueshme në fushat e standardizimit, modernizimit teknologjik dhe lehtësimit të barrierave tregtare.

Sfidat: Sektori i metaleve përballlet me sfida të shumta që kufizojnë aftësinë e tij eksportuese. Informimi dhe njohja e legjislacionit nga ana e bizneseve pengojnë përpunimin me kërkesat teknike të tregjeve ndërkombëtare. Bizneset raportuan vështirësi në gjetjen e partnerëve tregtarë jashtë vendit, për shkak të mungesës së rrjeteve dhe mbështetjes institucionale.

Problemet në klasifikimin doganor sjellin vonesa dhe kosto shtesë, ndërsa mungesa e zbatimit të skanimit sipas riskut në dogana ndikon negativisht në logjistikën dhe afatet e eksportit. Luhatjet e kursit të këmbimit rrisin pasigurinë financiare, ndërkohë që mungojnë instrumentet për menaxhimin e këtij rreziku. Po ashtu, sektori i mungon mbështetja për investime në teknologji dhe automatizim. U theksua edhe nevoja për institucione më efikase dhe për një agjenci të dedikuar për eksportet, si dhe për forcimin e shoqatave të sektorit.

Potenciali: Sektori i metaleve ka potencial të konsiderueshëm për rritje të qëndrueshme dhe zgjerim në tregjet ndërkombëtare, sidomos nëse mbështetet përmes standardizimit, përmirësimit teknologjik, zhvillimit të rrjeteve tregtare dhe forcimit të institucioneve mbështetëse. Një qasje e integruar dhe e koordinuar ndërmjet institucioneve publike dhe sektorit privat do të jetë kyçe për rritjen e eksportit dhe ndërtimin e një industrie të fortë dhe konkurruese në nivel rajonal dhe europian.

7.2. Eksportet e shërbimeve: Sektorët kryesorë dhe situata e detajuar

7.2.1. Turizmi

Situata: Turizmi po konsolidohet si një nga sektorët më të rëndësishëm të eksporteve të shërbimeve në Shqipëri, duke gjeneruar mbi 40% të eksporteve totale dhe mbi 60% të eksporteve të shërbimeve. Rritja e numrit të vizitorëve ndërkombëtarë, bregdeti i pasur, trashëgimia kulturore dhe çmimet konkurruese e kanë kthyer Shqipërinë në një destinacion tërheqës në Evropë. Investimet në infrastrukturë, si aeroporti i ri i Vlorës, pritet të nxisin më tej segmentin e turizmit elitare dhe të diversifikuar.

Sfidat: Në sektorin e turizmit evidentohen një sërë sfidash që kufizojnë zhvillimin e qëndrueshëm dhe të balancuar të turizmit. Një ndër problemet kryesore është përdorimi i materialeve promovuese jo të standardizuara, që shpesh përçojnë informacion të pasaktë dhe krijojnë pritshmëri të rreme tek turistët, duke dëmтуar imazhin e destinacionit.

Investimet që nuk respektojnë karakterin lokal të zonave turistike, veçanërisht në fshatra dhe rajone natyrore, kanë çuar në cenimin e autenticitetit dhe uniformizimin e përvojës turistike. Kjo bie ndesh me trendin global të kërkesës për përvoja autentike dhe të qëndrueshme.

U theksua gjithashtu mospërputhja e TVSH-së mes hoteleve (6%) dhe operatorëve turistikë (20%), që krijon pabarazi fiskale dhe vështirëson ndërtimin e paketave konkurruese. Një tjetër sfidë është pasiguria që vjen nga luhajtjet e kursit të këmbimit dhe vështirësitë në kryerjen e pagesave ndërkombëtare përmes sistemit bankar, që ndikojnë në likuiditet dhe planifikim financiar, veçanërisht për ndërmarrjet e vogla.

Problemi i informalitetit mbetet gjithashtu i theksuar, me një pjesë të konsiderueshme të guidave dhe strukturave të akomodimit që operojnë jashtë rrjetit formal. Kjo dëmton konkurrencën e ndershme, cilësinë e shërbimit dhe vetë reputacionin e destinacionit në sytë e turistëve të huaj.

Potenciali: Turizmi shqiptar ka një potencial të madh për zgjerim dhe sofistikim, veçanërisht nëse zhvillohet përtej sezonit veror dhe përfshin rajone më pak të njohura. Promovimi i turizmit të qëndrueshëm, investimi në oferta të reja si agroturizmi, ekoturizmi dhe turizmi kulturor, si dhe tërheqja e markave ndërkombëtare të hotelerisë mund të rrisin ndjeshëm vlerën e këtij sektori. Mbështetja për marketing digjital dhe përmirësimi i koordinimit institucional do të jenë kyçe për një zhvillim të integruar dhe afatgjatë të turizmit shqiptar.

7.2.2. Teknologjia e Informacionit dhe Komunikimit (TIK) dhe Shërbimet e Proçesimit të Biznesit (BPO)

Situata: Sektori i TIK dhe BPO është një prej sektorëve me rritjen më të shpejtë në Shqipëri, i nxitur nga një fuqi punëtore e re, shumëgjuhëshe dhe kosto të ulëta operimi. Vendi po pozicionohet si një destinacion "nearshoring", sidomos për call centers, zhvillim softueri dhe shërbime mbështetëse. Politikat fiskale favorizuese dhe përqendrimi i industrisë në Tiranë po krijojnë një bazë të qëndrueshme për rritjen e eksporteve të shërbimeve TIK dhe BPO.

Sfidat: Mungesa e mbështetjes institucionale për hyrjen në tregje të reja dhe promovimin ndërkombëtar kufizon ekspozimin e kompanive shqiptare dhe pengon depërtimin në sektorë të specializuar. Po ashtu, mungon një qasje e qartë për përputhjen me standardet europiane të privatësisë së të dhënave (GDPR), çka krijon pasiguri në marrëdhëniet me partnerët ndërkombëtarë.

Një tjetër shqetësim i theksuar është informaliteti në tregun e punës, ku kompani të huaja punësojnë

staf shqiptar në mënyrë informale, duke krijuar konkurrencë të padrejtë dhe vështirësi në gjetjen e burimeve të kualifikuara për kompanitë vendase.

U theksua gjithashtu mungesa e burimeve njerëzore shumë të specializuara dhe sfida në mbajtjen e profesionistëve në vend, për shkak të “*largimit të trurit*” dhe ofertave konkurruese nga jashtë. Kjo ndikon në zhvillimin e shërbimeve me vlerë të shtuar të lartë dhe kufizon kapacitetet për të kaluar në fazën tjetër të sofistikimit teknologjik.

Potenciali: Sektori ka potencial të lartë për zhvillim drejt shërbimeve më komplekse si siguria kibernetike, inteligjenca artificiale dhe cloud computing. Ekspansioni drejt tregjeve përtej Italisë dhe ndërtimi i parqeve teknologjike dhe qendrave të inovacionit do të ndihmonte në rritjen e qëndrueshme të sektorit. Mbështetja për start-ups, forcimi i ekosistemit të inovacionit dhe nxitja e talenteve të reja janë kyçe për të kaluar nga shërbime rutinë në kapacitete me vlerë të shtuar.

7.3 Sektor horizontal - Digjitalizimi dhe inovacioni

Digjitalizimi dhe inovacioni janë trajtuar si një “sektor” më vete në këtë dokument duke patur parasysh se janë shtyllat kryesore të zhvillimit ekonomik dhe social; ato janë pjesë integrale e çdo sektori në veçanti por edhe të lidhura ngushtë me politika dhe aktorë shtetërorë.

Shqipëria ka përjetuar një transformim të thellë në fushën e digjitalizimit dhe inovacionit gjatë viteve të fundit, kryesisht i nxitur nga **iniciativa qeveritare** të tilla si:

- **Platforma e-Albania** me mbi 95% të shërbimeve publike ofrohen online, e-Albania ka thjeshtuar ndjeshëm ndërveprimin e qytetarëve dhe bizneseve me administratën shtetërore. Kjo ka rezultuar në rritjen e efikasitetit, uljen e burokracisë dhe zvogëlimin e hapësirave për korrupsion.
- **Fiskalizimi:** Procesi i fiskalizimit, i cili hyri në fuqi në vitin 2021, ka modernizuar sistemin tatimor duke detyruar digjitalizimin e faturave dhe transaksioneve. Ky sistem, me gjithë sfidat fillestare të implementimit, ka synuar rritjen e transparencës fiskale dhe uljen e evazionit.
- **Infrastruktura e Internetit:** Aksesit në internet ka shënuar rritje. Megjithatë, përqendrimi i aksesit të shpejtë mbetet kryesisht në zonat urbane, ndërsa zonat rurale ende përballen me mungesë të infrastrukturës së përshtatshme.
- **Inovacioni:** Në Indeksin Evropian të Inovacionit (European Innovation Scoreboard) 2024, Shqipëria është klasifikuar si një "Inovator në Zhvillim" (Emerging Innovator), duke treguar një rritje të performancës në inovacion me 41.8% të mesatares së BE-së. Kjo rritje vlerësohet se ka ardhur kryesisht nga përmirësimet në sistemet kërkimore dhe digjitalizim.
- **Qendrat e Inovacionit Digjital (DIH):** Shqipëria po synon të bëhet pjesë e Rrjetit Evropian të Qendrave të Inovacionit Digjital (European Digital Innovation Hubs), të cilat do të shërbejnë si pika kontakti për ndërmarrjet e vogla dhe të mesme (NVM) dhe sektorin publik për të aksesuar ekspertizën, trajnimin dhe mbështetjen për digjitalizimin. Në Prill 2024 Shqipëria ka inauguruar Qendrën Rajonale të Inovacionit të Institutit Evropian të Inovacionit dhe Teknologjisë për Materialet e Papërpunuara⁵¹ (EIT Raw Materials) në qytetin e Elbasanit. Ky është një hap i rëndësishëm dhe i pari i këtij lloji në Ballkanin Perëndimor, i cili synon të katalizojë inovacionin, arsimin dhe krijimin e biznesit në sektorin e materialeve të

⁵¹ <https://rawmaterials.albania.al/en/index.php>

papërpunuara në Shqipëri dhe rajon.

- **Gjithsesi sa i takon kuadrit ligjor dhe rregullator mbetet akoma për të bërë:** Ndërsa ka pasur progres (p.sh., Ligji Nr. 10273, datë 29.4.2010 "Për dokumentin elektronik dhe nënshkrimin elektronik"), mungojnë ende ligje të qarta dhe rregullore specifike për fusha të reja si intelijenca artificiale, blockchain, dhe siguria e të dhënave.

Por ndërkohë që në aspektin e e-qeverisjes, Shqipëria renditet në vendet më të larta në rajon, në aftësitë e avancuara digjitale dhe përdorimin e teknologjisë nga bizneset Shqipëria shpeshherë pozicionohet në pjesën e poshtme të mesit ose fundore të renditjeve të përgjithshme ndërkombëtare për konkurrueshmërinë digjitale. Sektori privat tregon nivele të ndryshme të adoptimit të teknologjive digjitale.

- **Adoptimi i teknologjive:** Bizneset e mëdha, telekomunikacioni, bankat dhe bizneset e sektorit të TIK-ut janë më të avancuara në përdorimin e zgjidhjeve digjitale si ERP, CRM, cloud computing dhe e-commerce, ndërkohë që NVM (sidomos sektorët tradicionalë si bujqësia) shpesh përballen me vështirësi në këtë aspekt. Kostot e larta të investimit në teknologji, mungesa e ekspertizës digjitale dhe ndërgjegjësimi i ulët për përfitimet e digjitalizimit mbeten pengesa serioze për NVM-të.
- **Investimet në R&D (Kërkim dhe Zhvillim):** Shqipëria ka investime relativisht të ulëta në R&D si përqindje e PBB-së, si nga sektori publik ashtu edhe ai privat, duke qenë ndjeshëm nën mesataren e BE-së. Kjo kufizon potencialin për zhvillimin e njohurive dhe teknologjive të reja.
- **Bashkëpunimi universitet-biznes dhe patentat:** Lidhjet midis universiteteve, instituteve kërkimore dhe industrisë janë të dobëta, duke penguar transferimin e njohurive dhe komercializimin e inovacionit. Numri i patentave të regjistruara në **Drejtoria e Përgjithshme e Patentave dhe Markave (DPPM)** është i ulët, duke treguar një aktivitet të kufizuar inovativ në krahasim me vendet e tjera.
- **Ekosistemi i Start-up-eve** në Shqipëri është në fazat e hershme të zhvillimit, por me potencial në rritje. Ka një rritje të numrit të start-up-eve, veçanërisht në sektorin e TIK.
- **Qasja në financime është një sfidë madhore.** Mungojnë burimet e financimit si "angel investors" dhe "venture capital", duke bërë që start-ups të varen kryesisht nga fonde të vogla, grante nga donatorë ndërkombëtarë si UNDP apo USAID, ose vetë-financim.
- **Kultura e ndërgjegjësimit dhe adaptimit:** Ekziston një rezistencë ndaj ndryshimit dhe teknologjisë, si në administratën publike, ashtu edhe në një pjesë të sektorit privat dhe shoqërisë.

8. Analiza SWOT e Eksporteve Shqiptare

Kjo analizë SWOT gjithëpërfshirëse merr në konsideratë si eksportet e mallrave ashtu edhe të shërbimeve, duke theksuar aftësitë e brendshme dhe kushtet e tregut të jashtëm.

8.1. Pikat e Forta

- **Pozicioni gjeografik strategjik:** Afërsia e Shqipërisë me tregjet kryesore evropiane (veçanërisht Italia dhe Greqia) ofron një avantazh logjistik të rëndësishëm si për transportin e mallrave ashtu

edhe për mundësitë e "nearshoring"-ut për shërbimet (p.sh., ICT/BPO).

- **Burime natyrore të bollshme:** Depozita të pasura me krom, bakër dhe nikel, së bashku me potencial të konsiderueshëm hidroenergjetik, ofrojnë një bazë të fortë për eksportet e mallrave.
- **Sektor i turizmit me rritje të shpejtë:** Një burim kryesor dhe në zgjerim i eksporteve të shërbimeve, që tërheq një numër në rritje të vizitorëve ndërkombëtarë dhe nxit industrinë e lidhura me shërbimet si hoteleria, transporti dhe agroturizmi.
- **Kosto konkurruese e punës:** Kostot relativisht më të ulëta të punës krahasuar me Evropën Perëndimore ofrojnë një avantazh të fortë konkurrues për industrinë përpunuese me intensitet pune (tekstile, këpucë) dhe sektorët e shërbimeve (BPO, call centers).
- **Artizanat i kualifikuar:** Vendi ka krijuar një reputacion për artizanat cilësor, veçanërisht të dukshëm në sektorin e veshjeve.
- **Fuqi punëtore e re:** Një rezervë në rritje e profesionistëve të rinj, veçanërisht me njohuri të thella të italishtes dhe anglishtes, ofron një avantazh kyç për sektorin në lulëzim të TIK-ut dhe BPO-së.
- **Prospekti i anëtarësimit në BE:** Procesi i vazhdueshëm i anëtarësimit në BE ofron një kuadër për reforma, harmonizon standardet kombëtare me acquis të BE-së, lehtëson qasjen në fondet e para-anëtarësimit (IPA) dhe rrit besimin e investitorëve, duke thjeshtuar kështu tregtinë e mallrave dhe shërbimeve.
- **Lidhje të forta me diasporën:** Një diasporë e madhe dhe aktive shqiptare ofron burime potenciale investimi, lidhje tregu, transferim njohurish dhe sipërmarrje për bizneset e orientuara drejt eksportit.
- **Fokusi qeveritar në rritjen e eksporteve:** Qeveria aktuale ka prioritetuar në mënyrë eksplicite rritjen e eksporteve, dëshmuar nga objektiva ambicioze (p.sh., 1 miliard euro eksporte bujqësore) dhe prezantimi i skemave të reja të financimit.
- **Ekonomia digjitale në zhvillim:** Adoptimi në rritje i teknologjive digjitale dhe një ekosistem start-ups i sapolindur, por premtues, mbështesin inovacionin në eksportet e shërbimeve.
- **Fokus në rritje në praktikat etike dhe të qëndrueshme:** Ekziston një kërkesë globale në rritje për veshje me burime të qëndrueshme, një trend që përputhet mirë me kapacitetin e Shqipërisë për prodhim të vogël dhe të mesëm dhe theksin e saj në rritje në praktikat etike të prodhimit. Kjo mbështetet më tej nga iniciativa të tilla si metodologjia e UNIDO-s për Prodhim Efikas të Burimeve dhe Pastër (RECP) dhe "Udhërrëfyesi Zero Draft për OZH-të/Axhendën e Gjellbër të BE-së".
- **Marrëveshjet Tregtare:** MSA me BE-në dhe CEFTA ofrojnë qasje të gjerë në tregjet kryesore pa tarifa.

8.2. Dobësitë

- **Varësi e lartë nga lëndët e para të importuara:** Kjo dobësi është veçanërisht e theksuar në sektorin TCLF, ku mungesa e një infrastrukture të fuqishme të prodhimit vendas të tekstilit kërkon varësi të madhe nga pëlhurat e importuara. Kjo rrit drejtpërdrejt kostot e prodhimit dhe zgjat kohën e përgatitjes.
- **Përparim/Inovacion i kufizuar teknologjik:** Shqipëria mbetet prapa në përvetësimin e teknologjisë së përparuar dhe automatizimit, veçanërisht brenda sektorëve të saj të prodhimit.

Investimet në kërkim dhe zhvillim (R&D) janë të ulëta dhe ka një mungesë të dukshme të rezultateve të inovacionit.

- **Mungesa të konsiderueshme të fuqisë punëtore dhe boshllëqe në aftësi:** Emigrimi masiv i punëtorëve si të kualifikuar ashtu edhe të pakualifikuar në Evropën Perëndimore, i nxitur nga joshja e pagave më të larta dhe mundësive më të mira, ka krijuar një mungesë akute të fuqisë punëtore në Shqipëri. Kjo përkeqësohet nga programet e kufizuara të trajnimit profesional, duke çuar në një mospërputhje të vazhdueshme midis aftësive të disponueshme dhe kërkesave të industrisë.
- **Prodhim me vlerë të shtuar të ulët:** Një dobësi kryesore si të mallrat (p.sh., prodhimi "fason", eksporti i lëndëve të para) ashtu edhe të shërbimeve (p.sh., operacionet bazë të call center-ave) kufizon marzhet e fitimit, inovacionin dhe rritjen ekonomike afatgjatë.
- **Infrastrukturë e pamjaftueshme:** Pavarësisht se përmirësimet janë të dukshme, boshllëqet në infrastrukturën e transportit (veçanërisht rrjeti hekurudhor), stabilitetin e furnizimit me energji (varësia nga hidrocentralet) dhe infrastrukturën digjitale të avancuar (broadband në zonat rurale, qendrat e të dhënave) mund të pengojnë logjistikën efikase të eksportit dhe besueshmërinë e sektorit të shërbimeve.
- **Qasje e kufizuar në financim për NVM-të:** Ndërmarrjet e Vogla dhe të Mesme (NVM) shpesh përballen me sfida në qasjen në kredi dhe investime të përballueshme për modernizim, zgjerim të kapaciteteve dhe hyrje në treg, duke penguar rritjen e eksportit.
- **Diversifikim i kufizuar i eksporteve dhe përqendrim i tregut:** Eksportet e Shqipërisë janë shumë të përqendruara, me një varësi dermuese nga Italia si destinacioni kryesor. Vendi zotëron shportën më pak të diversifikuar të eksporteve krahasuar me homologët e tij rajonalë.
- **Ndjeshmëria ndaj goditjeve të jashtme:** Kombinimi i tregjeve të përqendruara të eksportit dhe mbështetja në sektorët me vlerë të ulët të shtuar e bën ekonominë shqiptare shumë të ndjeshme ndaj rënieve ekonomike ose ndryshimeve të politikave në partnerët e saj kryesorë tregtarë.
- **Burokracia dhe barra administrative:** Procedurat administrative komplekse, të gjata dhe ndonjëherë të paqarta mund të jenë një pengesë e rëndësishme për bizneset, veçanërisht për eksportuesit e rinj dhe ata që veprojnë në tregtinë ndërkufitare.
- **Mungesa e teknologjisë moderne dhe aftësive të specializuara:** Investimi i pamjaftueshëm në makineri moderne dhe mungesa e fuqisë punëtore me aftësi shumë të specializuara (p.sh., në TIK të avancuar, inxhinieri komplekse) kufizojnë produktivitetin dhe konkurrueshmërinë në sektorë të caktuar.
- **Sezonaliteti i lartë në turizëm:** Mbivarrësia nga muajt kulminantë të verës për turizmin çon në kapacitete të pashfrytëzuara dhe paqëndrueshmëri të punësimit jashtë sezonit.
- **Copëzimi i tokës në bujqësi:** Pronat e vogla dhe të copëtuara të tokës pengojnë prodhimin bujqësor në shkallë të gjerë dhe efikas, si dhe adoptimin e praktikave moderne të bujqësisë.
- **Njohja e kufizuar e markës:** Shumë produkte dhe ofrues shërbimesh shqiptarë nuk kanë një njohje të fortë të markës ndërkombëtare, duke e bërë të vështirë arritjen e çmimeve premium dhe ndërtimin e besnikërisë së klientëve.

8.3. Mundësitë

- **Kërkesa në rritje në tregun e BE-së:** Perspektiva e anëtarësimit në BE ofron qasje të gjerë në një nga tregjet më të mëdha dhe më të pasura në botë, duke nxitur ndjeshëm kërkesën për mallra dhe shërbime shqiptare.
- **Trendet e "Nearshoring" dhe "Friendshoring":** Çrregullimet në zinxhirët globale të furnizimit dhe ndryshimet gjeopolitike po shtyjnë kompanitë të zhvendosin prodhimin dhe ofrimin e shërbimeve më afër vendit të origjinës, duke paraqitur një mundësi të rëndësishme për Shqipërinë si në prodhim ashtu edhe në shërbime (TIK/BPO).
- **Rritja e kërkesës globale për mallra të qëndrueshme dhe të prodhuara në mënyrë etike:** Ndërgjegjësimi në rritje midis konsumatorëve dhe markave për mallra të prodhuara në mënyrë të qëndrueshme dhe etike përputhet mirë me kapacitetin e Shqipërisë për prodhim të vogël dhe të mesëm dhe fokusin e saj në rritje në praktikën etike. Kjo paraqet një mundësi të rëndësishme për të diferencuar eksportet e saj dhe për të aksesuar tregjet premium.
- **Rritja e Investimeve të Huaja Direkte (IHD):** Tërheqja e IHD-ve më të diversifikuara mund të sjellë jo vetëm kapital, por edhe teknologji kritike, ekspertizë menaxheriale dhe qasje në tregje të reja ndërkombëtare për sektorët e orientuar drejt eksportit.
- **Zhvillimi i bujqësisë dhe agropërpunimit me vlerë të lartë:** Kërkesa globale për produkte bujqësore organike, të specializuara dhe të përpunuara ofron një rrugë për Shqipërinë për të rritur të ardhurat nga eksporti përmes modernizimit dhe vlerës së shtuar.
- **Procesi i integritetit në BE:** Progresi i vazhdueshëm i Shqipërisë drejt integritetit në BE ofron një shtysë të fuqishme për reformat strukturore, duke kërkuar përafrimin me standardet e BE-së, duke përfshirë Tregun e Përbashkët për Produktet e Gjellbra. Ky proces hap rrugë për shtim më të madh të vlerës dhe akses të zgjeruar në treg brenda Bashkimit Evropian.
- **Akresi në fonde të BE-së,** veçanërisht në kuadër të Politikës së Përbashkët Bujqësore (CAP⁵²), ofron mundësi të rëndësishme për modernizim dhe rritje të produktivitetit. Prodhuesit shqiptarë mund të rrisin eksportet drejt BE-së, veçanërisht për perimet e hershme, bimët mjekësore dhe ushqimet e specializuara me vlerë të lartë, duke u fokusuar në tregjet e veçanta dhe duke siguruar pajtueshmërinë me standardet e gjurmueshmërisë dhe sigurisë ushqimore të BE-së.
- **Zgjerimi i energjisë së rinovueshme:** Zhvillimi i mëtejshëm i energjisë diellore dhe të erës mund të rrisë eksportet e qëndrueshme të energjisë elektrike dhe të zvogëlojë varësinë nga hidrocentralet, duke rritur sigurinë energjetike dhe kapacitetin eksportues.
- **Përsheptimi i digjitalizimit dhe e-commerce:** Rritja e shpejtë globale e e-commerce dhe platformave digjitale të ofrimit të shërbimeve i lejon bizneseve shqiptare të arrijnë tregje të reja dhe të thjeshtojnë proceset e eksportit në mënyrë më efikase.
- **Forcimi i tregtisë rajonale (Ballkani Perëndimor):** Thëllimi i integritetit ekonomik dhe përmirësimi i lehtësimit të tregtisë brenda Ballkanit Perëndimor (p.sh., nismat e Tregut të Përbashkët Rajonal) mund të krijojë mundësi të reja tregu dhe të forcojë zinxhirët e furnizimit rajonal.
- **Shfrytëzimi i diasporës për zhvillim:** Diaspora shqiptare përfaqëson një burim të rëndësishëm njohurish, aftësish dhe kapitali ekonomik. Angazhimi i kësaj diaspore mund të kontribuojë në zhvillimin shoqëror dhe ekonomik, duke përfshirë nxitjen e investimeve të reja dhe lehtësimin e transferimit të njohurive.

⁵² Common Agriculture Policy

- **Tregjet niche:** Identifikimi dhe zhvillimi i tregjeve niche për produkte unike shqiptare (p.sh., bimë mjekësore specifike, artizanat) dhe shërbime të specializuara (p.sh., turizëm aventurash, zgjidhje specifike TIK).
- **Turizmi mjekësor:** Shfrytëzimi i kostove konkurruese të kujdesit shëndetësor dhe burimeve natyrore (p.sh., burimet termale) për të zhvilluar një sektor të ri të turizmit mjekësor.

8.4. Kërcënimet

- **Rënie ekonomike globale:** Goditjet ekonomike të jashtme, si recesionet në partnerët kryesorë tregtarë, konfliktet gjeopolitike ose inflacioni në rritje, mund të ndikojnë ndjeshëm në kërkesën për eksportet shqiptare (si mallra ashtu edhe shërbime).
- **Konkurrencë e intensifikuar globale dhe rajonale:** Ndërsa Shqipëria integrohet më tej, eksportuesit e saj përballen me konkurrencë të intensifikuar nga aktorë më të konsoliduar, si dhe nga prodhuesit e rinj me kosto të ulët në sektorët e prodhimit dhe shërbimeve.
- **Ndikimet e ndryshimeve klimatike:** Ngjarjet e dëmshme klimatike si thatësirat e zgjatura (që ndikojnë hidrocentralet dhe bujqësinë) ose kushtet ekstreme të motit (që ndikojnë infrastrukturën turistike) paraqesin rreziqe të rëndësishme për sektorët kyç të eksportit.
- **“Ikja e trurit”:** Emigrimi i vazhdueshëm i fuqisë punëtore të kualifikuar, veçanërisht në sektorët me rritje të lartë si TIK, shëndetësia dhe inxhinieria, mund të përkeqësojë mungesat e fuqisë punëtore dhe të pengojë zhvillimin e kapaciteteve eksportuese me vlerë të lartë.
- **Qasje e kufizuar në financim për Ndërmarrjet e Vogla dhe të Mesme (NVM):** Ndërmarrjet e Vogla dhe të Mesme (NVM), veçanërisht në sektorin e tekstilit, shpesh përballen me qasje të kufizuar në produktet tradicionale bankare, duke penguar aftësinë e tyre për të investuar në teknologji, për të përmirësuar linjat e prodhimit dhe për t'u zgjeruar.
- **Paqëndrueshmëria e politikave fiskale:** Ndryshimet e shpeshta në politika fiskale apo në procedura mund të dekurajojnë investitorët dhe të prishin planet e eksportit.
- **Barrierat Jo-Tarifore dhe Standardet Teknike:** Përbushja e standardeve të rrepta ndërkombëtare (veçanërisht të BE-së) të cilësisë, sigurisë, mjedisit dhe teknike për mallrat dhe shërbimet mund të jetë sfiduese dhe e kushtueshme për eksportuesit shqiptarë.
- **Rreziqet e Sigurisë Kibernetike:** Ndërsa sektori i TIK dhe digjitalizimi rriten, cenueshmëria ndaj kërcënimeve kibernetike është gjithashtu në rritje, duke ndikuar potencialisht në besueshmërinë e shërbimit dhe sigurinë e të dhënave.

8.5 Sfidat dhe potencialet

Integrimi i Shqipërisë në zinxhirët globalë të furnizimit është aktualisht "ende i pjesshëm" dhe kryesisht i përqendruar në "sektorët me vlerë të shtuar të ulët". Pavarësisht se përfiton nga afërsia gjeografike me BE-në, mungesa e infrastrukturës dhe teknologjisë konkurruese të Shqipërisë ka kufizuar pjesëmarrjen e saj në segmente më të avancuara të zinxhirëve globalë të vlerës. Një problem i madh strukturor për ekonominë shqiptare është varësia e saj nga importet për mallra thelbësore, duke përfshirë energjinë elektrike (veçanërisht në vitet me reshje të ulëta), produktet ushqimore dhe bujqësore, teknologjinë, pajisjet industriale dhe lëndët e para për prodhim.

Duke u fokusuar në aktivitete me vlerë të ulët, Shqipëria mbetet shumë e ndjeshme ndaj luhatjeve të çmimeve globale dhe konkurrencës nga tregje më të mëdha dhe vuan nga mungesa e diversifikimit të

produkteve të eksportit.

Një ndër pengesat kryesore është mungesa e financimeve të duhura dhe investimeve në sektorët e orientuar drejt eksportit. Kjo pengon rritjen e prodhimit dhe përmirësimin e cilësisë. Një tjetër sfidë është mungesa e njohurive të thelluara për tregjet e huaja, gjë që e bën të vështirë për bizneset të identifikojnë dhe të hyjnë në tregje të reja. Aftësia për të arritur standardet e larta të cilësisë, veçanërisht për produktet bujqësore, mbetet një pengesë për aksesin në tregje si ai i BE-së.

Për më tepër, navigimi në kuadrin ligjor doganor në zhvillim, me zbatimin e pjesshëm të ligjeve të ndryshme dhe harmonizimin e vazhdueshëm me rregulloret e BE-së, mund të paraqesë kompleksitet dhe pasiguri për bizneset. Forcimi i lekut kundrejt monedhave të huaja, si euro dhe dollari amerikan, mund të ndikojë gjithashtu në konkurrueshmërinë e eksporteve shqiptare duke i bërë ato më të shtrenjta për blerësit e huaj.

Nga ana tjetër Shqipëria gëzon mjaft avantazhe të cilat duhen shqyrtuar me kujdes dhe duhen shfrytëzuar:

Aftësia gjeografike e Shqipërisë me Bashkimin Evropian është një avantazh i rëndësishëm i trashëguar që mund të shfrytëzohet për integrim më të thellë në ZNV. Ndryshimet aktuale globale në zinxhirët e furnizimit, të nxitura nga tensionet gjeopolitike dhe dëshira për rezistencë, paraqesin një mundësi të qartë për "nearshoring" – zhvendosjen e prodhimit më afër tregut evropian. Shqipëria është e pozicionuar mirë për të kapitalizuar këtë tendencë.⁵³ Tërheqja e më shumë Investimeve të Huaja Direkte (IHD) është thelbësore për nxitjen e pjesëmarrjes dhe përmirësimit të ZNV. Ndërsa IHD-të e kaluara janë përqendruar në pasuri të paluajtshme dhe ndërtim, ka nevojë për të tërhequr IHD në sektorët e prodhimit, veçanërisht ato që janë relativisht intensive në njohuri, si automjetet dhe makineritë. IHD të tilla mund të stimulojnë integrimin në GVC, të gjenerojnë derdhje produktiviteti përmes lidhjeve të gjera dhe të lehtësojnë transferimin e njohurive dhe teknologjisë.

Tregjet niche prodhuese ku Shqipëria duket se ka një avantazh konkurrues bazuar në kosto përfshijnë përpunimin e metaleve, montimin e elektronikës dhe derdhjen e plastikës me injeksion. IHD në këto segmente mund të krijoj vende pune me aftësi të mesme dhe të larta dhe të forcoj bazën industriale. Në sektorin e shërbimeve, IHD në shërbimet turistike mund të krijojë jo vetëm vende pune, por edhe të përmirësojë infrastrukturën e udhëtimit dhe të ndihmojë në kalimin drejt segmenteve më të larta, veçanërisht duke pasur parasysh avantazhin konkurrues të Shqipërisë në turizëm.⁵³ Sektori i bujqësisë ofron mundësi të rëndësishme për zhvillimin e zinxhirëve të vlerës konkurruese, nxitjen e agroturizmit dhe krijimin e zinxhirëve të shkurtër të vlerës. Fushat specifike me potencial të lartë përfshijnë prodhimin organik, Ekonominë Blu (peshkimi dhe akuakulturë), perime të ndryshme (fushë dhe serë), qumësht dhe mish, ullinj dhe vaj ulliri, pemë frutore (përfshirë arrat), vreshtarinë, bletarinë dhe bimët aromatike.

Prandaj, programi i mbështetjes së eksportit duhet të synojë në mënyrë eksplicite dhe agresive përmirësimin e zinxhirit të vlerës. Kjo do të thotë zbatim i politikave dhe stimujve që inkurajojnë firmat të kalojnë përtej outsourcing-ut të thjeshtë ose nxjerrjes së lëndëve të para në aktivitete me vlerë më të lartë brenda sektorëve ekzistues, si dizajni, markimi, ose përpunimi i avancuar në tekstile dhe minerale. Ai kërkon gjithashtu nxitjen e zhvillimit të sektorëve të rinj, më intensivë në njohuri dhe teknologjikisht të avancuar. Kjo kërkon një qasje strategjike për të tërhequr Investimet e Huaja Direkte

⁵³ <https://blogs.worldbank.org/en/psd/western-balkans-should-leverage-foreign-direct-investment-integrate-global-value-chains>

(IHD) që sjellin teknologji dhe njohuri, së bashku me investime të rëndësishme vendase në teknologji, inovacion dhe zhvillim të kapitalit njerëzor për të mundësuar firmat lokale të marrin pjesë dhe të përfitojnë nga këto segmente me vlerë më të lartë.

9. Programi për Nxitjen dhe Lehtësimin e Eksporteve (PNLE) 2026-2030

Vizioni i përgjithshëm: Transformimi i ekonomisë së Shqipërisë në një ekonomi më konkurruese, të diversifikuar dhe të orientuar drejt eksportit me vlerë të shtuar, duke shfrytëzuar si mallrat ashtu edhe shërbimet për t'u integruar më thellë në tregjet globale dhe evropiane, dhe për të arritur rritje ekonomike të qëndrueshme.

Objektivi kryesor i Programit është të hedhë themelet për një proces gjithëpërfshirës të krijuar për të forcuar performancën e eksportit të Shqipërisë dhe për të rritur rezistencën e saj në një mjedis dinamik të tregtisë globale.

9.1. Lidhja me Integrimin në BE

Programi për Nxitjen dhe Lehtësimin e Eksporteve është thellësisht i ndërthurur me procesin e integritimit të Shqipërisë në Bashkimin Evropian. Përmbushja e objektivave të këtij programi kontribuon drejtpërdrejt në adresimin e kriterëve ekonomike të Kopenhagës, veçanërisht në aftësinë për të përballuar presionin konkurrues dhe forcat e tregut brenda BE-së.

- **Përafrimi me Legjislacionin e BE-së (Acquis Communautaire):** Veprimet e propozuara në PKIE, sidomos ato që lidhen me standardizimin, certifikimin, cilësinë e produktit dhe shërbimit, dhe thjeshtimin e procedurave doganore, synojnë harmonizimin e plotë me *Acquis* së BE-së. Kjo përfshin Kapitullin 1 (Lëvizja e Lirë e Mallrave), Kapitullin 3 (E drejta e krijimit dhe liria e ofrimit të shërbimeve), Kapitullin 11 (Bujqësia dhe zhvillimi rural), Kapitullin 12 (Siguria ushqimore), Kapitullin 15 (Energjia) dhe Kapitullin 27 (Mjedisi). Përputhshmëria me standardet e BE-së është thelbësore për të hequr barrierat jo-tarifore dhe për të lehtësuar qasjen në tregun unik të BE-së.
- **Forcimi i konkurrueshmërisë:** Përmirësimi i konkurrueshmërisë së sektorit eksportues, si objektiv kryesor i programit, është një nga kushtet thelbësore për anëtarësimin në BE. Një ekonomi më konkurruese, siç kërkohet nga Kriteret e Kopenhagës, mund të integrohet më lehtë në Tregun Unik Evropian dhe të përballojë presionin konkurrues.
- **Përfitimi nga Tregu i Vetëm i BE-së:** Programi synon të përgatisë eksportuesit shqiptarë për të shfrytëzuar plotësisht avantazhet e tregut të përbashkët të BE-së (me **mbi 450 milionë konsumatorë**), duke reduktuar barrierat tregtare dhe duke zgjeruar qasjen e tyre në këtë treg të madh.
- **Thithja e fondeve të BE-së:** PNLE është hartuar për të qenë në linjë me prioritetet e Instrumentit të Asistencës së Para-Anëtarësimit (IPA III), duke mundësuar përthithjen efikase të fondeve strukturore dhe të kohezionit të BE-së për investime në infrastrukturë, inovacion dhe zhvillim të kapaciteteve. Kjo lidhje strategjike do të maksimizojë ndikimin e ndihmës së BE-së.
- **Nxitja e investimeve:** Një mjedis eksporti i fortë dhe i parashikueshëm, i synuar nga ky program, është thelbësor për të tërhequr IHD, veçanërisht nga vendet anëtare të BE-së, duke integruar më tej Shqipërinë në zinxhirët evropianë të vlerës.

- **Zhvillimi i NVM-ve:** Mbështetja e NVM-ve për eksport është thelbësore për integrimin, pasi ato përbëjnë shtyllën kurrizore të ekonomisë së BE-së. Fuqizimi i NVM-ve shqiptare për të eksportuar më shumë dhe për të përmbushur standardet e BE-së është një prioritet i përbashkët.

9.2. Lidhja me dokumenta strategjike

9.2.1 Strategjia e Zhvillimit të Biznesit dhe Investimeve

Dokumenti më i rëndësishëm ku bazohet **programi i eksporteve** është Strategjia e Zhvillimit të Biznesit dhe Investimeve (SZHBI) e cila fokusohet kryesisht në zhvillimin e ndërmarrjeve mikro, të vogla dhe të mesme, si edhe investimet. Kjo strategji shoqërohet me Planin e Veprimit për periudhën 2021–2027, e cila reflekton rekomandimet e Komisionit Evropian në Raportin për Shqipërinë për vitin 2020⁵⁴.

SZHBI është në linjë me dokumenta strategjikë dhe programe në nivel kombëtar dhe ndërkombëtar të tilla si Strategjia Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim Evropian, Planin Kombëtar për Integrimin Evropian (PKIE), Programin e Reformës Ekonomike (ERP)⁵⁵, Planin e Veprimit për Tregun e Përbashkët 2021–2024 (CRM)⁵⁶ për BP dhe Strategjinë e re të BE-së për NVM-të⁵⁷.

Qëllimi i politikës të SZHBI është “Zhvillimi plotësisht i potencialeve të investimeve për zhvillimin ekonomik dhe nxitjen e integritit në tregjet ndërkombëtare dhe zinxhirët e vlerës” dhe zërbëhet në tre objektiva specifike: tërheqja e investimeve dhe ndërkombëtarizimi, zhvillimi i NVM-ve, sipërmarrja dhe inovacioni dhe zhvillimi i kapitalit njerëzor.

9.2.2 Plani i Ri i Rritjes për Ballkanin Perëndimor (New growth plan for the Western Balkans)⁵⁸

Me qëllim që t'u mundësojë partnerëve të rrisin reformat dhe investimet për të përshpejtuar ndjeshëm shpejtësinë e procesit të zgjerimit dhe rritjen e ekonomive të tyre, Komisioni i KE ka miratuar një plan të ri rritjeje për Ballkanin Perëndimor bazuar në katër shtylla, që synon:

- **Rritjen e integritit ekonomik me tregun e vetëm të Bashkimit Evropian**, me qëllim që Ballkani Perëndimor të përafrohet me rregullat e tregut të vetëm dhe të hapë sektorët dhe zonat përkatëse për të gjithë fqinjët e tyre në të njëjtën kohë, në përputhje me Tregun e Përbashkët Rajonal;
- **Nxitjen e integritit ekonomik brenda Ballkanit Perëndimor nëpërmjet Tregut të Përbashkët Rajonal**, bazuar në rregullat dhe standardet e BE-së;
- **Përshpejtimin e reformave themelore**, duke mbështetur vendet e Ballkanit Perëndimor drejt anëtarësimit në BE, përmirësimin e rritjes së qëndrueshme ekonomike duke përfshirë tërheqjen e investimeve të huaja dhe forcimin e stabilitetit rajonal;
- **Rritjen e asistencës financiare nëpërmjet një instrumenti për Reformën dhe Rritjen për Ballkanin Perëndimor**, me vlerë 6 miliardë euro në mbështetje të pakthyeshme dhe

⁵⁴ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/default/files/albania_report_2020.pdf

⁵⁵ <https://www.financa.gov.al/wp-content/uploads/2021/02/Economic-Reform-Programme-2021-2023.pdf>

⁵⁶ <https://www.rcc.int/pages/143/common-regional-market>

⁵⁷ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/communication-sme-strategy-march-2020_en.pdf

⁵⁸ Miratuar në Bruksel në nëntor 2023

mbështetje kredie, me kusht që partnerët e Ballkanit Perëndimor që të përmbushin reformat themelore, dhe në veçanti reformat specifike socio-ekonomike.

9.2.3 Plani i Veprimit të Tregut të Përbashkët Rajonal (CRM 2.0 Action plan)

Ky plan veprimi synon nxitjen e rritjes ekonomike dhe rritjen e konvergencës socio-ekonomike të rajonit, duke e afruar atë me tregun e vetëm të BE-së, dhe zbaton shtyllën e dytë të Planit të Rritjes për Ballkanin Perëndimor: Integrimi ekonomik rajonal përmes Tregut të Përbashkët Rajonal.

Të gjitha shtyllat e planit të veprimit si lëvizja e lirë e mallrave dhe e shërbimeve, masat tregtare horizontale, zhvillimi i kapitalit njerëzor, mjedisi që mundëson biznesin dhe konkurrencën, transformimi digjital parashikojnë aksione dhe masa të cilat janë të lidhura direkt me zhvillimin e biznesit dhe lehtësimin e procedurave:

Shtylla e lëvizjes së lirë të mallrave ka për qëllim lehtësimin e tregtisë bazuar në rregullat e tregut të vetëm të BE dhe ku parashikohen aksione si :

- Harmonizim dhe pranimin e certifikatave për produkte të caktuara nga palët në kufi;
- Reduktimin e kontrolleve në kufi;
- Njohjen e rezultateve të analizave laboratorike, vleresimit të konformitetit;
- Njohjen e OEA ;
- Adresimin e problematikave të barrierave jo-tarifore.

Shtylla e masave tregtare horizontale promovon tregtinë pa letër dhe reduktimin e kohës së zhdoganimit në kufi dhe parashikon aksione të lidhura me:

- Korridoret e gjelbra dhe reduktimin e kohës në kufi;
- Bashkëpunimin e organeve që veprojnë në kufi;
- Njohjen e kontrolleve nga palët;
- Certifikata elektronike (në kuadër të CEFTA TRACES) dhe përdorimin e notifikimit të CEFTA.

Zhvillimi i kapitalit njerëzor i cili fokusohet ndër të tjera në aksione si:

- Lehtësimi i 18 nismave të fokusuara në transferimin dhe komercializimin e njohurive nga akademika tek bizneset.
- Rritja e shpenzimeve në kërkim dhe inovacion (R&I) me 20%.
- Ofrimi i shërbimeve të integruara për industrinë përmes Qendrave të Inovacionit Digjital.

Mjedisi mundësues i biznesit dhe konkurrencës, ku synohet krijimi i një peizazhi ekonomik që përputhet me standardet e BE-së, duke nxitur zhvillimin e qëndrueshëm përmes financimit të qëndrueshëm, digjital dhe të konsumatorit, promovimin e investimeve të qëndrueshme dhe nxitjen e tranzicionit të gjelbër.

Transformimi digjital që ka për qëllim nxitjen e procesit të transformimit digjital në BP6 dhe afrimin e rajonit me Tregun Unik Digjital të BE-së. Masat e propozuara synojnë përafrimin me standardet dhe iniciativat e BE-së për ofrimin e mundësive të reja për bizneset, për të fuqizuar individët përmes aksesit digjital dhe për të forcuar bashkëpunimin midis BP6 në të gjitha aspektet digjitale.

9.2.4 Agjenda Kombëtare e Reformave

Miratimi i programit dhe nxitjes së eksporteve është një angazhim në kuadër të Agjendës Kombëtare të Reformave⁵⁹ e cila është hartuar në zbatim të nismës së Komisionit Evropian për Planin e Ri të Rritjes për Ballkanin Perëndimor, në kuadër të Paketës së Zgjerimit 2023. (RI⁶⁰ 1.1.6 masa 1).

AKR synon përshejtimin e konvergjencës socio-ekonomike të Ballkanit Perëndimor krahasimisht me vendet anëtare të Bashkimit Evropian, ndikuar sidomos nga pasojat që erdhën nga kriza ekonomike nga pandemia e COVID-19, si dhe kriza energjetike globale, si pasojë e agresionit rus në Ukrainë, përmes nxitjes, me objektiv dyfishimin, e rritjes ekonomike.

Dokumenti i politikës AKR 2024–2027 përcakton reforma/politika sipas qasjes, si më poshtë:

- a) Politika me në qendër biznesin: masa në adresim të sfidave për tregun, forcimin e biznesit dhe ekonomisë, me synimin rritjen e aftësisë konkurruese në tregjet rajonale dhe përshejtimin e integritimit në Tregun e Vetëm të Bashkimit Evropian, të sipërmarrjes vendase.
- b) Qasje “Treg me treg”: duke i shërbyer integritetit të tregut shqiptar në Tregun e Vetëm të Bashkimit Evropian, që përbën burim të rëndësishëm për rritje ekonomike, për të lehtësuar aksesin e sipërmarrjes në Tregun e Vetëm të Bashkimit Evropian, si dhe bashkëpunimit në tregun rajonal, si bazë më e gjerë konsumatore dhe e partneritetit të zinxhirit të vlerës.
- c) Transformim ekonomik: masa dhe hapa që nxisin, gjenerojnë dhe kanë ndikim në inovacion, specializim inteligjent, transformim tregu, aftësisë dhe tranzicion energjitik/ digjital për një rritje ekonomike të qëndrueshme.

Në dokument parashikohen reforma indikative (RI) dhe hapa që kanë lidhje direkte me klimën e biznesit dhe lehtësimin e procedurave, promovimin e eksportit dhe ndërkombëtarizimin e ndërmarrjeve të tilla si :

- Miratimi i ndryshimeve ligjore për të lehtësuar procedurat administrative për bizneset (RI 1.1.4);
- Përgatitja e Udhërrëfyesit për të përmirësuar dhe lehtësuar praktikën e raportimit të biznesit (RI 1.1.4);
- Ratifikimi i Protokollit shtesë në Konventën e Kombeve të Bashkuara për transportin e mallrave mbi “fletëshoqërimin elektronik” (eCMR) për Transportin Rrugor Ndërkombëtar të Mallrave (RI 1.1.5)
- Miratimi i ligjeve dhe përgatitja e akteve nënligjore për Kontrollin Zyrtar për Shëndetin e Kafshëve dhe për Shëndetin e Bimëve, në përputhje të plotë me Acquis të Bashkimit Evropian (RI 1.1.6);
- Progres i arritur në iniciativat rregullatore (Dhjetor 2025 / Qershor 2026) dhe/ose masat mbështetëse në lidhje me partneritetet e zinxhirit të vlerës industriale me Bashkimin Evropian (RI 1.1.6);
- Progres i vazhdueshëm në zbatimin e iniciativave të Korsive të Gjelbra (Green Lanes) për lehtësimin e tregtisë, duke miratuar një program për lehtësimin e tregtisë dhe transportit (RI 1.1.6);
- Miratimi i Strategjisë së Sipërmarrjes Inovative (RI 3.2.1);
- Miratimi i akteve nënligjore për instrumente të mbështetjes së inovacionit, duke përmirësuar praktikën aktuale, në përputhje me praktikën e BE-së (RI 3.2.1);
- Përgatitja dhe zbatimi i një skeme grantesh me fokus në inkubatorët/përshejtuesit, duke

⁵⁹ Miratuar me VKM nr. 621 datë 10.10.2024

⁶⁰ RI – Reforma Indikative

- synuar zgjidhjet e gjelbra dhe/ose digjitale (RI 3.2.1);
- Përgatitja dhe zbatimi i një skeme grantesh me fokus tek SME-të dhe/ose startup-et, që synojnë zgjidhje të gjelbra dhe/ose digjitale (RI 3.2.1).

9.2.5 Strategjia e Specializimit Inteligent

Strategjia e Specializimit Inteligent (Smart Specialization Strategy – S3) lidhet ngushtë me zhvillimin e eksporteve shqiptare në disa pika kyçe, të cilat përbëjnë shtylla të rëndësishme të transformimit ekonomik dhe rritjes së konkurrueshmërisë ndërkombëtare të vendit:

1. Përzgjedhja e fushave prioritare me potencial eksporti. S3 synon të identifikojë dhe të mbështesë sektorët dhe nënsektorët ku Shqipëria ka avantazh konkurrues ose potencial të lartë për inovacion dhe rritje të vlerës së shtuar – shumë prej tyre me potencial të drejtpërdrejtë për eksport (si prodhimi, bujqësia, ICT, energjia, etj). Kjo përzgjedhje orientohet nga një analizë e thelluar e të dhënave ekonomike dhe inovative, duke u fokusuar aty ku investimet publike dhe private mund të sjellin rritje të eksporteve.

2. Mbështetja për modernizimin dhe inovacionin në sektorët eksportues. S3 promovon investimet në kërkim, zhvillim dhe inovacion në sektorët prioritarë, duke nxitur modernizimin teknologjik të ndërmarrjeve shqiptare dhe rritjen e kapaciteteve të tyre për të konkurruar në tregjet ndërkombëtare. Kjo përfshin:

- Financim për sektorë me fonde të pamjaftueshme, me potencial eksporti
- Modernizim infrastrukture dhe digjitalizim të proceseve prodhuese
- Nxitje të lidhjeve ndërsektoriale për produkte dhe shërbime të reja me vlerë të shtuar eksporti

3. Promovimi i lidhjeve ndërsektoriale dhe diversifikimi i eksporteve. Strategjia S3 thekson rëndësinë e lidhjeve ndërsektoriale (p.sh. mes bujqësisë dhe përpunimit ushqimor, ICT dhe prodhimit), duke nxitur diversifikimin e produkteve dhe shërbimeve që mund të eksportohen. Kjo qasje ndihmon në zgjerimin e bazës së eksporteve përtej industrive tradicionale.

4. Përfshirja e aktorëve të katërfishtë (quadruple helix). S3 është zhvilluar përmes një procesi gjithëpërfshirës (Entrepreneurial Discovery Process – EDP), ku janë angazhuar qeveria, bizneset, akademika dhe shoqëria civile. Ky bashkëpunim rrit cilësinë e politikave për eksport dhe ndihmon në përafrimin e ofertës së produkteve/shërbimeve me kërkesat e tregjeve ndërkombëtare.

5. Mbështetje për SME-të dhe startup-et eksportuese. S3 parashikon instrumente të posaçme për mbështetjen e SME-ve dhe startup-eve, duke i ndihmuar ato të rrisin kapacitetin për të hyrë dhe qëndruar në tregjet e huaja, përmes financimit, trajnimeve dhe partneriteteve ndërkombëtare.

6. Ndërlidhja me politikat evropiane dhe aksesin në fonde. S3 është në përputhje me politikat dhe prioritetet e BE-së, duke i hapur Shqipërisë rrugën për të përfituar nga fondet evropiane për inovacion, zhvillim rajonal dhe promovim të eksporteve. Kjo rrit mundësitë për bashkëpunim ndërkufitar dhe integrim në zinxhirët evropianë të vlerës.

7. Promovimi i eksporteve si pjesë e objektivave të strategjisë. Në dokumentin e zbatimit të S3,

mbështetja për eksportet, investimet strategjike dhe integrimi në tregjet ndërkombëtare janë theksuar si prioritet të veçanta të strategjisë. Kjo përfshin masa konkrete për promovimin e produkteve “Made in Albania”, pjesëmarrjen në panaire ndërkombëtare dhe krijimin e qendrave strategjike për eksport.

9.2.6 Programi Reformave Ekonomike (ERP)

Programi i Reformës Ekonomike (PRE) ⁶¹ për vitet 2025-2027, parashikon një rritje të qëndrueshme të PBB-së, e nxitur nga investimet dhe konsumi privat. Disa masa brenda PRE-së janë krijuar për të rritur rritjen e produktivitetit të firmave dhe janë indirekt të rëndësishme për konkurrencën e eksportit:

- **Heqja e barrierave për rritjen e kompanive:** Kjo përfshin eliminimin e përfitimeve tatimore për bizneset me qarkullim nën 14 milionë lekë, gjë që shihet si një disincentiv për rritjen.¹⁹
- **Promovimi i aksesit në financim:** Iniciativat për të përmirësuar sistemet e raportimit të kredisë, transaksionet e siguruar dhe regjimet e falimentimit, së bashku me zhvillimin e tregjeve të bonove të korporatave në fazë të hershme, synojnë t'u mundësojnë bizneseve të mbledhin më shumë fonde afatgjata për zgjerim.
- **Nxitja e prodhimit me vlerë të shtuar më të lartë dhe integrimi në GVC:** PRE njeh nevojën që firmat të rrisin investimet në teknologjinë ekzistuese dhe kërkimin dhe zhvillimin (R&D), si dhe për krijimin e rrjeteve të inovacionit për të lehtësuar përvetësimin dhe shpërndarjen e njohurive.
- **Përmirësimi i disponueshmërisë së aftësive:** Zbatimi i plotë i sistemit të arsimit dhe trajnimit profesional dual, përditësimi i programeve të trajnimit për t'u përafruar me nevojat e tregut të punës, dhe avancimi i agjendës digjitale janë prioritetet kyçe. Zgjerimi i aksesit në “kujdesin e fëmijëve” theksohet gjithashtu si një mënyrë për të rritur pjesëmarrjen e grave në forcën punëtore.
- **Kapërcimi i pengesave infrastrukturore:** Edhe pse janë iniciuar disa projekte, duke përfshirë ndërtimin e një aeroporti të ri dhe porti turistik, rrjeti i transportit ende mbetet prapa ekonomive të BE-së, duke kërkuar investime të vazhdueshme për të përmirësuar lidhshmërinë.

PRE përshkruan një sërë të gjerë reformash makroekonomike dhe strukturore që janë themelore për rritjen ekonomike dhe, në zgjerim, mbështesin indirekt konkurrencën e eksportit. Këto përfshijnë stabilitetin fiskal, investimet kapitale dhe përmirësimet në mjedisin e biznesit dhe zhvillimin e aftësive.

Megjithatë, ndërsa përmend nxitjen e tranzicionit drejt prodhimit me vlerë të shtuar më të lartë dhe integrimin në zinxhirët globalë të vlerës, nuk duket se artikulon një strategji eksporti të dedikuar, eksplicite ose gjithëpërfshirëse me masa specifike dhe të synuara për të nxitur drejtpërdrejt eksportet përtej përmirësimeve të përgjithshme ekonomike.¹

Për shembull, heqja e përfitimeve tatimore për bizneset e vogla, ndërsa synon të heqë një disincentiv për rritjen, mund të paraqesë gjithashtu një sfidë për eksportuesit në zhvillim nëse nuk menaxhohet me kujdes me mekanizma mbështetës kompensues. PRE ofron një kuadër makroekonomik të fortë, por veprimet e politikave specifike për eksportin janë më pak të detajuara.

Programi i propozuar i eksportit duhet të shërbejë si operacionalizimi i detajuar i qëllimeve më të gjera të PRE-së në lidhje me integrimin në GVC dhe prodhimin me vlerë të shtuar. Ai duhet të përkthejë

⁶¹ Miratuar me VKM Nr.12, datë 11.01.2024

reformat e përgjithshme ekonomike në politika konkrete, të synuara dhe specifike për promovimin e eksportit. Kjo përfshin sigurimin që reformat fiskale, si ndryshimet tatimore, të jenë të dizajnuara për të shmangur dëmtimin e paqëllimshëm të eksportuesve në zhvillim ose të cenueshëm, dhe që zhvillimi i infrastrukturës të prioritetizojë në mënyrë eksplicite logjistikën e eksportit dhe lidhshmërinë. Programi mund të ofrojë iniciativat specifike të nevojshme për të arritur ambiciet implicite të eksportit të PRE-së, duke siguruar një ndikim të drejtpërdrejtë dhe të matshëm në performancën e eksportit të Shqipërisë.

9.3. Objektivat specifikë

Këto objektiva synojnë të përkthejnë qëllimin kryesor në rezultate të matshme dhe të arritshme, duke adresuar secilën prej shtyllave të programit:

1. **Përmirësimi i konkurrueshmërisë, cilësisë së produkteve/shërbimeve dhe vlerës së shtuar:** Fokus në përmirësimin e cilësisë, inovacionit dhe kalimin në zinxhirin e vlerës.
2. **Diversifikimi i tregut dhe qasja (digjitale dhe tradicionale):** Strategji për të identifikuar tregje të reja dhe për të lehtësuar hyrjen në treg si për mallra ashtu edhe për shërbime.
3. **Përmirësimi i infrastrukturës dhe logjistikës së eksportit (fizike dhe digjitale):** Investime në infrastrukturën kritike fizike dhe digjitale për të mbështetur tregtinë efikase.
4. **Forcimi i financimit të eksportit dhe mekanizmave mbështetës:** Ofrimi i shërbimeve financiare dhe këshillimore të aksesueshme dhe të personalizuar për eksportuesit.
5. **Ndërtimi i kapitalit njerëzor dhe inovacionit për eksportet:** Zhvillimi i aftësive dhe burimeve njerëzore të nevojshme për një sektor eksporti konkurrues.
6. **Promovimi i një klime të favorshme biznesi dhe investimi:** Krijimi i një mjedisi të qëndrueshëm, të parashikueshëm dhe mbështetës për bizneset e orientuara drejt eksportit.

Krahas objektivave që lidhen me rritjen e vlerës së eksporteve dhe diversifikimin sektorial e gjeografik, Programi për Nxitjen dhe Lehtësimin e Eksporteve përfshin edhe një objektiv makroekonomik kyç, në përputhje me Agjendën Kombëtare të Reformave (RA), konkretisht rritjen e eksporteve neto të mallrave dhe shërbimeve si përqindje e Prodhimit të Brendshëm Bruto (PBB).

Në këtë kuadër, Programi synon që eksportet neto të arrijnë nivelin 40% të PBB-së deri në qershor 2027. Ky objektiv do të shërbejë si një tregues i qartë dhe i matshëm i rritjes së hapjes së ekonomisë shqiptare ndaj tregjeve ndërkombëtare dhe i ndikimit të politikave të nxitjes së eksporteve në performancën e përgjithshme ekonomike të vendit.

9.4. Shtyllat Kryesore të Programit

PNLE është strukturuar rreth katër shtyllave të ndërlidhura, secila duke adresuar aspekte kritike të zhvillimit të eksportit:

1. **Zgjerimi i aksesit në tregje të reja** për eksportuesit shqiptarë dhe rritja e diversifikimit dhe vlerës së shtuar të mallrave e shërbimeve.

2. **Lehtësimi dhe eliminimi i barrierave tregtare** administrative, teknike dhe financiare që pengojnë eksportin.
3. **Përmirësimi i aksesit në financë** për eksportuesit, duke ulur kostot dhe rreziqet e financimit.
4. **Fuqizim kapacitetesh** të NMV-ve dhe institucioneve mbështetëse dhe koordinim institucional për të përmbushur standardet ndërkombëtare, inovacionin dhe digjitalizimin.

9.5. Masat e detajuara, institucionet dhe afatet kohore

Programi për Nxitjen dhe Lehtësimin e Eksporteve do të promovojë në mënyrë aktive integrimin e ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme në zinxhirët globalë dhe rajonale të vlerës, përmes forcimit të lidhjeve me kompani shumëkombëshe dhe investitorë të huaj të pranishëm në Shqipëri dhe në rajon. Kjo do të realizohet përmes mekanizmave të ndërmjetësimit të bizneseve (matchmaking), zhvillimit të programeve të furnitorëve vendorë, si dhe mbështetjes për përmbushjen e standardeve ndërkombëtare të cilësisë, certifikimit dhe qëndrueshmërisë.

Kjo qasje synon të rrisë pjesëmarrjen e NVM-ve shqiptare si furnitorë të besueshëm në zinxhirët e vlerës së kompanive shumëkombëshe, të nxisë transferimin e njohurive, teknologjisë dhe praktikave menaxheriale, si dhe të kontribuojë në rritjen e vlerës së shtuar dhe konkurrueshmërisë së eksporteve shqiptare.

1. Objektivi i përgjithshëm 1 – Aksesit në tregje dhe promovim

Kjo shtyllë synon të zgjerojë mundësitë për produktet shqiptare në tregjet ndërkombëtare, duke u fokusuar në diversifikimin e mallrave dhe tregjeve, si dhe promovimin efektiv.

Objektivi specifik 1.1 - Informim

- **Masa 1.1.1** - Informim i detajuar mbi tregtinë në rajon, rregullat e eksport-importit, procedurat dhe dokumentacionet në kuadër të CEFTA-s dhe CRM 2.0 (në platformën/faqen e internetit të AIDA-s).

Institucioni përgjegjës: AIDA, MEI, DPD, AKU, AKMVB

- **Masa 1.1.2** - Informim frekuent mbi rregulloret dhe standardet e BE.

Institucioni përgjegjës: MEI, AIDA

- **Masa 1.1.3** - Fushatë periodike informimi dhe promovimi mbi lehtësirat doganore dhe të rejtat në fushën e doganave: IDT (informacioni detyrues i tarifës) dhe IDO (informacioni detyrues i origjinës) – statusi i OEA (Operatorët Ekonomikë të Autorizuar) - Eksportuesi i Miratuar. Informim mbi konventën PEM (Pan Euro Med) dhe ndryshimet në fushën e rregullave të origjinës.

Institucioni përgjegjës: Drejtoria e Përgjithshme e Doganave

- **Masa 1.1.4** – Miratimi i një programi/plan veprimi për lehtësimin e tregtisë që përfshin masa konkrete për implementimin e Korsive të Gjelbra (Green Lanes).

Institucioni përgjegjës: MEI, DPD, AKU

- **Masa 1.1.5** – Guidë përmbledhëse për eksportuesit mbi rregullat dhe provat e origjinës (preferenciale dhe jo-preferenciale).
Institucioni përgjegjës: Drejtoria e Përgjithshme e Doganave, AIDA
- **Masa 1.1.6** – Mbështetje/informim për mundësitë e bashkëpunimit me bizneset dhe institucionet e BE në sektorë prioritarë.
Institucioni përgjegjës: MEI

Objektivi specifik 1.2 - Diversifikim mallrash dhe tregjesh

- **Masa 1.2.1** - Kryerja e studimeve të tregut për identifikimin e niche-eve dhe segmenteve me potencial të lartë për produktet dhe shërbimet shqiptare, si dhe për zhvillimin e produkteve me vlerë të shtuar që mund të konkurrojnë në tregjet ndërkombëtare.
Institucioni përgjegjës: MEI
- **Masa 1.2.2** - Studim “Orientimi drejt Tregjeve të Reja” - Nxitja e eksportuesve drejt tregjeve jo-tradicionale, përtej BE-së dhe Ballkanit Perëndimor (Lindja e Mesme, Azia), përmes bashkëpunimit ekonomik dhe panaireve ndërkombëtare.
Institucioni përgjegjës: MEI, AIDA

Objektivi specifik 1.3 - Promovim

- **Masa 1.3.1** - Regjistrimi i markës kombëtare “Made in Albania”, duke përfshirë ndërmarrjen e hapave ligjorë për regjistrimin e markës dhe logos përkatëse, si dhe përcaktimin e kriterëve dhe kushteve për përdorimin e saj.
Institucioni përgjegjës: DPPI, MEI
- **Masa 1.3.2** - Promovimi i markës “Made in Albania” në tregjet ndërkombëtare përmes fushatave të strukturuar të marketingut digjital dhe tradicional, përdorimit të rrjeteve sociale, mediave dhe kanaleve institucionale, si dhe përmes mbështetjes financiare dhe logjistike për pjesëmarrjen e ndërmarrjeve shqiptare në panaire rajonale dhe ndërkombëtare, duke përfshirë organizimin e takimeve të drejtpërdrejta me blerës dhe investitorë.
Institucioni përgjegjës: MEI, AIDA
- **Masa 1.3.3** - Zgjerimi dhe forcimi i rolit të diplomacisë ekonomike në promovimin e eksporteve dhe të markës “Made in Albania”.
Institucioni përgjegjës: MEI, MEPJ, AIDA
- **Masa 1.3.4** – Hartimi dhe Promovimi i kalendarit të unifikuar vjetor të panaireve kombëtare dhe ndërkombëtare.
Institucioni përgjegjës: AIDA

2. Objektivi i përgjithshëm 2 - Lehtësimi i Barrierave

Kjo shtyllë adreson sfidat dhe pengesat burokratike dhe rregullatore që ndikojnë në procesin e eksportit.

Objektivi specifik 2.1 - Lehtësim proceduarsh dhe barrierash jo-tarifore dhe kalimi në tregtinë pa letër

- **Masa 2.1.1** – Evidentimi i aplikimet, certifikatat, lejet etj., që lëshohen në letër dhe dixhitalizimi i tyre.
Institucioni përgjegjës: MEI (sipas rastit : AKU, AKMVB, Agjencia e barnave, MIE)
- **Masa 2.1.2** - Zbatimi dhe monitorimi i “Plani i Veprimit për Përputhshmërinë me Nenet 34-36 të TFEU-së”.
Institucioni përgjegjës: MEI

Objektivi specifik 2.2 - Lehtësim i barrës fiskale

- **Masa 2.2.1** - Identifikimi e barrës fiskale të padrejtë dhe barrierave tarifore.
Institucioni përgjegjës: MEI, MF
- **Masa 2.2.2** - Identifikimi i niveleve të tarifës doganore të Shqipërisë dhe ndryshimet tarifore në krahasim me atë të BE, me qëllim vlerësimin e ndryshimeve mes tyre.
Institucioni përgjegjës: Drejtoria e Përgjithshme e Doganave
- **Masa 2.2.3** - Hartim i një Guide për bizneset në lidhje me tarifatat doganore që do jenë të zbatueshme në momentin e anëtarësimit në BE.
Institucioni përgjegjës: MEI, DPD, MBZHR

3. Objektivi i përgjithshëm 3 - Mbështetje Financiare

Kjo shtyllë synon të sigurojë që eksportuesit të kenë qasje të lehtë në burime financiare për të mbështetur operacionet e tyre dhe për të rritur kapacitetet eksportuese.

Objektivi Specifik 3.1 - Skema mbështetese

- **Masa 3.1.1** - Hartëzim (mapping) i skemave mbështetëse ekzistuese.
Institucioni përgjegjës: MEI
- **Masa 3.1.2** - Fonde për inovacion dhe digjitalizim: Mbështetje për ndërmarrjet që investojnë në transformim digjital dhe inovacion në proceset prodhuese dhe menaxheriale, në përputhje me prioritetet e Strategjisë Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim European 2030.
Institucioni përgjegjës: MEI
- **Masa 3.1.3** - Krijimi i një fondi mbështetës për Gratë Sipërmarrëse për fuqizimin e bizneseve të drejtuara nga to.
Institucioni përgjegjës: MEI

Objektivi Specifik 3.2 - Shfrytëzimi i burimeve të jashtme

- **Masa 3.2.1** - Mbështetje: informim, guida, dhe asistencë për aplikim në skema financimi dhe fonde, si dhe përmes mbështetjes për zhvillimin e aftësive.

Institucioni përgjegjës: MEI, AIDA

4. Objektivi i përgjithshëm 4 - Fuqizim kapacitetesh dhe koordinim

Kjo shtyllë fokusohet në zhvillimin e aftësive dhe kapaciteteve të nevojshme për eksportuesit, duke përfshirë trajnimin, këshillimin dhe modernizimin.

Objektivi Specifik 4.1 - Bashkëpunimi privat-publik

- **Masa 4.1.1** – Nxitja e partneriteteve (nëpërmjet organizimit të tryezave specifike) ndërmjet sektorit privat, institucioneve arsimore dhe qeverisë për zhvillimin e zinxhirëve të vlerës dhe inovacionit, duke shfrytëzuar Këshillin Konsultativ të Ndërmarrjeve (KKN).

Institucioni përgjegjës: MEI, KKN

- **Masa 4.1.2** – Forcimi i rolit të organizatave të biznesit dhe dhomave të tregtisë në ofrimin e shërbimeve për eksportuesit.

Institucioni përgjegjës: MEI, Dhomat e Tregtisë

- **Masa 4.1.3** – Organizimin e seksioneve informuese nga Dhomat e Tregtisë në bashkëpunim me institucionet publike në lidhje me rregullat e reja në kuadër të procedurave të eksporteve me vendet e BE-së dhe CEFTA

Institucioni përgjegjës: Dhomat e Tregtisë, DPD, MEI, AKU

- **Masa 4.1.4** – Programe Profesionale, Programe trajnimi të specializuara, Programe trajnimi dhe edukimi, Këshillim Individual.

Institucioni përgjegjës: AIDA

Objektivi Specifik 4.2 - Mbështetje për Standardet dhe Certifikimet

- **Masa 4.2.1** – Krijimi ose forcimi i qendrave të testimit dhe cilësisë për të siguruar që produktet shqiptare të plotësojnë standardet ndërkombëtare.

Institucioni përgjegjës: MEI, DPS

- **Masa 4.2.2** – Mbështetje për certifikime ndërkombëtare si dhe për subvencionimin e certifikimeve.

Institucioni përgjegjës: AIDA

- **Masa 4.2.3** – Mbështetje (studim – informim) për Markimin CE dhe për Pasaportën Digjitale të Produktit.

Institucioni përgjegjës: DPS

9.6. Kuadri i monitorimit dhe vlerësimit

Monitorimi dhe vlerësimi efektiv janë thelbësorë për zbatimin dhe përshtatjen e suksesshme të PNLE. Në tabelën më poshtë, në bazë të objektivave të përgjithshëm dhe atyre specifik, janë reflektuar treguesit kryesorë të performancës (KPI) si dhe rritja e parashikuar për secilin prej tyre.

Objektivi i Përgjithshëm	KPI – Tregues të Matshëm të Performancës	Njësia e Matjes / Përqindja e Synuar deri në 2030	Institucionet Përgjegjëse për Monitorim
1. Aksesimi në tregje dhe promovimi	• Rritja e vlerës totale të eksporteve të mallrave dhe shërbimeve • Numri i tregjeve të reja ku hyjnë produktet shqiptare • Numri i kompanive pjesëmarrëse në panaire, misione tregtare dhe platforma ndërkombëtare • Numri i markave “Made in Albania” të regjistruara ndërkombëtarisht	• +7% mesatarisht në vit për mallrat • +10% mesatarisht në vit për shërbimet • Minimumi 3 tregje të reja çdo vit • 50 marka të reja të regjistruara deri në 2030	MEI, AIDA, MEPJ, Dhomat e Tregtisë, Shoqatat e Eksportuesve
2. Lehtësimi i barrierave	• Ulja e kohës mesatare për zhdoganimin e mallrave • Ulja e kostove administrative për eksportuesit • Përqindja e masave të lehtësimit të tregtisë të zbatuara sipas CEFTA/OBT	• -20% kohë zhdoganimi deri në 2030 • -15% kosto administrative • 100% zbatim të plotë të masave për lehtësimin e tregtisë	Doganat, MF, KKLT, AIDA
3. Mbështetje financiare	• Numri i kompanive që përfitojnë nga skemat e granteve apo garancive për eksport • Totali i fondeve të disbursuara për mbështetje eksporti • Rritja e kredive të buta për NVM eksportuese • Përqindja e bizneseve që raportojnë akses të përmirësuar në financë	• +500 kompani të mbështetura deri në 2030 • +50 milionë euro fonde totale të dedikuara • +25% rritje e kredive për eksport • 70% e bizneseve të kënaqura me aksesin në financë	MEI, MF, BERZH, AIDA, Shoqatat e Biznesit, OJQ financiare
4. Fuqizim kapacitetesh dhe koordinim	• Numri i punonjësve të trajnuar në MEI, AIDA dhe institucione të tjera	• +300 zyrtarë publikë • 1,000 NVM të	MEI, AIDA, ASPA, GIZ

	• Numri i NVM-ve të trajnuara për gatishmëri eksporti dhe standarde ndërkombëtare • Krijimi i platformës digjitale kombëtare për eksportet • Indeksi i koordinimit ndërinstitucional (bazuar në vlerësime të palëve të treta)	trajnuara deri në 2030 • Platforma digjitale kombëtare funksionale deri në 2026 • +80% vlerësim pozitiv për koordinimin institucional	
--	---	---	--

- **Raportimi i rregullt:** AIDA, në bashkëpunim me INSTAT dhe ministritë e tjera përkatëse, të publikojë raporte tre-mujore dhe vjetore mbi performancën e eksporteve, progresin e zbatimit të programit dhe tendencat e treguesve kyç. Raportet duhet të publikohen në faqet përkatëse zyrtare.
- **Konferenca vjetore e rishikimit:** Organizimi i një konferencë vjetore, duke mbledhur zyrtarë qeveritarë, përfaqësues të sektorit privat, akademikë dhe partnerë ndërkombëtarë të zhvillimit.
- **Vlerësimi afatmesëm dhe përfundimtar:** Vlerësime të pavarura gjatë mesit të programit (fundi i vitit 2027) dhe në përfundim të tij (fundi i vitit 2030).

Indikatori i eksporteve neto të mallrave dhe shërbimeve si përqindje e PBB-së do të monitorohet në mënyrë periodike, në bashkëpunim me INSTAT dhe Ministrinë e Financave, si pjesë e kuadrit të monitorimit dhe vlerësimit të Programit për Nxitjen dhe Lehtësimin e Eksporteve. Të dhënat e këtij indikatori do të përdoren për të vlerësuar progresin drejt objektivit prej 40% të PBB-së deri në qershor 2027 dhe për të orientuar, nëse është e nevojshme, rishikimin dhe përshtatjen e masave të programit gjatë zbatimit të tij.

Formati 61x86/8

Shtypshkronja e Qendrës së Botimeve Zyrtare
Tiranë, 2025

Adresa: Rr. "Nikolla Jorga", Tiranë
Tel./fax: +355 4 24 27 004 Tel.: +355 4 24 27 006

Vulosur elektronikisht nga Qendra e
Botimeve Zyrtare
Date: 2025/12/30 17:05:14 +02'00'
fe9bd98cc4de43c5a2a527640b1e0e6b

Çmimi 416 lekë